שנת תש"ז

הקואופרציה מפלגית של העובדים העברים בארץ ישראל

דבר
עתון פועלי ארץ ישראל

(יום) כתב־העת היומי הראשי בעברית

המען: "דבר", תל־אביב
חצר אלנבי 110, טלפון 470, ת. ד. 199

סניפים ושכנציות:
ירושלים: אל־בן־יהודה 18, טלפ' 540. ת. ד. 840
חיפה: מרכז מסחרי, בית אבטלרוב 3, טל. 435
שכ"ם כפר־סבא, נתניה, פתח־תקוה, חדרה, שערי־תקוה (בשעון לציון)

מנוי: "דבר", חברת עובדים בע"מ
(ערבון) 5 כסלון

מחיר הגליון — 5 מא"י
(בשבתי שבועות וחגים — 10 מא"י)

دابار حريدة يومية لعمال فلسطين تل أبيب

DAVAR
PALESTINE-LABOUR DAILY
RESPONSIBLE EDITOR: B. KÁZNELSON
TEL-AVIV, P.O B. 199, PALESTINE
DAVAR, TEL-AVIV: לטלגרמות

כתב־יד לא יוחזר לבעליהם

מחיר ההתיסה:
בארץ: לחודש — 150 מא"י
לחצי שנה — 900 "
לשנה — 1,800 "
בחוץ לארץ:
באמריקה הצפונית והדרומית לשנה 10 דולר;
באנגליה 24 שלינג; בשאר הארצות — 2 לי"ש

שכר המודעות:
1 מיל האינטש בטור אחד בעמוד האחרון
(טור של שבעים מיל 2 טורי־מודעות)
בתוך הטעקסט — 14 טורי־מודעות)
למודעות נדולות וקבועות — מחיר לפי הסכם
הנהלת העתון אינה אחראית לתוכן המודעות

מן התוכן:

מ. ד. בשער:
מעט סיכום כלפי פנים
ד. שמעונוביץ למען השלום (שיר)
משמר הבריאות
ש. י. שלום — ברגים
ו. צוקרמן — האין אנו אשמים בועיטלרים?
ש. גולדיס — מצבנו בעולם הלהי הציור
א. נבון — בגליון זה 8 עמודים ומוסף לילדים

2608 קסז — תל אביב, יום ששי, כ"ז בכסלו, תרצ"ד. 15 בדצמבר, 1933

שאלות א"י בבית הנבחרים

לונדון 13. ג'בור טען בבית־הנבחרים, כי ממשלת א"י עומדת להגביל את מספר היהודים, הרוצים להיות רופאים בא"י. קונליף ליסטר ענה, שלא קיבל שום ידיעה מממשלת א"י שיש מחשבה על הנבלות באלה.

בתשובה על שאלת ו'אנר, אמר קונליף ליסטר, כי האכספורט של א"י בשנת 1933 הגיע לסך 2.381.000 לי"ש, לעומת 1.330.000 לי"ש בשנת 1922(?). בענותו על שאלות נוספות, אמר קונליף ליסטר, כי יבקש מהנציב העליון לא"י להמציא לו ידיעות בדבר אחוז הנידול של מטעי ההדר הערבים בתקופת 1922/32, וכן גם כמה תעשיות נוסדו באי"י בתקופת המנדט, כמה מהן יהודיות וכמה ערביות, ואם יש מנהלים ערבים באיזו חברה יהודית. (ר"סטא)

לונדון 14. הועדה הפרלמנטרית הא"ית התאספה היום באחד מאולמי בית־הנבחרים, נאמו: וג'בוד, בן־קאן. ברודצקי ענה על שאלות. (סטא)

מפקד משטרת א"י על היהודים במשטרה
מתוך שיחה בועד המושבה בחדרה

מר ספייסר, מפקד משטרת א"י, ביקר אתמול במשטרת חדרה ונענה להזמנת ועד המושבה וביקר במשרדו בשם המושבה נתקבל ע"י חברי הועד א. דגני, ד. זוטקיניץ', ואורבך. נוכחו גם אחדים מחברי מועצת המושבה.

הח' זוטקיניץ נגע בדבריו בשאלת עקירות העצים הנשנות והולכות במושבה בזמן האחרון מבחיל. מסר למר ספייסר דשימת קטנה מעקירות. בשנת 1931 נעקרו 265 עץ, ב־1933 — 1263 עץ. בסוף נובמבר נעקרו בלילה אחד 700 עץ. במוצ"ש האחרון נעקרו בפרדס ברזן 291 עץ. ד. זוטקיניץ דרש שהמשטרה תעזור בכל מאמציה לאנשים עובדים ולא תעשה את הכושם הפקר בידי רוצחי עצים, שכמותם כרוצחי אדם. על הממשלה להשתמש בחוק הענשין הקיבוציים.

נמחרו למר ספייסר המגמות מעקירות העצים, שעשוי רושם מדהים על רואיהן.

אחריו מילא הח' א. דגני, נגע במצב השמור מעברי, דיבר על ההתפרצויות של השוטרים העברים בזמן האחרון. ביקש להוסיף שוטרים עבריים במושבה.

ח' אורבן ביקש, כי המשטרה תפנה את המקום שבו היא נמצאת ותקים לה במושבה בנין משלה, כי המקום דרוש למושבה לתקנת בית־הכנסת.

תשובת מר ספייסר הדגה מסכרת הדרושות המקומיות ונגעה בשאלות המשטרה בכלל, ובעיקר בשאלת השוטר היהודי במשטרה. בין השאר אמר:

אני רואה לפני אנשים צעירים כני ציגי המושבה. אליכם אני פונה: הגידו לצעירים שלכם, שבבוא לאומי חוא להיות במשטרה. אין האשמה בנו, שהיהודים עובדים את המשטרה. מה נר תנת המשטרה לצעיד היהודי לאחר שפלמדים את השוטר תרגילי צבא ושפות, מלמדים אותו להיות איש בעל עצבים חזקים. מה רוצה חשוטר היהודי? רבים שנסיתי לדבר אתם על סדנת התפטרותם, אמרו לי שהם רוצים להיות בתל אביב. מה ייעשה ביתר הנקודות הדרושות שוטרים עבריים? שוטר ערבי, אם מצפת הוא, אני מעבירו לעזה ולהיפך. שוטר יהודי רוצה את כל הנוחיות ולהגות דוקא במקומות שיש בהם בתי קפה, בתי ראי־נוע ומוסדות ציבוריים אחרים. לדוגמה: שלחתי שני שוטרים יהודים לכפר דרה, והם הגישו תלונה נגד זה: הם אינם רוצים להיות בגדרה. שאלתי: מה הסיבה? — בגדרה אין איפה לבלות את הזמן. תאכרים — ביום הם עובדים ובערב הם שוכבים לשון. בכפר קורי בחדרה נגיש אלי שוטר יהודי בבקשה שישחררנו אותו מהמשטרה.

— מה הסיבה?

— רוצה אני שתעבירני לת"א.

היה לי פרינציפ טוב אחר. רציתי להעלותו למדרגת קצין. משכנרתו תיתה רגילה. למד אצלנו להיות שוטר טוב והתפטר למען קבל משרה יותר טובה. הסברתי את הדברים למר שרתוק גלמר בן־צבי. נסעתי באניה בחזרה לארץ יחד עם בנגרינן. ראיתי שבן גדרון אסף 700 תלמידים באניה והרצה לפניהם. אינני מבין עברית. שלחתי ידיד המבין, לשמוע מה הוא מדבר. ספר לי, שבן גוריון פנה לנוכחים ואמר: אל תלכו לת"א. ילכו לכפר, להקלאות, לעתשיה הצעירה. דבריו מצאו הן בעיני. ראיתי לפני איש שיודע את דברו ויודע מטרתו בא־רץ, ונחי הדרך להקמת הבית הלאומי בא"י.

ואשר למשטרה בהדרה, בזמני שלחתי לכם קצין יהודי ו־4 שוטרים יהודים. אין פלא שישנם כאן גם הרבה שוטרים ערבים, כי הפיעים הם בעיקר מקרב הכפרים השכנים הערבים. בכל זאת אני פונה עתה אליכם שתמציאו לי חמשה צעירים טובים ואקבלם מיד למשטרה.

בשאלת העברת המשטרה מדירתה עלי להודיעכם שביקשתי לחמציא תקציב לפתיחת 4 מרכזי משטרה. שנים מהם — בבאר טוביה ובשכונות עובדים בחיפה — אושרו. בנוגע להדרה, נודע לי אתמול, כי הדישתי נדחתה. חנני מקוה, כי בשנה הבאה יאשרו את הדרה כמרכז. אם רצונכם לא לחדש את החוזה על הדירה, אהיה טוב רח להעביר את המרכז לכרכור.

בשאלת עקירת העצים הביע מר ספייסר את התמרמרותו והתרגשותו למקרים אלה. מתוך נסיון במחוזות אחרים, כגון טול־כרם, ג'נין, שכם, יציע לממשלה כי יחילו גם במחוז חדרה ענשין קיבוציים על עוון עקירת עצים. דעתי בדעתכם, כי זה יעזור. זוהי שאלת אדמיניסטרטיבית יותר ונוגעת לשלטונות המחוז. בעניין עקירת העצים נפגשת המשטרה בקשיים עצומים. התקירה במקרי פשע כאלה היא קשה יותר. ב־99% ממקרי עקירת עצים, אין המשטרה יכולה למצוא את הפושע הנכון. אין אפשרות לחגדיל את המשטרה לשם שמירת נקודות בפרדסים. הצעותי הן: א) להגביר את השמירה העברית בפרדסים. יותר בראי שיעלה לכם עור 5 לא"י ותבטיחו את רכושכם. מר ספייסר הבטיח לעשות את כל האפשר שכל שומר יקבל רובה־ציד. עליכם לחנהיג את השמירה גם בעזרת כלבים. הבטיח להמציא לכל המתעניין בלבים מגוע מתאים, אשר אם יתפוס פעם אחת את הפושע, לא יבוא שוב. מר ספייסר הדגיש, כי על המושבה לדרוש מהמטר שלת המשטרה עונשין קיבוציים. לתת הוראות לשוטרים שיבקרו כפעם בפעם את הפרדסים ויתראו עם השומרים.

בסוף דבריו, הזדה מר ספייסר לסדרי המסיבה. ונפרד מהם בידידות. בצאתו אמר לח' דגני: אתה שריבתה על משטרה עברית, עליך להמציא לי חמשה צעירים.

נאומו של מפייסר ארך בשעה ותתר נם ע"י הקצין כהן. מחדרה נסע לבי־קור בכרכור ולזכרון יעקב.

חקירת האגודה החשאית הערבית

בישיבת אתמול המשיך להעיד העד חמדן. הוא שולם פעם מסים 500 מא"י, הלך יחד עם אחרים למושבה יהודית בסביבות חיפה בכוונה להוציא לפועל פשע, אולם חזר מהדרך; היה מקבל כספים מהמשטרה בער הספקת ידיעות, אחד מזה בשעה שנתעוררו חשדות נגדו בתוך האגודה.

העד אדיב מחמוד מביר את הנאשמים חסון ודיב דיואן. הוא שמע את דיב אומר לחמדן, כי ייהדר מיוסף עבד אל רחמן שהוא איש מסוכן ואל ידבר אתו בעיקר בענין זנור.

משלוח פצצות לצפורי

השוטר הבריטי מספר 916 סיפר: בחודש מרס 1932 עבד בצפרת. ב־18 במרס ערך חיפוש במכונית בדרך לצפורי. מצא בה פח מכוסה ענפים וכו 10 פחים קטנים ממולאים אבק שריפה וחוטים ותבזמים היטב בסמרטוטים. 3 שקי נתך מלאים מלחת, ומכתב — התנם ע"י חסין המאדי. כתוב לאנגדה המוסלמית בצפורי. במכתב כתוב: אנו שולחים לכם את כל אשר בקשתם. תאשרו את קבלתם. אולי תוכלו למצוא עבורנו ענל מדמשק או מהמושבות היהודיות.

הקצין מילר, מומחה לנשק נקרא ע"י מר בקר לבחון את הפצצות. מצא שאחת מהן יכלה להזיק ברדיוס של יארד וחצי — שטח של 25 מטר.

הצייד נמשך

השבוע נאסרו בירושלים בשה תיירים.

אלפרד דוקלר נאסר בלבתו ברחוב. נמצא באץ 8 חדשים, נשא כאן אשה, ארושתו שבאה אליו לפני כ־5 חדשים. היה מסגר בעבודה ניש לו גם קרובים בא"י. הוא עורנו אסגר.

יחד אתו נאסר ברחוב הנדולף דיזנגר. שוהה בא"י 5 חדשים, מסגר־בעבודה. גם הוא עורנו אסגר.

נאסר גם יעקב לוינגר, מסגר בעבודה.

בירושלים אסגר מקס פוגל, בא לא"י רק לפני כשנה ורגע ונאסר לפני כ־5 שבועות. בעל מקצוע בעבודת פרזות. מסגר בעבודה.

נ. גרינבוים אצל חימסן

חבר הנהלת הסוכנות מר י. גרינבוים ביקר ביום ג' בלילית מוביר מחלקת העליה של הנה"ס מר ברלם אצל פנחל מחלקת העליה הממשלתית מר תיימסון ושיחה אתו ארוכות על העניינים העומדים על הפרק.

בהגד נגע מר גרינבוים בשאלת העליה של בעלי מקצוע שיש להם הון של 250 או 500 לא"י וכן גם בסידור עליית של נעלי הון בני אלף לא"י.

דנו גם בשאלת התיירות. השיחה נמשכה כשעה וחצי.

הבחירות לעיריות במרס?

בהגי המשלה סבורים שהבחירות לעיריות תתקיימנה במרס.

החוק החדש שעמד להופיע ביומיב אלה נדחה לזמן מה. משערים שיופיע רק בסוף דצמבר או ינואר ינואר.

ספר בחוק 1932

הממשלה פירסמה „ספר בחול" לשנת 1932 המכיל 441 עמוד בפורמאט נדול. רובו של הספר — טבלאות, מיעוטו — תקנות רשמיות, בלי כל חשיבות וחסברות נוספות.

פרק התושבים מסיכם ב־1,052,872 עד 30 ביוני 1932. תוספת למספר של נובמבר 1931 של 19558 נפש. מזה 6187 יהודים (לידות — 2352 11474 מוסלמים (עליה — 21), 1717 נוצרים (עליה — 484).

בין הבאים

— פרופ' ליפסון, מאנגליה, שוחה כ־20 שנה פרופיסור להיסטוריה בלבלית, עורך טיול סביב העולם ובא לארץ לאחר ביקורו במזרח הרחוק.

עוד גזירה בגרמניה

ברלין 14. מנהל המינים־טריון לתעמולת פירסם היום, כי מ־1 בינואר אסור יהיה ליהודים ולצאצאי יהודים לעבוד בעתונים גרמנים. (סטא)

צבא רוסיה על גבול יפן

לונדון 13. סטאלין פירסם פקודה, כי כל צבאות הסוביטים במורח הרחוק נמצאים בשירות פעול ומשכורתם הועלתה. פקודה זו חלה גם על כל המכרים והפועלים שבסביבה הזאת. הוצאה עוד פקודה, המשתרעת את כל הרוסים הגרים בשטחים הסמוכים ליפן (ולאריבוסטוק וצפונה), ממסים על כל תוצרתם. (דר"מ)

2 נדונו למיתה בהונו

לאהור 13. נסתיים משפטם של 21 איש, שנאשמו בנסיון לפוצץ לפני ארבע שנים את רכבת משנה המלך, ובארגון וריקת פצצות בפונג'אב ב־1930 ובהתנקשויות אחרות. שני אחים נדונו למיתה, שלשה לנלות לכל ימי חייהם, 11 למאסר, 5 זוכו. (ד)

דינם של מלחים מורדים

האג, 14. מודיעים מהוגי החוק לאנדית, כי המישה קורפוראלים אחרי פיום שהשתתפו אשתקד במרד שפרץ באניה „זיווין ברוביצקי" נידונו ע"י בית דין צבאי למאסר 16 שנים עד שנה. שלשה מלחים אורפים נדונו למאסר מ־8 שנים עד שנה אחת. (ר"סטא)

לבחירות ברומניה

המפלנה הס. ד. ופועלי ציון בראשות מופיעים בבחירות לפרלמנט ברשימות משותפות, על אף קיטרונו של ה„בונד". בבוקארשט ופיאטרו הועמד מטעם פוע"צ ד"ר אונגר, בקישינוב — ד"ר ש. מאנגר, בבאיא — זינגר, בטבנדר — ד"ר בוידר.

במשפט הצתת הרייכסטג

לייפציג, 14. בהמשך נאומו של התביעה הכללית הנדה ד"ר ורנר, כי איש לא חציד שיש לו ידיעה בלתי אמצעית על הקשר שבין הצתת הרייכסטג ובין טורגלר, דימיטרוף, פופוף וטאניף. אולם הוא עומר על הטענה, כי הקומוניסטים חשנו שהצתה תועיל להם, אם בעקבותיה תבוא דרון מהפכה, ובמקרה של אי־הצלחה יטילו את האשמה על הנאצים. ורנר הצהיר, כי טורגלר נראה במקום הפשע בזמן ההצתה, והחוכחה החותכת ביותר נגד טורגלר היא עדותם של נאצים, שראו אותו מחוץ לחדרי הקומוניסטים ברייכסטנ עם ואן־דר־לוב.

לונדון 13. בברלין נתפרסמה שיחה של נגראל נרינג, בה אמר, כי הנאשמים בהצתת הרייכסטנ פושעים ולכן גינה את האריכות שבמשפט.

איזהו אציל בגרמניה?

ברלין 13. אגודת האצילים הגרמנים הודיעה, כי ביה"ד לאצילים יבקר את נושאי תארי אצילות בגרמניה. כל בעל תואר מוכרח להוכיח כי 32 מאבותיו האחרונים היו מזנע ארי.

זומבארט נבגע

פרופ' ורנר זומבארט נענה להזמנת הנאצים ונכנס לכהונת פרופיסור לכלכלה באוניברסיטת ברלין.

משלחת צבאית אנגלית לבגדאד

בגדאד 12. הגיעה הנה משלחת צבאית בריטית, מורכבת משבעה קצינים. מטרת המשלחת לא ידועה עדיין.

ועידת צופים ערבים

בגדאד 12. נעשות תכנות לכינוס ועידת צופים ערבים בבגדאד, באביב הבא. ישתתפו צופי סוריה, לבנון, א"י המזרחית והמערבית, תונים, אלג'יר, מרוקו וטריפולי. (ס. מ.)

נפל אוירון

אוירון אנגלי נפל ליד שדה התעופה בעטרות. האוירון ניזו והנוסעים לא נפגעו.

מפקד משטרת א"י על היהודים במשטרה
מתוך שיחה בועד המושבה בחדרה

מר ספייסר, מפקד משטרת א"י, ביקר אתמול במשטרת חדרה ונענה להזמנת ועד המושבה וביקר במשרדו בשם המושבה נתקבל ע"י חברי הועד א. דגני, ד. זוטקיניץ', ואורבך. נוכחו גם אחדים מחברי מועצת המושבה.

הח' זוטקיניץ נגע בדבריו בשאלת עקירות העצים הנשנות והולכות במושבה בזמן האחרון מבחיל. מסר למר ספייסר דשימת קטנה מעקירות. בשנת 1931 נעקרו 265 עץ, ב־1933 — 1263 עץ. בסוף נובמבר נעקרו בלילה אחד 700 עץ. במוצ"ש האחרון נעקרו בפרדס ברזן 291 עץ. ד. זוטקיניץ דרש שהמשטרה תעזור בכל מאמציה לאנשים עובדים ולא תעשה את הכושם הפקר בידי רוצחי עצים, שכמותם כרוצחי אדם. על הממשלה להשתמש בחוק הענשין הקיבוציים.

נמחרו למר ספייסר המגמות מעקירות העצים, שעשוי רושם מדהים על רואיהן.

אחריו מילא הח' א. דגני, נגע במצב השמור מעברי, דיבר על ההתפרצויות של השוטרים העברים בזמן האחרון. ביקש להוסיף שוטרים עבריים במושבה.

ח' אורבן ביקש, כי המשטרה תפנה את המקום שבו היא נמצאת ותקים לה במושבה בנין משלה, כי המקום דרוש למושבה לתקנת בית־הכנסת.

תשובת מר ספייסר הדגה מסכרת הדרושות המקומיות ונגעה בשאלות המשטרה בכלל, ובעיקר בשאלת השוטר היהודי במשטרה. בין השאר אמר:

אני רואה לפני אנשים צעירים כני ציגי המושבה. אליכם אני פונה: הגידו לצעירים שלכם, שבבוא לאומי חוא להיות במשטרה. אין האשמה בנו, שהיהודים עובדים את המשטרה. מה נר תנת המשטרה לצעיד היהודי לאחר שפלמדים את השוטר תרגילי צבא ושפות, מלמדים אותו להיות איש בעל עצבים חזקים. מה רוצה חשוטר היהודי? רבים שנסיתי לדבר אתם על סדנת התפטרותם, אמרו לי שהם רוצים להיות בתל אביב. מה ייעשה ביתר הנקודות הדרושות שוטרים עבריים? שוטר ערבי, אם מצפת הוא, אני מעבירו לעזה ולהיפך. שוטר יהודי רוצה את כל הנוחיות ולהגות דוקא במקומות שיש בהם בתי קפה, בתי ראי־נוע ומוסדות ציבוריים אחרים. לדוגמה: שלחתי שני שוטרים יהודים לכפר דרה, והם הגישו תלונה נגד זה: הם אינם רוצים להיות בגדרה. שאלתי: מה הסיבה? — בגדרה אין איפה לבלות את הזמן. תאכרים — ביום הם עובדים ובערב הם שוכבים לשון. בכפר קורי בחדרה נגיש אלי שוטר יהודי בבקשה שישחררנו אותו מהמשטרה.

— מה הסיבה?

— רוצה אני שתעבירני לת"א.

היה לי פרינציפ טוב אחר. רציתי להעלותו למדרגת קצין. משכנרתו תיתה רגילה. למד אצלנו להיות שוטר טוב והתפטר למען קבל משרה יותר טובה. הסברתי את הדברים למר שרתוק גלמר בן־צבי. נסעתי באניה בחזרה לארץ יחד עם בנגרינן. ראיתי שבן גדרון אסף 700 תלמידים באניה והרצה לפניהם. אינני מבין עברית. שלחתי ידיד המבין, לשמוע מה הוא מדבר. ספר לי, שבן גוריון פנה לנוכחים ואמר: אל תלכו לת"א. ילכו לכפר, להקלאות, לעתשיה הצעירה. דבריו מצאו הן בעיני. ראיתי לפני איש שיודע את דברו ויודע מטרתו בארץ, ונחי הדרך להקמת הבית הלאומי בא"י.

ואשר למשטרה בהדרה, בזמני שלחתי לכם קצין יהודי ו־4 שוטרים יהודים. אין פלא שישנם כאן גם הרבה שוטרים ערבים, כי הפיעים הם בעיקר מקרב הכפרים השכנים הערבים. בכל זאת אני פונה עתה אליכם שתמציאו לי חמשה צעירים טובים ואקבלם מיד למשטרה.

בשאלת העברת המשטרה מדירתה עלי להודיעכם שביקשתי לחמציא תקציב לפתיחת 4 מרכזי משטרה. שנים מהם — בבאר טוביה ובשכונות עובדים בחיפה — אושרו. בנוגע להדרה, נודע לי אתמול, כי הדישתי נדחתה. חנני מקוה, כי בשנה הבאה יאשרו את הדרה כמרכז. אם רצונכם לא לחדש את החוזה על הדירה, אהיה טוב רח להעביר את המרכז לכרכור.

בשאלת עקירת העצים הביע מר ספייסר את התמרמרותו והתרגשותו למקרים אלה. מתוך נסיון במחוזות אחרים, כגון טול־כרם, ג'נין, שכם, יציע לממשלה כי יחילו גם במחוז חדרה ענשין קיבוציים על עוון עקירת עצים. דעתי בדעתכם, כי זה יעזור. זוהי שאלת אדמיניסטרטיבית יותר ונוגעת לשלטונות המחוז. בעניין עקירת העצים נפגשת המשטרה בקשיים עצומים. התקירה במקרי פשע כאלה היא קשה יותר. ב־99% ממקרי עקירת עצים, אין המשטרה יכולה למצוא את הפושע הנכון. אין אפשרות לחגדיל את המשטרה לשם שמירת נקודות בפרדסים. הצעותי הן: א) להגביר את השמירה העברית בפרדסים. יותר בראי שיעלה לכם עור 5 לא"י ותבטיחו את רכושכם. מר ספייסר הבטיח לעשות את כל האפשר שכל שומר יקבל רובה־ציד. עליכם לחנהיג את השמירה גם בעזרת כלבים. הבטיח להמציא לכל המתעניין בלבים מגוע מתאים, אשר אם יתפוס פעם אחת את הפושע, לא יבוא שוב. מר ספייסר הדגיש, כי על המושבה לדרוש מהמטר שלת המשטרה עונשין קיבוציים. לתת הוראות לשוטרים שיבקרו כפעם בפעם את הפרדסים ויתראו עם השומרים.

בסוף דבריו, הזדה מר ספייסר לסדרי המסיבה. ונפרד מהם בידידות. בצאתו אמר לח' דגני: אתה שריבתה על משטרה עברית, עליך להמציא לי חמשה צעירים.

נאומו של מפייסר ארך בשעה ותתר נם ע"י הקצין כהן. מחדרה נסע לבי־קור בכרכור ולזכרון יעקב.

חקירת רצח ארלוזורוב

בישיבת אתמול הופיעו שלושה עדים, אולם אחד מהם, עו"ד אליעזר עיקרי של רוזנבלאט, תפס את רוב זמנן של שתי הישיבות. העד השלישי, אף הוא מחברי רוזנבלאט, הפלוגת בית"ר בכפר סבא, לא נחקר עדיין ע"י חתביעה הכללית, והוא יופיע גם היום.

עדי יום אתמול

העד הראשון היה יהושע מנשירוב, נהג שנסע בשורת האנשים שהועמדו לזיהוי בפני אלמנת ד"ר ארלוזורוב ב־4 ביולי בירושלים, יחד עם הערבי יצחק סולימן מוזיקו (שהעיד שלשום) ועם 18 איש אחרים. הזיהוי נערך אז בגלל אחר שנחשד בתור הרצח. מנשירוב הוא אחד מ־4 שהעדה בהרח להתכונן בהם יותר, ואחרי שהתבוננה אמרה שבכל העשרים אין הרוצח חשני. הסניגוריה טוענת, כי אם יכלה העדה להתבונן באנשים אלה, שהם גבוהים ושונים מרוזנבלאט, סימן שלא זכרה חיטב את הרוצחים.

העד השני הוא יוסף בנעני מפיגת בית"ר בכפר סבא, הוא חכיחב את הפרטיכל, אשר הסניגוריה אומרת, כי הוא מאסיפה שנתקיימה בפלוגת בית"ר בכפר סבא בליל הרצח ושבה חשתתף גם רוזנבלאט. התקיגוריה טוענת, כי בל עניין הפרטיכל הוא בדוי.

בהיחקרו ע"י קצין טננבוים מיד אחרי מאסר רוזנבלאט אמר העד, כי הוא זיכר את ליל הרצח וכי באותו לילה היה הוא בפלונה וכי בפלוגת היתה באותו לילה שיחה בברוב לילות ששי והוא אינו זוכר את נושא חשיחה. יתכן, אמר, שאין פרטיכל משיחה זו מפני שבשבתות אין כותבים פרטיכלים. את"כ שינה את עדותו והוא אומר, כי היתה לא שיחה אלא אסיפה בללית עסקית של ארגון עובדי הצה"ר וביה"ר שבה דנו על בחירת מרכז עבודה (ריש פהוזה) חועד החש, והוא, חער עצמו, היה מועמד אותו לילה לועד וקיבל 7 קולות.

כעבי זה העיד אז בפני הקצין טנבוים: „אם אוכני טועה היה צבי דיזנבלאט ראש הקן של בדית ציונים מהפכנים בכפר סבא".

אחת מטענות הסניגוריה נגד הפרטיכל היא שהחתף שעליו נכתב הפרטיכל הוא הנא תלוש מהטחברת (בלוק נקוב בראשו) בעור ששום פרטיכל אחר אינו תלוש. העד אומר שתלש את הדף משום שרצה לבתוב על העמוד השני שלו, ויותר נוח לעשות זאת בשחדף תלוש. בניסוק זה נוכח, אומר העד, לפני 3 שבועות או לפני חודש. אך לפני זה לא ידע לבאר את הדבר.

השופט מר בודילי מצא, כי קו חתלישה של חדף אינו מתאים לחלק שנשאר בתוך הטחברת במקום שבנעני אומר שהוא תלש ממנו. הצדדים ברקו את המקום והסכימו לדבר. העד אמר: ייתכן שהיה עוד דף אחד חסר במקום הזה ואני לא הרגשתי בדבר.

העד השלישי של אתמול היה אליעזר בורשטין, שהיה המזכיר הסנניע של הפלוגה והארגון וכתב את כל הפרטיכלים, חוץ מזה של ליל הרצח, כי בשבת, הוא אומר, אינו כותב.

הכרוך

בראשית הישיבה הביא הקצין שיטרים, ב"כ התביעה הכללית, כדור של אקדוח מטיפוס נאגאן, בזה שעיפרתו נמצאה בנגף הכדצה ד"ר ארלוזורוב. הוא ביקש מהתיק את האקדוח של המנוח שהוגבא שלשום ע"י מ. שרתוק והראה לשופט ולצד השני כי כדור כזה אינו יכול להיכנס בשום אופן למחסנית של אקדוח ד"ר ארלוזורוב. עוה"ד סמואל: לא היתה ערות שהכדור הזה של נאגאן. שיטרים: בעמדי על דוכן העדים נשאלתני ע"י הסניגוריה מאיזה אקדוח הוא הכדור ואני עניתי שהוא מטין נאגאן. הסניגוריה קיבלה את הדעה (אף השתמשה בזה בניסוק באנום הארוך של עוה"ד קוינרמן להוכיח שאין פרשת אשמה — הכותב). והנה כדור מלא של נאגאן בעל צפה שטוח, כזה שבעופרת שנמצא בגוף המנוח. אני רוצה להראות כמה מנחבות הן השיטות החרשות של הסניגוריה, המכוונות ליצור דעת קהל. סמואל: כיון שהמידה היא לפי תרשיון 7,65 וזה מתאים, הרי חובתי לבדוק. אחרי זה מהחילים להופיע העדים.

בענין הזידוי

יהושוע מנשירוב, בחגר שקומתו בינונית־גבוהה, פניו שזופים. גבות העבותות נוטנות לו ארשת בתח, אם כי צבע שערות ראשו שאטין־כהה. נשבע ומעיד בתשובות לשאלות סמואל):

נכון, ביולי היה אסור בירושלים לרגל תאונת דרכים. ב־4 ביולי לוקח להשי־תתף בזיהוי, ע"י מרת אלזוזורוב. 20—30 איש עמדו בשורה ליד הקיר. העד היה מספר 5. נכנסה יחד עם רעם. התקרבה אלי. עמדה במרחק מטר וחצי ממני. שאלה את הקצין, אם היא צריכה להראות ביד על מי לאחר ביקורנו במזרה הרחוק.

(כוף בעמוד 3)

בשעה

מ. ד. / **מעט סיכום כלפי פנים**

זו זכות־מה שהעתונות הדלה לדבר בא ידיעות על צייד היהודים „הבלתי רצויים" בא"י. אין יהוד להגיד שכיוון בכך פתרון לפרובלימה הכואבת הזאת לעורדה הממשלה ללא כל צורך עכ בגלל ואולם יש רושם באילו חריפות הפרובלימה פנה. אולי משום שהשל טון התכוון מלכתחילה רק „להטיל פחד" על „הבלתי־חוקיים", כדי לחפ עם ע"י כך את המשכת התופעה הבלתי־רצויה לו, ואולי משום שנוכח בלתי־ביש הוא העסק אשר נכנם לתוכו להכניס בו את הארץ.

בכל אופן, יש רושם כאילו חפיק חמר הזה של פרובלמת העליה הולך ומתיים. ע"י כך ניתנת האפשרות לשוש לגרעינה האמתי של השאלה הפלוטית: לבירור הגורל של התיירים הנמצאים כבר בארץ ושל היהודים הנמצאים בגולה ויש להם הזכות לחי בכנס ארצה. עניו הצייד, דוקא משום שהוא כה מחפיר ומכאיב, היה עלול להשכיח את המטרה הגדולה של התי בקותנו הנוכחית עם הממשלה המנ הבריטי: לפתוח את שערי הארץ בפני היהודים אשר הארץ מסוגלת לקבלם. עתה, כשהוכח, בנראה, העניו הזה בהפיכתו מעל סדר היום, אפשר לנו לשלות את עצמנו, כאילו השגנו כבר השוב. אמנם תוטרה מעלינו חר גדולה וחלום המבשרים העומדים על וירנו של היהודי הרוצה לעלות ארצה בעינים עומדים: המצאי האמתי לפנינו, כולו לפנינו.

בכוחם פרק זה מצוה עלינו לבדוק, אם אנחנו עמדנו בנסיון הימים האלה, אם אנחנו התנהגנו כציבור הלוחם על בחותיו באמצעים המתאימים למצב. צער לחודות, ואולם סיכום הימים האלה מעציב הוא למדי, כי הציבוריות שלנו מפוצלת היא, נאר, ומחוסרת אי־ הישלומות, אף כימי מגן וחסתערות. הציבור העברי בארץ לא היה מאי יתום. אביו נהרג במלחמה העולמית; ומן מועט אחרי כן מתה גם אמו. בשנקרא חשנה לעבודת צבא סירב לק חת רובה בידו. חשלטונות כלאו אותו בכוחר „שירש מידי". לאות מחאה חבריו פירו'אס שביתת רעב. ביום ה־20 זועבר לבית חולים צבאי. קבוצת ידי דיו והסניגור שלו חלכו למיניסטריון הצבא וביקשו לראות את ראלאדיה, סוף סוף, אחרי המתנה רבת שעות, „תפסו" אותו במסדרון, והוא עגח להם בשפה רפה.

אנשות פועלי הדפוס (הסוציאליס־ טית והקומוניסטית) קראו אסיפת עם משותפת באולם „טוטואליטה". בא קהל בן אלפים איש, שהחלים לשלוח מחאה נמרצת למיניסטריון הצבא נגד אסר אדם המסתלק מתרגילים צבאיים אמעמי מצפון ודעה. כדי לתקף את רעת הציבור לענין פירו'אס הלכו שנים מאחיו לדעה, פועל דפוס אלבר דוגד, ויולדאר לירישור (ששבת אשתקד יומים אחדים נגד שימוש ברובה בתרגילים הפצואלית מהתה לברווה, אשר עליה אשר הוציא העיד ה. נ. ביאליק.

הישוב הגן על היותדי „הבלתי חור קו". אך חרפה להגיד וחובה להגיד, שהחגנה הזאת נעשתה הברחית לא רק בגלל אמצעי השלטון ומעשי המשטרה, אלא גם בגלל נגע הצדעה שנתגלתה בי שנב—נגע המלש נות. ולא במתי מספר כלשינים הפרופיסיונליים, הכתוב פרי בר אלא גם במיני אנשים „פרטיים" — ועד הילדים הגיע הדבר! — אשר ראו להם שצ"ל כושר לגבות את חשבו נותיהם „הפרטיים" על גבו של היהודי משולל זכויות. והעוברה שהמלשינים האלה „ספגו מכות" איננה ממתיקה את מרירות התופעה כי בסולת ארב זו נמצאה בפרב הישוב, אשר מוטל עליו להגות גדעין של אומה מחודשת.

הצייד והמלשינות זעזעו את נפש הישוב. אחרת לא יבול היה להיות. תל אביב משנת 1888 איננה מוסקבה של שנת 1890. אלא גם כאן היתה נבונה לנו הפתעה מרת, כי לא רק גדרעונו אלא גם איבדנו את חשליטה על עצבינו. חרלנו מראות נכותר. הדלנו המבחין בין תופעה לתופעה. לא חשכלנו לדעת מידת. השוטר המכי לא את החוק והנשמע לפקודה הפך ל„אויב השנוא", אשר מותר להעליבו ולפגוע בו פניעה גסה. כל „חשוד" במלשינות — ובינתיים הל־ בה והופיעה מלשינות חדשה על שכוי נו, מלשינות המלשינות — תיה מטרה לחצי זעם כאילו היה מלשין באמת כל קריאה טפשית או זדונית היתה תוכחה בלוני מכופפת. כל עבריין שנתפס על ידי המשטרה היה ל„תייר המפואר מהה לברווה, אשר עליה אשר הוציא העיד ה. נ. ביאליק.

הישוב הגן על היותדי „הבלתי חור קו". אך חרפה להגיד וחובה להגיד, שהחגנה הזאת נעשתה הברחית לא רק בגלל אמצעי השלטון ומעשי המשטרה, אלא גם בגלל נגע הצדעה שנתגלתה בי שנב—נגע המלש נות. ולא במתי מספר כלשינים הפרופיסיונליים, הכתוב פרי בר אלא גם במיני אנשים „פרטיים" — ועד הילדים הגיע הדבר! — אשר ראו להם שצ"ל כושר לגבות את חשבו נותיהם „הפרטיים" על גבו של היהודי משולל זכויות. והעוברה שהמלשינים האלה „ספגו מכות" איננה ממתיקה את מרירות התופעה כי בסולת ארב זו נמצאה בפרב הישוב, אשר מוטל עליו להגות גדעין של אומה מחודשת.

הצייד והמלשינות זעזעו את נפש הישוב. אחרת לא יבול היה להיות. תל אביב משנת 1888 איננה מוסקבה של שנת 1890. אלא גם כאן היתה נבונה לנו הפתעה מרת, כי לא רק גדרעונו אלא גם איבדנו את חשליטה על עצבינו. חרלנו מראות נכותר. הדלנו המבחין בין תופעה לתופעה. לא חשכלנו לדעת מידת. השוטר המכי לא את החוק והנשמע לפקודה הפך ל„אויב השנוא", אשר מותר להעליבו ולפגוע בו פניעה גסה. כל „חשוד" במלשינות — ובינתיים הל־ בה והופיעה מלשינות חדשה על שכוי נו, מלשינות המלשינות — תיה מטרה לחצי זעם כאילו היה מלשין באמת כל קריאה טפשית או זדונית היתה תוכחה בלוני מכופפת. כל עבריין שנתפס על ידי המשטרה היה ל„תייר

שביתת רעב במשך 35 ימים

פועל דפוס צעיר בפארים חברין שביתת רעב שארכה 35 ימים — שביתת רעב נגד התאמנות ברוכח!

שם הפועל אנרי פירו'ס. בן 20 יתום. אביו נהרג במלחמה העולמית; ומן מועט אחרי כן מתה גם אמו. בשנקרא חשנה לעבודת צבא סירב לק חת רובה בידו. חשלטונות כלאו אותו בכוחר „שירש מידי". לאות מחאה חבריו פירו'אס שביתת רעב. ביום ה־20 זועבר לבית חולים צבאי. קבוצת ידי דיו והסניגור שלו חלכו למיניסטריון הצבא וביקשו לראות את ראלאדיה, סוף סוף, אחרי המתנה רבת שעות, „תפסו" אותו במסדרון, והוא עגח להם בשפה רפה.

אנשות פועלי הדפוס (הסוציאליס־ טית והקומוניסטית) קראו אסיפת עם משותפת באולם „טוטואליטה". בא קהל בן אלפים איש, שהחלים לשלוח מחאה נמרצת למיניסטריון הצבא נגד אסר אדם המסתלק מתרגילים צבאיים אמעמי מצפון ודעה. כדי לתקף את רעת הציבור לענין פירו'אס הלכו שנים מאחיו לדעה, פועל דפוס אלבר דוגד, ויולדאר לירישור (ששבת אשתקד יומים אחדים נגד שימוש ברובה בתרגילים צבאיים) ונתנו את המצבה לפול דיי דולר (עסקן פולטי ומשורד לאומי, שלהם כל ימיו לסיפוה אלואם לותא־ ריגניה לצרפת ולהרחבת נבולות מול־ דתו) בפארים. אח"כ באו ומסרו למשי טרה על מעשם — ונאסרו. לאנו, מז כיר „אגודת המתנגדים לעבודה בצבא מטעמי מצפון" ועוד שלושה מחברי האגודה קיבלו על עצמם את האשמה לניהוץ המצבה. גם הם נאסרו וחצ טרפו לשביתת הרעב של פירו'אס. מאידך, אלפים אחדים של מלבנים ושבוניסטים סידרו הפגנה ליד המצי בה הפנותצה.

הסתדרויות הפועלים הורשות לשחרר את פירו'אס ולחוקק חוק חפוטר מכל עונש את הפאציפיסטים המקיימים את דעותיהם למעשה, בהסתלקם מהרגילי יריה. שתי אגודות פועלי הדפוס — הסוציאליסטית והקומוניסטית — סיד־ רו שביתה קבל בתי הדפוס של פארים לרבע שעה בלילה, בשעת הדפסת הע־ תונים.

לירישור ודונה, שניתצו את המצבה לירוולד נדונו. אחר למאסר בפושך שנה וחשני — לשישה חדשים.

פירו'אס שוחרר ביום ה־30 לרעב

משפט שמונה יהודים

שנדונו בבית הדין בלובלין למאסר חמור באשמת פעולה אנטי־ממלכתית נתברר בפני בית הדין לערעורים, שחפחית ענשו של אחד — מאירסון, מנהל ג'ימנסיה לשעבר — מעשר לשש שנות מאסר, של ששה נאשמים מאר־ בע שנות מאסר לשנתים מאסר, אחד שוחרר. כשנקרא פסק הדין התחילו הנאשמים משמיעים בקולי קולות קרי־ אות בנגותה של הממשלה והמיטו על עצמם משפט חדש.

נפטר ד"ר בורים ליפשיץ

רופא ועסקן יהיע ברינא, מידידיו חקרובים של המשורר וחסופר הלאטבי יאן רוינים, שביקר בליתתו בארץ־ישר־ אל. כידוע, הביעו שניהם בשנים הת־ פעלות מרובה למראה עיניהם והיקדה למפעל הבנין. קבורתו היתה ענין לפולמום, כי חברים הסוציאליסטים לא היה להם כל ספק בי עליהם לקברו בבית־הקברות של האתיאיסטים (כופ־ רים באלהים) על שם רוינים, שנקבר בו רוינים עצמו, העסקן הבינדאי רבי־ נוביץ. אך האלמנה התנגדה לכך ונע־ נה, כי בעלה שונה בזמן האחרון חש־ קפותיו — והמנוח נקבר בבית־הקברות היהודי.

נפתחה המכללה החדשה

בפושטא, שיוצו בה 40 פרופיסורים מחו"ל, מהם 30 מגרמניה, השאר מצר־ פת ושוויין. בין המרצים פרופיסורים יהודים רבים שהוזמנו בתיוכו של פרופ' אלברט אינשטין.

„די שאומבורג"

עתון היוצא בניקבורג אשר בשאום־ בורג־ליפה מודיע כי הוא מסרב לקבל מודעות של יהודים. הנגידה הזו אינה קלה ליהודים, כי העתון הזה הוא היחיד בסביבה זו. במקום הזה נאסרו היהודים לתלות את דגלי המדינה, אפילו אם השתתפו בחוית המלחמה.

עורך „המבורגר אנצייגר"

גוסטב בהרנס, שערך את העתון 45 שנה, פוטר מישרתו בלא כל מתן פי־ צויים. סיבת־הפיטורים — מוצאו היהודי.

נפטר אחרון המורדים

היהודים בורשא, שהשתתפו במרד הפולני בשנת 1863. המורד לשעבר, ליאון הירץ נתעלה למעלת פודפודניץ' ניק וזכה לבמה אותות חצטיינות. החליוה נערבת מתוך פרדה צבאית גדולה, והשתתפו בה פלוגות צבא ותזמורת צבא על דגליהן.

פרופ' הוגו וינצהיימר

המוסדה המפורסם לחוק העבודה, שפוטר ממכללת־פרנקפורט, קיבל קתד־ רה לסוציולוגיה של החוק במכללת אמשטרדאם.

פרופ' יוליום הירש

קיבל קתדרא לכלכלה לאומית במכ־ ללת קיפנהאגן. הוא פוטר ממשרתו במכללת ברלין. במשך שנים רבות היה מוביר מדיני של המיניסטר למשק המדינה בגרמניה.

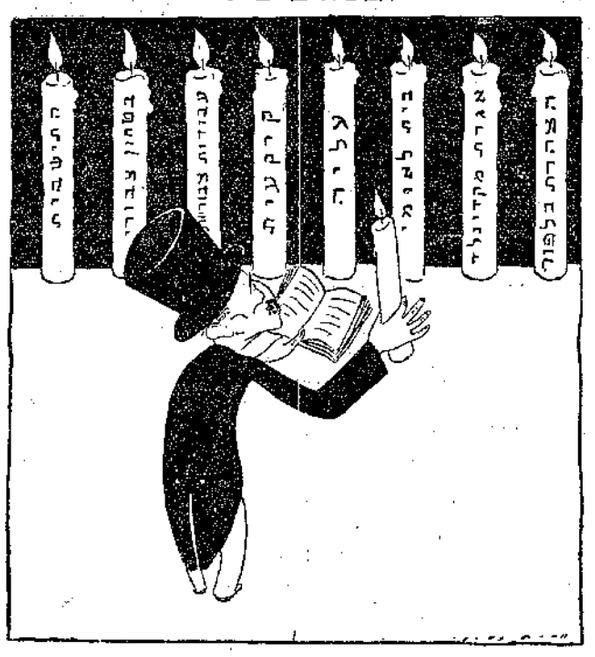
מגן מנהל הספרית המפור־ סמת

בליפסיא, ד"ר אומו אריך אברט, פוטר ממשרתו בשל מוצאו היהודי. משנת 1906 עד 1920 היה פעיל בספי רות־המכללה בוינא ומשם נקרא לליפ סיא והתבלט כאחד מנדולי־המומחים והמארגנים במקצוע הביבליוגרפיה בעולם.

המחנגדם היהודי

שמעון מגולין נמצא בין שמונה האנ־ שים, שזכה לאות הצטיינות של מטש־ לת הסובייטים — אות לנין — על מתן העזרה למיסה למטרטוסיפירה. מגולין הוא מנהל בית ההרושת לאוי־ רונים, שבו נעשתה הסירה של המטוס.

תנוכיה בריטית

תנורות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד...

בחמצות

משפט שמונה יהודים

שנדונו בבית הדין בלובלין למאסר חמור באשמת פעולה אנטי־ממלכתית נתברר בפני בית הדין לערעורים, שחפחית ענשו של אחד — מאירסון, מנהל ג'ימנסיה לשעבר — מעשר לשש שנות מאסר, של ששה נאשמים מאר־ בע שנות מאסר לשנתים מאסר, אחד שוחרר. כשנקרא פסק הדין התחילו הנאשמים משמיעים בקולי קולות קרי־ אות בנגותה של הממשלה והמיטו על עצמם משפט חדש.

נפטר ד"ר בורים ליפשיץ

רופא ועסקן יהיע ברינא, מידידיו חקרובים של המשורר וחסופר הלאטבי יאן רוינים, שביקר בליתתו בארץ־ישר־ אל. כידוע, הביעו שניהם בשנים הת־ פעלות מרובה למראה עיניהם והיקדה למפעל הבנין. קבורתו היתה ענין לפולמום, כי חברים הסוציאליסטים לא היה להם כל ספק בי עליהם לקברו בבית־הקברות של האתיאיסטים (כופ־ רים באלהים) על שם רוינים, שנקבר בו רוינים עצמו, העסקן הבינדאי רבי־ נוביץ. אך האלמנה התנגדה לכך ונע־ נה, כי בעלה שונה בזמן האחרון חש־ קפותיו — והמנוח נקבר בבית־הקברות היהודי.

נפתחה המכללה החדשה

בפושטא, שיוצו בה 40 פרופיסורים מחו"ל, מהם 30 מגרמניה, השאר מצר־ פת ושוויין. בין המרצים פרופיסורים יהודים רבים שהוזמנו בתיוכו של פרופ' אלברט אינשטין.

„די שאומבורג"

עתון היוצא בניקבורג אשר בשאום־ בורג־ליפה מודיע כי הוא מסרב לקבל מודעות של יהודים. הנגידה הזו אינה קלה ליהודים, כי העתון הזה הוא היחיד בסביבה זו. במקום הזה נאסרו היהודים לתלות את דגלי המדינה, אפילו אם השתתפו בחוית המלחמה.

עורך „המבורגר אנצייגר"

גוסטב בהרנס, שערך את העתון 45 שנה, פוטר מישרתו בלא כל מתן פי־ צויים. סיבת־הפיטורים — מוצאו היהודי.

נפטר אחרון המורדים

היהודים בורשא, שהשתתפו במרד הפולני בשנת 1863. המורד לשעבר, ליאון הירץ נתעלה למעלת פודפודניץ' ניק וזכה לבמה אותות חצטיינות. החליוה נערבת מתוך פרדה צבאית גדולה, והשתתפו בה פלוגות צבא ותזמורת צבא על דגליהן.

פרופ' הוגו וינצהיימר

המוסדה המפורסם לחוק העבודה, שפוטר ממכללת־פרנקפורט, קיבל קתד־ רה לסוציולוגיה של החוק במכללת אמשטרדאם.

פרופ' יוליום הירש

קיבל קתדרא לכלכלה לאומית במכ־ ללת קיפנהאגן. הוא פוטר ממשרתו במכללת ברלין. במשך שנים רבות היה מוביר מדיני של המיניסטר למשק המדינה בגרמניה.

מגן מנהל הספרית המפור־ סמת

בליפסיא, ד"ר אומו אריך אברט, פוטר ממשרתו בשל מוצאו היהודי. משנת 1906 עד 1920 היה פעיל בספי רות־המכללה בוינא ומשם נקרא לליפ סיא והתבלט כאחד מנדולי־המומחים והמארגנים במקצוע הביבליוגרפיה בעולם.

המחנגדם היהודי

שמעון מגולין נמצא בין שמונה האנ־ שים, שזכה לאות הצטיינות של מטש־ לת הסובייטים — אות לנין — על מתן העזרה למיסה למטרטוסיפירה. מגולין הוא מנהל בית ההרושת לאוי־ רונים, שבו נעשתה הסירה של המטוס.

מצבנו בעולם הזועז

המצב שלנו, היהודים, בעולם הוא בדיוק כמו באותן הארצות שמזג האויר שלהן אינו קבוע. יש ארצות באלה ביום שמש. בהיר, משרלים אותן כצאתך מן חבית לטיול לשעה קלה שתקח אתך את המטריה. אי אפשר לדעת, או גבון יותר, יוחעים שלפתע יתעטפו השמים עבים, ברק ורעם יעב־ רו בגלגל, ירדו גשמים ובבלי יחיה חושך נקר... אין להגזים באי הנעימו־ יות הכרוכות בתמורת פתאום מעין זו, אבל אין גם להכחיש שזו מביאה לידי עצבנות...

לפני כמה זמן ראשות היתה יהדות העולם לחוג נצחון מה בג'ניבה על כותות החמשך שקמו עלינו לכלותנו. על כל פנים, היה זה נצחון מוסרי. שונאי ישראל נתבעו לדין. דיפלומטים שומנותם לדבר הרבה ולומר מעט או לא כלום, שברו בפעם יחידה זו את המסורת שלהם ו ח מ ע י ט ו בדי בור ו א מ ר ו חרבה. והחדשים האחרים לפני ג'ניבה! אלה היו ירחי הגזירות חרעות שנתכנו על ראשים של יהודי גרמניה מידו של החיטלריזם, אבל אלה חיו גם יהחי נחמת בשבילנו, כי העולם חש בצרתנו והביע את השתתפותו בצורה שעלולה היתה לעשות רושם. אפשר היה להאמין במצפונו של עולם. בקיומו ובערנותו. הויכוחים בפרלמנט האנגלי, תבוסתו של אלפרד רוזנברג, שליח היטלר, בלונדון, אסיפת המחאה החגיגית בליאון בנשיאותו של חריפר בליקאי הגדול הריו, אספת מחאה שאנשי שם בכנסיה הקתולית השתתפו בה, סערת ההתמרמרות באמריקה. אלה היו רגעים גדולים. הם יכלו לשמש מנחי־בזיר לחירק הפאשיסטי שאין אין שום ספק, אינטרנציונל אנטישמי קיים והוא עושה את פעולת האיבה המשטמה השפלה, בגרמניה, חיו המו־ הגדולה בשנים בכל איהופה, מדבקים ברוזים עם סיפאות נגד היהודים. עתון לונדוני שנאום מדיני של הרברט סמואל לא נשא חן בעינין, אינו נבנם בפולמום על תוכן הנאום, אלא מישאהו עצה טובה לנסוע — לא"י. ברומניה מכים יהודים ברחובות, בהונגריה — באניברסיטאות. במלה אחת, האינטר־ נציונל האנטישמי עובר להתקפה. הוא מוצא את הרגע כשר מאד לכך, באשר ההתנגדות כלפי היטלר בדעת הקהל האירופית נחלשה בחרבה. אין זה מן הנמנע שאותה חצלחה בלחי מצויה, שבה הוכתרה מדיניותו של היטלר בגר־ מניה תפול בחלקו גם במדיניותו החי־ צונית. וכי מה היתה הצלחתו? בזה שהיטלר העז תמיד ומתנגדיו לא העזו אף פעם, בזה שהמתנגדים היו מכל־ כלים את מעשיהם מתוך ישוב דעת מרובה, בעוד שהוא הלך מהתקפה לחת־ קפה בחמירות. היטלר מעז גם במדי־ ניותו החיצונית. יציאתו מחבר הלאו־ מים היה צער נועז, שיכול היה להמיט סכנה עליו, אולם גם כאן אשרו המופ־ לג בשקול חדעת המרובה של ממשלות אירופה, לחוסר כוח ההכרעה. סופו של דבר — מתחילים, כאילו להתרגל לשל־ טונו של היטלר. במקום הנאומים החרי־ פים בפרלמנטים, אנו שומעים עתה את דברי האישים הרשמיים, כמו: „אפשר שתהא הדעת על המשטר החדש בגר־ מניה באשר תהי, אבל מצד שני מוב־ רחים להחורות", כשהאינטרנציונל האנ־ טישמי שומע את ה„אבל" ואת ה„מצד שני מוכרחים להחזות", הריחו יודע כמעט בודאות, שובה במשחק והוא נותן אות לכל סניפיו: „הדרך פנויה להתפרע על היהודים. ההתענינות של דעת הצבור באירופה (אמריקה עודה עומדת על עמדתה הקודמת) ביהודים פגה בהרבה ובבן דרבו עוו והתקיפו". אין להטיל כל ספק בקשר הקיים בין השנאה הגלויה שפתחה בדעת הקהל ביחס להיטלריזם ובין התעמולה האנטי־ שמית המונברת. ופעולותיה, המרכ־ שות בשבועות האחרונים. רוח אחרת היתה. הרבה מימנים לבך. ברנארד שאו, שער היום לא כמאם עליו לשחק בפני העולם תפקיד חאדם המקורי והמפתיע (הוא הן מפתיע תמיד ב„איפא"), כבר מצא לנחוץ להביע את התפעלותו הגדולה להיטלר. ברנרד שאו, שעטו היה נשאר יבש חמיד ולפיו היה מחסום, באילו היה חי בארץ המשולשת חופש, ולא באנגליה הדימו־ קרטית, יש לו חולשה מוזהרת לדיקט־ טורות ולדיקטטורים. פיו מלא מחמאות למוסוליני והוא בבר מהפעל מהיטלר. הוא חובב אנשים שהצליחו ואין הוא יכול להיות יום אחד מבלי שיזדוק איזו סנסציה לעולם, איזו אפתעת לה־ טים. מילא, שאו, איש לא ישנה אותו; טבעו בכך, אבל מי מבריח את הרברט סמואל לנהוג אוביקטיביות ביחס ה ו ה ד י ? — זהו חוסר טעם, זהו לא טבעי. על מי חשב הרברט סמואל ע־ שות רושם, שאמרו שבענין פירוק הזין צריך לנהוג קורקטיות ולוינאליות לגבי גרמניה? אולי על הנאצים? הם לא ייטיבו את דרכם עי ידי בך בלפי יהו־ דים, אדרבא, הם יצחקו, הם יגידו: „יהודי הוא יצור ראוי לשנאה, דורכים עליו ברגל והוא — אוביקטיבי". הם ודאי ישתמשו בדברי סמואל כבשתהא להם הזדמנות לבך. כל קול הנשמע בעדם בחו"ל, הם מנצלים לטובתם, אבל רב־דגים כזה, שקט כזה לא יובן להם. הם מבינים בלבם דוקא את תיהו־ די חנוהג סוביקטיביות, שבשבו מלאה התמרמרות נדולה והתקוממות, שחועם בוער בקרבו. ואילו היה אמת הדבר, שבשאלה פלונית או אלמונית, יש לנו־ תר לגרמניה, הרי שחרבר חזה אינו צריך להישמע מפי יחודי, מפי יהודי שהיה מיניסטר וביב. המדרגה הגבוהה ביותר של אוביקטיביות, לאפשרית במקרה כזה, היא: ש ת ו ק. אבל יהודי במליץ יושר של גרמניה, ואף אם בשאלה מסוימת, הוא דבר לא טבעי, דבר לא יפה בלל, לא לאוביקטיביות קורא הרגש האנושי, ומבל שכן היהודי, של אדם כהרברט סמואל, אלא לסוב־ ביקטיביות גמורה. הוא חייב להיות לא שקט, עליו להבות באגרוף בשולחן, כי עצום האויב, שקם על העם היהודי, וחשפעה ההיטלריזם. על הפוליטיקה היהודית עלולה לחיות בבירה בכל הער־ לם. האותות מבשרים רעה. אם עתון לונדוני גדול מראה להרברט סמואל, מי שכיהן מיניסטר הפנים באנגליה, את חדלת ומרא לו: „סע לארץ ישר־ אל", הרי שאין לקחת את הדבר בטרא־ גיות, אבל זהו אות, המבשר רעה. למה לא היה דבר כזה בנדר האפשר לפני שתים, שלש שנים? זהו הארם החיט־ לריסטי המתחיל פועל! באירופה מת־ חלבים אנשים רבים, שלעת עתה הם מתנגדים ערוין לאנטישמיות ואין הם יורעים, כי ארם השנאה ליהודים כבר מחלחל בנפשם. הפעולה, פעולתו, בוא תבוא ומחנות האויבים לנו ירבו מיום ליום. הימים, ימי כערה לנו, היחודים. תיודעי השנאה נגדנו נפוצים בכל מקום ומקום ושוב נמצאים אנחנו באיזור הסכנה.

העם היהודי צריך להביר ולדעת את הסכנה ולארגן את מלחמת המגן. יש לחפש ידידים חדשים, יש לעורר את הידידים הישנים, יש לא לתת דמי להם ולדרוש מהם בשם יסודות האנו־ שיות שיעשו מה בשבילנו. בעדנו ואתנו. כי קודם חייבים היהודים עצמם לעמוד על משמר עניניהם. אסור להבית עתה על האנטישמיות מבחינה אקדמית, שדי לייסר איזו אגודה שבה יישמעו מפרק לפרק נאומי ידידות ליהודים מפי כמרים ליברליים אחדים, כשם שהיה נהוג בענים בגרמניה. האנ־ טישמיות היא האויב הקם על עם ישר־ אל לכלותו, הוא האויב, שכל השומת לבנו צריכה להיות מוקדשת לו, ונגדו חייב עם ישראל להקים את כל כוחותיו.

לחפש ידידים! ואת אלה שהם ידי־ דינו מבבר, לעורר, להעיר, לתבוע שיצ־ או להגנתנו, אבל זה ייתכן אך, אם אנחנו בעצמנו, אם כל העם היהודי יהא מדור כולו חברה שלמה של הס־ בנה האיומה חצפויה לו.

ש. גורליק

ד' שמעונוביץ

לְמַעַן הַשָּׁלוֹם

(מתוך מחזור פסוקים)

אַרְיֵה, נָהֵר וְצִפְעוֹנִי רִפְתָּן
וְנָשֶׁר וַתַּחְמָס
וַיְחַר הַשְּׁרֵרוֹת, רַבִּי צָיָה וְיַעַר,
לְפֶתַע שָׁכְחוּ כָּל דַּאֲגוֹת הַבָּטֶן,
לְפֶתַע שָׁחֲחוּ מִצַּעַר
עַל הַחָמָס
הַנַּעֲשָׂה מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
וַיַּחַד נוֹעֲדוּ עֵצָה טַנָּט
אֵיךְ לְהוֹשִׁיב הַצֶּדֶק עַל הַכֵּס.
נָשְׂאוּ, נָתְנוּ, וּבְסוֹף דִּיוֹן אָרֹךְ
גָּמְרוּ כִּי אֵין
כָּל תַּחְבּוּלָה מִלְּבַד פְּרוֹק הַזַּיִן,
אוֹ הַנָּחַשׁ לָחַשׁ בָּרָךְ:
בְּשֵׁם הַנַּעֲרָץ שֶׁל אֱלֹנֵי
נִשְׁבַּעְתִּי לְקַצֵּץ אֶת צִפָּרְנַיִם
הַכְּפִיר שָׁאַג: עַד קֵץ הָעִדָּנִים
לֹא אֶשְׁתַּמֵּשׁ בְּרוֹשׁ פְּתָנִים,
וּבְמִשְׁנַאי לֹא אֶשְׁלַח שֵׁן אֶרֶס!
הַנֵּץ צָרַח: אִיבֵּשׁ פַּחֲ״ס
אִם בְּזָנַבִי אֶת יְרִיבִי אֶחְבֹּט!
וְהַנָּמֵר נָהַם בְּלַחַ:
אַל תַּעֲמֹד לִי זְכוּת אָבוֹת
אִם בְּקַרְנַיִם אֲנַסֶּה לְוֹגֹחַ!
וְתוֹךְ כְּדֵי הִתְלַהֲבוּת רַבָּה
וּמִשְׁפָּעָה שֶׁל שְׁאֵיפוֹת טְהוֹרוֹת,
אֲשֶׁר בָּהֶן יִתְפָּאֲרוּ דוֹרוֹת,
הִכְרִיזוּ אֶת הַכְּרוּז הַבָּא:
״הוֹאִיל וְהֻשְּׁמַדְנוּ בְּלִי הִפּוּס
לִשְׁמֹר עַל הַשָּׁלוֹם וְאֵל יוּפַר,
אַךְ סַכָּנָה צְפוּיָה לוֹ מִפַּרְסוֹת הַסּוּס
וּמִקַּרְנֵי הַפָּר
וּמִבַּרְבֶּלֶת תַּרְנְגֹלֶת,
לָכֵן יִהְיוּ לְחֹרֶם וּלְמַאֲכֹלֶת
כָּל בַּעֲלֵי פַּרְסָה וְקֶרֶן וַבַּרְבֶּלֶת
וְשֹׁאֵר הַמַּפְלָצוֹת עַל אַדְמוֹת,
אֲשֶׁר לָהֶם דּוֹמוֹת...״

חקירת רצח ארלוזורוב

(המשך מעמוד 1)

שהיא רוצה שתרצה לציין אותו או שתאמר את מספרו. דיברה אנגלית. — ומה היתה התנהגותה, מצב רוחה? — איני יודע. הכיטה עלי זמן רב. — איך הכיטה? — פשוט. ישר. (שיטריט מעיר באן לממואל שאינו שואל כדין). — ולאחר שציינה אותך? שיטריט: הוא לא אמר שציינה אותו. (ממואל: מתקן ושואל): ולאחר שעמדה לידך? — אמרה דבר מה באנגלית, אבל איני יודע, אם אמרה שאני הרוצח. — חבנת שהיא ציינה אותך? שיטריט מעיר שוב לממואל שהוא שם בפיו דברים אחרים, כעוד שהעד אמר שאינו יודע. — ואיזו הרגשה היתה בקהל, פלא או שעשועים? — כן. כל אחד חייך ואמר: מזל טוב מנשירוב. החיוך נמשך כחמשה רגעים, שעמדנו בשורק. הער היה ב־16 ביוני בבית הסוהר. לדרישת ממואל מעמידים את רוזנבלאט ליד הער צד בצד, וגב בגב כדי לר־ אות את ההבדל בקומתם.

לשאלות שיטריט עונה העד: אינו מביר היטב את ריים. אמרו לו שזהו. — השמעת אם אמרה שאתה רצחתן? — ודאי אמרה שאני הרוצח או דומה לכ. — לו אמרה שאתה דומה או שאתה הרוצח, היתה המשטרה עוזבת אותך? — לו חייתי ביום הרצח בחוץ אולי לא היו עוזבים אותי. — איך יכלה לזהא שימני, כשהייתי בבית הסוהר ביום הרצח. — האשימה אותך? — לא. זו הפעם הראשונה לער בבית הסוהר. בישגמר שיטריט את שאלותיו אמר: יש בקלסתר פני הער דבר מה דומה לזה של הנאשם. בשקוראים לפני העד את דבריו הוא מבקש לתקן: מרת ארלוזורוב שמה עין לא רק בו בלבד, כי אם בארבעה.

ממואל מקבל רשות לשאלות נוספות והער עונה: בשורה היה גם נצח מוו־ קיט ושני האחים אלישר. הוא ומוקיט נשאו אז שפם קצוץ.

לפני שנכנם הער הבא מודיע השו־ פט, כי נמצאה בבית הדין קבלה על 4 לא"י ובעליה יוכל לקבל אותה.

מזכיר פלוגת בית"ר בכפר סבא

יוסף בנעני מפלוגת בית"ר בכפר סבא. גבה קומה, בעל קול הזה רם ובוטח בעצמו. לבוש חולצה שחו־ רה. אין לו כובע. פורטנוי ורוזנבלאט אמרו בערותם שהוא מעמל של בית"ר בכפר סבא. נשבע ועונה לשאלות ממואל:

בפלוגת בית"ר בכפר סבא חיים 30—40 חברים בצריפים ובאהלים. הוא מזכר שיש עוד ארגון עובדי הצה"ר ובית"ר, מברית טרומפלדור, בריתאים בורדים. השופט אומר שהוא מבולבל מהמונחים של הארגונים. זהו (מראים לו את המחברת הבלוק) פנקס הפרטיכלים של הארגון וזה כתב ידו. הקטע מ„הצעד ער עבודה" לא שלו הוא. איני חמזכיר הקבוע. בורשטין חוא המזכיר הקבוע. הוא חרר. האסי־ פה היתה בערב שבת, בליל שבת. אני רשמתי. התאריך הרשום על הפרטיכל הוא 16.6.33. למחר בבוקר שמע על רצח ארלוזורוב.

קורא את הפרטיכל:

הפרטיכל

דו"ח של רוזנבלאט בדבר הריכוז. הייתי מרכז העבודה באופן זמני ועתה הוא רוצה להתפטר. מרגלית מסר באו־ פן זמני לרוזנבלאט, זה התפטר מפני שנרמה לו, כי חברי הועד אינם אח־ ראים לשברו. אינו יכול לבטל יומיים בשבוע על חשבונו. שואל, אם מישהו רוצה לקבל את הריכוז בלי תשלום. מולאבסקי: לא לתת עבודה לחברים שאינם משלמים את המס ושהארגון יתחיל לגבות בעצמו כסף. זימבוביץ אינו יכול לחבין את החברים. אם יש עבודה במקום אזי טוב ואם לא — נוסעים לת"א. מתנגד שהארגון יגבה כסף ומציע לא לתת עבודה לחברים שאינם משלמים מסים. לקרוא את רצינסקי ולמסור לו את הריכוז. בוקס־ מן: זה לא ענין רק של המרכז, זו שאלה ארגונית. אין שום קביעות אם יום־יומיים אין עבודה עוזבים את המ־ קום (ממתורגמן: בתרגום יש משפט שאין במקור). אין מה להאשים את הועד. אין התעניינות מצד החברים. אין יחס רציני לאף דבר. אין יחס חברתי בין החברים. ישנה, למשל, מכבסה ואין לה שום יחס. הציעו מט־ בח קואופרטיבי ונם מזה בלגם לא יצא. אין שום אפשרות בתנאים כאלה לעבוד, החברים אינם נכנעים להוראות הועד. קיוה לזמן של הזכר עבודה שאז יבינו החברים את ערך הארגון. ישנה החלטה במרכז שלא לתת עבודה לחב־ רים שבאים מהמושבות בלי להביא מכתב ממקום. שמנו שהיה פעם טוב בעבודה התקלקל לגמרי. יש לנו שם גרוע מאד, ובאם החברים לא יתחילו להתייחס ברצינות לענין, אזי סופנו יהיה רע. הוא מודיע על התפטרותו מהוער.

ניימן: אין קוראים לשום אפיפה מלבד לבחירת ועד. בשאלת העתון לא רק החברים אשמים, אלא גם המוכי־ רות והוער המקומי. הוא מציע שאם חבר לא משלם את המס עד סוף החוד־ דש, להפסיק לו את נתינת העבודה. הוא מציע, כי הוער וגם המרכז יישארו.

הולצמן: על הוער להחזיק את החב־ רים, הכל תלוי בכשרונותיו. הוא חושב שאי אפשר להחזיק חברים במקום. יסע מי שרוצה. מתנגד לאחוז מרכז עם שכר. בורשטין: עבר חודש ובהרשמה החדשה נרשמו רק 7 אנשים. הוא מציע לא לתת עבודה לחברים שלא נרשמו. עלינו לדעת מי ומי שהולכים אתנו. אין מה לבוא בטענות לחברי־ הארגון. הכל מוטל על הוער. ויכוו־ בוין מציע לקבל מרכז עם משכורת יום יומיים. חותיקים גם הם בלתי־ אחראים. שורת אצלנו הפקרות חר־ שמה. צריך להודיע לכל החברים על דבר יום גמר ההרשמה. אין דירה לאר־ נון. צריכים להקים צריף. המרכז יע־ זור לנו. הקטוף מתקרב וצריכים בן־ אדם שיקבל את זה על אחריותו. הכן־ אדם צריך להיות מרכז. בי בו כל הצלחת הפעולה. מכל הויכוחים רק דו־ אים כמה ארגונו בלתי מסודר. ראיתי בת"א שהמרכז אינו מסוגל להכלת העבודה במושבה. עלינו היום להת־ חיל בדבר ממשי. עלינו לעבד תכנית איך לנהל הלאה את הפעולה. חמרכז: עלינו לקבוע שעה מתי שצריכים לבוא החברים שהם זקוקים ליום עבודה. המזכירות דורשת מאתנו תקציב ועליה על כן להתענין במהלך הענינים במו־ שבה. עלינו להציע, למרכז שיכדר את הענינים במושבות. צדיכים לפתוח בהרשמה חדשה. אבל גם על החבר לדאות תגלת בכסף שהוא משלם.

קורא הלאה את הפרטיכל שהכנו ביקורת עצמית של החברים על ענייני הפלוגה והארגון שאינם בסדר. הפרטי־ כל גומר בזה שניתן לועד יפוי כוח לתגביל את כל החברים בטשמעת מוח־ לטת על כל סידור הקשור בעבודה. נתקבלה פה אחד החלטה שעל הוער לעבד תקנות ולהציען לאסיפת הזכי־ רים הבאה.

ער שהמתורגמן קרא, הודיע ממואל בינתיים שהוא יכול להביא מחברת „פנקס" תעודות, שאמנם נסע שלמה פרויס ביום ו', 16 ביוני לת"א. שיט־ ריט: אנו מסכימים שאהימאיר היה באתנו. אין מה לבוא בטענות לחברי־ הארגון. הכל מוטל על הוער. ויכוו־ בוין מציע לקבל מרכז עם משכורת יום יומיים. חותיקים גם הם בלתי־ אחראים. שורת אצלנו הפקרות חר־ שמה. צריך להודיע לכל החברים על דבר יום גמר ההרשמה. אין דירה לאר־ נון. צריכים להקים צריף. המרכז יע־ זור לנו. הקטוף מתקרב וצריכים בן־ אדם שיקבל את זה על אחריותו. הכן־ אדם צריך להיות מרכז. בי בו כל הצלחת הפעולה. מכל הויכוחים רק דו־ אים כמה ארגונו בלתי מסודר. ראיתי בת"א שהמרכז אינו מסוגל להכלת העבודה במושבה. עלינו היום להת־ חיל בדבר ממשי. עלינו לעבד תכנית איך לנהל הלאה את הפעולה. חמרכז: עלינו לקבוע שעה מתי שצריכים לבוא החברים שהם זקוקים ליום עבודה. המזכירות דורשת מאתנו תקציב ועליה על כן להתענין במהלך הענינים במו־ שבה. עלינו להציע, למרכז שיכדר את הענינים במושבות. צדיכים לפתוח בהרשמה חדשה. אבל גם על החבר לדאות תגלת בכסף שהוא משלם.

קורא הלאה את הפרטיכל שהכנו ביקורת עצמית של החברים על ענייני הפלוגה והארגון שאינם בסדר. הפרטי־ כל גומר בזה שניתן לועד יפוי כוח להגביל את כל החברים בטשמעת מוח־ לטת על כל סידור הקשור בעבודה. נתקבלה פה אחד החלטה שעל הוער לעבד תקנות ולהציען לאסיפת הזכי־ רים הבאה.

ער שהמתורגמן קרא, הודיע ממואל בינתיים שהוא יכול להביא מחברת „פנקס" תעודות, שאמנם נסע שלמה פרויס ביום ו', 16 ביוני לת"א. שיט־ ריט: אנו מסכימים שאהימאיר היה באתנו. עלינו לדעת מי ומי שהולכים נרשמו. עלינו לדעת מי ומי שהולכים אתנו. אין מה לבוא בטענות לחברי־ הארגון. הכל מוטל על הוער. ויכוו־ בוין מציע לקבל מרכז עם משכורת יום יומיים. חותיקים גם הם בלתי־ אחראים. שורת אצלנו הפקרות חר־ שמה. צריך להודיע לכל החברים על דבר יום גמר ההרשמה. אין דירה לאר־ נון. צריכים להקים צריף. המרכז יע־ זור לנו. הקטוף מתקרב וצריכים בן־ אדם שיקבל את זה על אחריותו. הכן־ אדם צריך להיות מרכז. בי בו כל הצלחת הפעולה. מכל הויכוחים רק דו־ אים כמה ארגונו בלתי מסודר. ראיתי בת"א שהמרכז אינו מסוגל להכלת העבודה במושבה. עלינו היום להת־ חיל בדבר ממשי. עלינו לעבד תכנית איך לנהל הלאה את הפעולה. חמרכז: עלינו לקבוע שעה מתי שצריכים לבוא החברים שהם זקוקים ליום עבודה. המזכירות דורשת מאתנו תקציב ועליה על כן להתענין במהלך הענינים במו־ שבה. עלינו להציע, למרכז שיכדר את הענינים במושבות. צדיכים לפתוח בהרשמה חדשה. אבל גם על החבר לדאות תגלת בכסף שהוא משלם.

קורא הלאה את הפרטיכל שהכנו ביקורת עצמית של החברים על ענייני הפלוגה והארגון שאינם בסדר. הפרטי־ כל גומר בזה שניתן לועד יפוי כוח להגביל את כל החברים בטשמעת מוח־ לטת על כל סידור הקשור בעבודה. נתקבלה פה אחד החלטה שעל הוער לעבד תקנות ולהציען לאסיפת הזכי־ רים הבאה.

שיטריט חוקר

הער נחקר ע"י שיטריט:

— אתה בטוח, כי בליל ששי כתבת את הדברים האלה? — אני בטוח בזה. — ואתה זוכר שרוזנבלאט היה באסיפה שתוך זה שרשום פה או מתוך זה שראית? — מתוך זה שרשום פה ומתוך זה שדובר על ריכוז העבודה.— אילולי היה רשום ואילולי דובר על הריכוז לא היית בה בטוח? — לא.

— מה היתה הצעת האסיפה בדבר התפטרות רוזנבלאט? — הוא הציע להתפטר, כי הוער חודיע לו שלא יהא אחראי לשכרו ליומיים בשבוע. כשה־ אסיפה הסכימה לשלם לו שכר 2 ימים בשבוע בער ריכוז העבודה החזרעה שלו נופלת והוא נשאר מרכז קבוע בארגון. השופט: הוא חזר בו מהת־ פטרותו? — כן.

שיטריט: וזה כתוב בפרטיכל? — לא. — לשם מה נקראה האסיפה בליל שבת (ששי)? — לשם... באמצע הש־ בוע אין לנו זמן לאסוף אסיפות, כי אנו קמים ב־6 בבוקר. לכן אוספים את האסיפות בליל ששי, כי בשבת לא עובדים. — בליל שבת (ששי) זה לשם מה היתה האסיפה בפלוגה? — לשם קבלת מרכז קבוע ולשם בחירת ועד חדש. — האם בחרתם במרכז קבוע ובועד חדש באותה אסיפה? — כן.— היכן ההחלטה על בחירת ועד? — יש רק סימן. שום החלטה לא נרשמה.— ואין התלטה בדבר מרכז עבודה? — לא. משום שלא כתבתי. — יש בפרטי־ כל חתימתו של צבי רוזנבלאט? — לא. — כרגיל באסיפות, כשאדם מנהל פרטיכל הוא חותם את שמו תחת רשימותיו? — אין חוק קבוע. אני לא חותב. — וחתימתך ישנה באן? — לא. — ומהו חשם כנעני באן? — מועמד לוער. קבלתי 7 קולות. — אתה זוכר את היום שבו נאסר רוזנ־ בלאט? הזוכר אתה שבו ביום או ביום שאחריו היתה שמועה שפועלי כפר־ סבא רצו להקוף אתכם? — שמועה כזאת היתה רק בשאר אמרו את סטאב־ סקי. — הזוכר אתה שאהאי שנאסר רוזנבלאט נכנסתם, אתה והאחים סטרילין, בלילה לצריף וכתבתם שם דבר מה? — אולי כן ואולי לא. — אתה זוכר שהיו שם שתי כתגרות ואתם בקשתם אותן לצאת החוצה?— איני זוכר את המקרה. ייתכן שכך היה. — אתה רגיל לתלוש את הדף בבלוק בוה? — לעתים קרובות מאד אנו תולשי. — התזכור שכתבת במקרים אחרים ותלשת דפים לפני האסיפה הזאת? — ייתכן. הפנקס לא ברשותי, כי אם ברשות המזכיר. כשהוא אינני יכול לבתוב אני כותב תמיד במקומו.

ואאסיפות תמיד בליל ששי? — לא תמיד בליל ששי. — על פי רוב בליל ששי? — מה זאת אומרת על פי רוב? בשיש אסיפה יותר ממושכת, עד 11 או יותר, לא נערוך באמצע השבוע, אלא בליל ששי. אם יש אסיפה דחופה בענין שלמחר או מחרתים נערוך אסיפה גם ביתי השבוע ואנו מוותרים על שעות השינה.

הער — שבתיים בכפר סבא ועל פי רוב הוא נמצא באסיפות הפלוגה והו־ ארגון. — רוב האסיפות האלה בלילי שבתות? — במעט בכל ליל שבת יש איזו אסיפה שהוא. — ובאותו ליל שבת לא היה לכם שום ענין חוץ מרי־ כוז עבודה ובחירת ועד? — לא. — פתחתם מיד בענין ריכוז העבודה? — הנה לפניך הפרטיכל. — מנסמוך על הפרטיכל כי מיד נגשים אל הנושאים האלה? — כן. — מתי נגמרה האסיפה ביחס לשני הנושאים האלה? — ב־11 או אחרי 11. — הכתב באן מתי התלה ומתי נגמרה האסיפה? — הפרטיכל מראה אם נתקיימה האסיפה ביום או בלילה? — לא. — אחרי גמר סדר־ היום התפזרתם? — לא תיכף. היו ריקודים ומישחקים. — עסקתם בדבר ספרותי? — לא. (מתקן לעצמו): אינני זוכר. — לפני האסיפה עסקתם בדבר ספרותי? — אולי בטרם נת־ אספו כל החברים. — היית נוכח? — חרי רשמתי את הפרטיכל. — היית נוכח כשעסקו בענייני ספרות? — אינני זוכר. — בנוכחותך עסקו בדברי ספרות? — אינו זוכר. — הקריאו עתון? — איני זוכר. — ולא הקריאו היית זוכר? — ז והתאולב—סמ־ היית זוכר? ואתה זוכר מה שהקריאו לך לפני 3 חדשים? — אתה זוכר מי השתתף? — אלה שטמותיהם רשו־ מים באן. — קרא בשמות: ממואל ניימן, ביגלמן, הולצמן, חדרי, בור־ שטין.

העדות הקודמת

הער זוכר שנתן עדות למשטרה בצ־ ריפם, לקצין טנגבוים, פעמיים. — אתה זוכר שאמרת לקצין טנגבוים, כי בליל שבת, 16 ביוני היתה לכם שיחה ושבכלל לא מנהלים פרטיכלים בלילי שבתות? — סליחה, תקריא לי מה שאמרתי. שיטריט קורא לו: „אני זוכר את ליל רצח ארלוזורוב, וזה היה בליל שבת, 16 ביוני. עבדתי באותו יום בכפר סבא ואני זוכר אצל מי. זה רשום בפנקס העבודה. באותו לילה, בליל שבת, הייתי בפלוגה. היתה שיחה ואיני זוכר את הנושא. ויכול להיות שלא התנהל פרטיכל בליל שבת, כי בורשטין חרד ואינו בותב בשבת". — כן, אמרתי זאת. — קרא לי הלאה.— „ובכל השיחות צריכים להשתתף כל חברי הקן, אבל לא תמיד משתתפים". — כן. אני מבקש שתקרא לי הלאה.

— כמה פעמים בשבוע מתגלח רו־ זנבלאט? — אני יודע, כי עפ"י רוב הוא מגולח. — האמרת לטנגבוים: „צבי רוזנבלאט עד כמה שאני יודע מתגלח פעם בשבוע. — מתגלח לבדו. מי שיש לו בסף פרטי מתגלח אצל ספר. צבי רוזנבלאט יש לו בסף פרטי"? — לא אמרתי. — ובעדות השניה בפני הקצין טנגבוים אמרת, שאינך יודע מתי הוא מתגלח? — אולי משנה. — השמעת על כדית ציונים מהפכנים? — כמעט. — אתה יודע שצבי רוזנבלאט עמד בראש הקן של ציונים מהפכנים אצלכם? — איני יודע, כי לא אמרו לי. — אתה זוכר שאמרת לטנגבוים „ואם איני טועה עמד צבי רוזנבלאט בראש הקן של ציונים מהפכנים"? — ייתכן שכך היה.

מראים לו על מחברת הפרטיכלים והער אומר: זה כתב ידו של בורשטין, המזכיר הקבוע. — אתה יודע שבפרטי־ כל זה כתוב מתי נגמרה האסיפה? — לא אני, הוא כתב זאת. — היתה עור אסיפה ארוכה ב־25 במאי? — אם בתוב אני היתה. השופט: לפי הפרטי־ כל אפשר לדעת אם היתה ארוכה?— העד מעיין זמן דב במחברת ועונה שאינו יודע. שיטריט: אבל הנה בפרטיכה של אסיפה זו יש עמודים רבים? — אולי המזכיר כותב יותר באריכות. (מראה לו אסיפה אחת), וזה לא היה בליל ששי? — לא. (מראה לו חתימות של רוזנבלאט בפנ־ קס רשימות העבודה בתאריכים שונים לפני 11 ביוני). רוזנבלאט היה אז מרכז עבודה? לא. — ומי חותם? — חתימה זו היא לא בתור מרכז עבודה. הוא היה אז גזבר הפלוגה ועשה סימן בי הכל נרשם בפנקסים. — ומה שהתם בפנקס אח"כ? — הוא נשאר גם גזבר הפלוגה וגם מרכז עבודה.

לשאלות אחרות של שיטריט עונה הער: במחברת (בבלוק) רשמו אסיפות הארגון וגם אסיפות הוער שלהם. רבנו העבודה נוגע לבל הארגון. הוא רשם עוד פרטיכל בפנקס הפרטיכלים (מחפש ואינו מוצא זאת).

— מדוע יש בפרטיכל שאתה רשמת שתי שגרות של אתר? — ודאי לא הבינותי את החצעה, אז בקשתי את המציע שירשום בעצמו. — מי היה זה? — אני חושב, כי הוא אהרון הייכמן, שיופיע בעד, אבל איני יודע לבטח ,אם הוא שרשם זאת. — אתרי האסיפה היו מישחקים וריקודים? — כן. — ראית את רוזנבלאט משתתף? — איני זוכר. — וצפורה גינגולר, חבי־ חברה של רוזנבלאט? — איני יודע. איני זוכר מי השתתף בריקודים. — ואתה בעצמך? — אינני זוכר, אוכל לומר מי חשתתף במישחקים.

הדף התלוש

השופט: בשאתה כותב עמוד אחר אתה תולש ותופך? — כן. — ומיד המשכת בדף שני? — כן. — והדף החוא אינו תלוש? — כן. יש הרבה דפים תלושים. — המחברת היתה בר־ שותו של המזכיר הקבוע בורשטין. — אתה בטוח כי הדף שתלשת הוא חמ־ מוך לדף זה הכתוב? — בטח. — והלא שלושה דפים נתלשו? — זה ענינו של המזכיר. — אבל זה לא מת־ אים למקום שאתה אומר, כי ממנו תלשת אותו (השופט מראה זאת. ממו־ אל ושיטריט ושאר עוה"ד מתאספים אל שולחן השופט, מעיינים יחד עם הער). אחרי עיון ממושך אומר הער: ייתכן שהיה באן עוד דף ואני לא ידעתי. השופט: תביט ותאמר אם נת־ לשו דפים מהאמצע. — אני מוצא רק אחד. הער אינו מוצא מקום אחר במחברת שאליו יתאים קו התלישה של הדף הנתלש.

שיטריט ממשיך לחקור את הער גם בושיבת אהה"צ (לאחר שהעיר לשופט בדבר השינויים שהעד משנה בדבריו). השופט: תכתבת את הפרטיכל על הדף שלאחר דף האסיפה הקודמת ?— איני זוכר אבל אני בטוח שעשיתי בך (מביט למחברת ואומר): כן. מיד לאחר הדף של האסיפה הקודמת.

שיטריט: לעתים קרובות רשמת פרטיכלים בפנקסים אחרים? — כן.— ואתה רגיל לבתוב ממוך אחרי הדפים של האסיפות הקודמות? — כן, — וכך עושים גם האחרים? — למה לו להביט לפרטיכלים של האחרים. כשאתה רושם אינך מביט אל מקום הפרטיכל של האסיפה הקודמת? — למה? לא. — ראית אחרים רושמים פרטיכלים? — ראיתי. — הם רושמים ישר לפי הסדר? — מעולם לא התי־ עניתי בזה. — הביט על התאריכים. השופט: אתה יודע למה התאריכים שבמחברת אינם בסדר אלא מהלגים? — אינני יודע.

ממואל חוקר

ממואל מעיר לשופט בדבר התאריך של פרטיכל אחד, כי כ"ז אייר התאים ל־23 במאי. ממואל שואל שוב את הער: אמרת שיש אסיפות בלילי שב־ תות. אלו אסיפות הן? — לעתים רחוקות יותר הן אסיפות הארגון. היה זמן שבבל ליל שבת ושלישי היו שיחות סתם על נושאים שונים. — אלה היו אסיפות רשמיות או ספרו־ תות? — מה הפירוש? — הן היו בצורת נשף או שהיו מתווכחים על ענינים — לא אסיפות ממש. אסיפות על נושאים שונים. נשבי הקראות, ריקודים. — ואלה מהקיימים בצריף הפלונה? — כן. באים גם חברי האר־ נון. והו חלק מהוי הפלונה? — לא. הן נעשות מטעם הארגון או מטעם בית"ר שבמקום.

ערות ראשונה לטנגבוים מסש ב־2 בלילה. עוד היה חושך. — הזובר אתה מה ששאל טנגבוים? — הוא שאלני אם אני זוכר איפה הייתי בליל הרצח? עניתי שאינני זוכר. (קוראים לפני העד עוד פעם מה שאמר לטנגבוים).

— התקטורניה אומרת שחפרטיכל של 16 ביוני נעשה בין מאסר רוזנ־ בלאט לבין החקירה שהקר אותם טנגי בניס ב־25 ביולי. שיטריט: מר ממואל קובע זמן שאנו לא אמרנו. ממואל: אם כן, בין מאסר רוזנבלאט לגילוי הפרטיכל. שיטריט: איננו מגבילים את הזמן. אמרנו רק שנכנס יחד עם האי־ חים סטרילין לצדיף וכתב דבר מה. אבל אנו טוענים, כי הפרטיכל בוזב אולי זויף לפני חמאסר. ממואל לער: לטנגבוים לא הזברת בלל שהיית חמז־ כיר של האסיפה? — כשהעירני ושאל איפה חייתי ומה עשיתי, אמרתי, רק שבבל ליל ששי יש אסיפות ושיחות בקלוב הפלונה. הוא שאל אותי אולי פגישות והסברתי לו מה שאמרתי כאן. יש של הארגון, יש אסיפות ממש, יש שיחות, פגישות וסתם חגיגות. אמרת שאינך זובר את נושא השיחה (ממואל שואל זהער אינו עונה ועושה רושם של נבוך) אם נניח שלאחרי מאסר רוזנבלאט או לפני המאסר זויפה את הפרטיכל, בדי להוכיו האת האלובי של רוזנבלאט, היתה לך אינטליגנציה מס־ פיקה לזבור זאת? — אהה להחת חלק באיפן פיסוי? — ברצף? — בזיוף הדוקומנט. — אני כתבתי את הפרטי־ כל. — והאם לא היתה לך די אינט־ ליגנציה לומר לטנגבוים שהיית מזכיר האסיפה בת בשעתה? (התשובה אינה נשמעת).

— מתי נשאלת ראשונה לבאר מדוע נתלש דף אהד? — בחקירה הראשונה ע"י טנגבוים (נותנים לער לקרוא את עדותו בפני טנגבוים). ממואל לער: גם אני וגם מר שיטריט מסבירים, כי לא שאל אותך בלל. — ובפעם חשניה מתי נשאלת על זה? — ימים אחדים לאחר עדותי הראשונה, ע"י טנגבוים. — אנו שואלים אותך בדבר תלישת הדף. — איני מבין. בינתיים (בעב־ רית): האם שאל אותך טנגבוים למה תלשת? — בפעם הראשונה בלל לא שאל, מפני שבפעם הראשונה הראה לי טנגבוים רק את הדף הראשון ולא את הדף השני. בפעם השניה הראה לי גם את הדף השני ושאלני למה תלשתי. — נתת לראשונה את הביאור בזה שהפבת את הדף לדובן הכתיבה? — כן. — זה דבר רגיל לעשות בך? — אצלי כן. — מתי נתת ראשונה את הסיבה הזאת לתלישה? — לטנגבוים לא יכולתי להסביר כי לא ידעתי בעצ־ מי למה תלשתי. — מתי נודע לך הדבר? — לפני 3 שבועות או חודש ימים. — ביצד נודע לך? — אני מזכיר הארגון. לפני 3 שבועות כתבתי ברטיכל. לא הפשתי את המחברת הק־ בועה. כתבתי במחברת בזאת בשגמרתי לבתוב עברתי על חפרטיכל וראיתי שתלשתי את הדף הראשון והשארתי את השני. התחלתי לחשוב ונזברתי, כי עשיתי זאת לצורך הכתיבה.

שיטריט מבקש מאת השופט שישאל את הער אם זו הפעם הראשונה בחיין לבתוב בתוך מחברת בלוק? השופט: אתה משתמש בבלוקים? — כן. — וזה מנהגך לתלוש ולהפוך? — כעת נזברתי שזה היה יותר נוח. ממואל דורש מאת הער לבדוק את מקומות התלישה שבמחברת ומוסר לו את הדפים והמחברת. שיטריט מעיר לממואל, כי אין זה תפקידו של הער לבדוק את המחברת. ממואל מתפרץ: אל ידבר שיטריט אל המתורגמן שלא באנגלית .לער: חיפש אז לראות לאן שייך הדף שעליו כתבת? — לא. שיט־ ריט: הוא אמר קודם שלא ידע אם חסר איזה דף.

עוד עד מכפר סבא

אליעזר בורשטין, נמוך קומה. מרבית משקפים. חולצה חומה מתחת למעיל בעל כתפיות. היה בחודש מאי מזכיר הפלוגה וארגון עובדי הצה"ר ובית"ר בכפר סבא. בל הפרטיכלים במחברת של הארגון נרשמו בכתב ידו, חוץ מאחד, זה של 16 ביוני, משום שאינו כותב בשבת. היה באסיפה. כנעני רשם. ראה אותו רושם. זובר את תוכן האסיפה: ריכוז העבודה. רו־ זנבלאט היה נוכח. רוזנבלאט הגיש את התפטרות; כי בקשו מהארגון תשלום שבר שני ימים בשבוע. התתפטרות לא נתקבלה. היתה הצעה שלא ישלמו.

גלויות דבים נתלשו מהמחברת. המחברת היתה ברשותו. החזיק בין פנקסי חשבונות ובין נייר מבתבים, בארון לא סגור. הוא השתמש בבלוק הזה למבתבים. בשהתחלתי לבתוב פרטיכלים תלשתי דפים מהאמצע בי־ ניל מבתבים. גם את הדפים החסרים מהתהלה לקח בשביל מבתבים. הוא זובר את היום בו נאסר רוזנבלאט. זה היה בלילה. עשו חיפוש באהל רוזנ־ בלאט. ההרימו את המחברת (בלוק) של הארגון, ושל הפלוגה, את פנקס רשו־ מות העבודה החרימו למהרת. במעט בל חברי הפלוגה נוכחו בשהחרימו את הבלוק. לאחר שחיפשו באהלו של רו־ זנבלאט בא שוטר פפ"ת וביקש מאת הער את רשימת חברי הפלוגה. לאחר שדאה את הרשימה ביקש את ספר הפרטיכלים. מאת הער דרשו ואת כמאת מזכיר (השופט דוחש מאדם אחר שיקהל לשבות את מקומו, ביון ששהוא מגיע בראשו. ואעפ"י שהשופט אינו חושד בו, הוא אומר, שהוא רוצה לער, מוטב שישכה את מקומו). הער גם קיבל קבלה על בך מאת טנגבוים. קבלה חיא גם על זה נעלים. את הקבלה קיבל למהרת, בי לא ידע מיד שכחוצה בבלה. ממואל מגיש את הקבלה לתיק. יש אסיפה ב־15 (או בפי שכתוב ב־17) ביולי. ממואל: אין זה מענין אותי. תשאל הקטיגוריה על בך. — זה כתב ידך? — כן. — לפני בה־ש האסיפה של 16 ביוני. היה או כבר הפרטיכל של 16 ביוני? — איני זובר. על פרטיכל אחר הוא אומר: צריך היה להיות 5 לסימן חודש פאי וטעיתי ובתבתי 6 שהוא מספר חודש יוני. ממואל טוען שהתאריך העברי מו־ בית שזה היה ב־23 במאי ולא ביוני.

התביעה הבללית תחקור את העד תיום.

שנים מהנאשמים הקפו ביום ד' בבו־ קר לפני הישיבה את הקצין שיח, שכך דמן לאולם. בטאבסקי אמר לו: מתי יוכלו אותך במו שרוצו את גופך? אחימאיר אומר: שמעתי שאמרו באן, בי אתה חשקרן היותר גדול בא". משענה להם שיח דבר מה אחר אחי־ מיר על דבריו: אמנם אתה השקרן הגדול ביותר בא"י. והצדדים הלליפו דברי גידוף ביניהם.

ירושלים

בואו לעזרת „חנוך עורים"

לרגל המצוקה הקשה בו נתון „בית חנוך עורים לבני ישראל" מחמת שפסי־ קו הבנסותיו, והפרסם כרוז מאת הרי־ בנים הראשיים א. י. קוק ויעקב מאיר, הקוראים לעזור למוסד „ולהחד את חנד־ בות של בתי הנכמיות בעליות לתורה ובדוכני הנדבה של יהידים בשבת חנוך בת".

בבל בתי הבנסת בארץ ינאמו השבת בענין זה.

קבוצת הבונים הראשונה בשכונת העובדים

בפי שנתפרסם בבר, ייהנו הנרשי־ מים הראשונים מהזבות לקבל את מג־ רשיהם במרבז השבונה ברחוב הראשי שלה. ומבון שישנה תקוה לחשיג בק־ רוב הלואות לבנין בתנאים נוחים, ניגשה ועדת השיבון שעל יד מ. פ. ים לארגן את קבוצת הבונים הראשונה.

ההרשמה לשבונת העובדים נמשבת בבל יום מ־4 עד 7 בס. פ. ים אצל הה' פונס ובשעות 9—12, 4—6 בקופת מלוה של התסתדרות.

במפלגת פועלי א"י

בשבת ב־4.30 בקלוב שיחת הברים ל ש א ל ה ע ר ב י ת. השותפים י. בן־ צבי וד"ר י. טהון.

בהברות

הערב ב־8 בקלוב הבחרות א. בצ־ נלסון: „המצב הפנימי בישוב ובציון־ ות". הבניסה לחברים.

החברים הנופעים לפגישת הפעילים יצאו בטכונית האהרונה של „אגד".

בשבת

— ב־10 טיול לשמת הנוער לבנין שבונת העובדים על יד הלפיות. מד־ מפים ליד בית התסתדרות.

— ב־2 בביהב"ג „התובות תנחה" אר־ ברה לזבן המקובלים חד' צוויק למל־ אות שנה לפבידתו.

— ב־1 במבעדה מרבז מסיבת חברי הקואופרטיב „אגד": ה. רוזילי: אבתנ־ זהרבבת.

— ב־3 באולם בית"ם לבנים מטעם „בני שלום" ד"ר א. ז. אשבולי: „התפלחות המקצועות בהבדה היחד־ דית".

— ב־4.30 בישורון בועבו שבת ש. פוישנסבי על „ספרות המוסר".

במוצ"ש

ב־8.30 באולם בית"ם אוליבה רוסי שילה הקונגרס הרביעי של התנבה הירושלמית לבניה: מיצירות בטהובן, מוסרבט וריטרסדורף.

מ־6 עד 8 התערבות להבינה של תתיבוק בבית הבריאות „הדסה".

ב„הפועל"

הערב ב־9 באולם בית התסתדרות מסיבה חגיגית של חברי „הפועל" ומזמינים לבבוד חנבת האולם.

בשבת ב־10 באולם בית התסתדרות מטעם „הפועל" שחרית לילדים (בגיל מ־6 עד 10). בתבניה: שיחה, זמרה, הקראות, התעמלות, משחקים. הבניסה הנם, לפי ברטיסים המתחלקים במר־ בירת „הפועל".

במוצ"ש ב־9 מטעם „הפועל" נשף ריקודים באולם בית התסתדרות. וב־ אולם המסעדה הקואופרטיבית, בהש־ תתפות תזמורת ג'ז מבחרת.

בטפטרט

— בישבת ב־3 התחרות הלוגה הא'י בין „מבבי" גם ציונה ו„חשמונאי".

חקירת האגודה החשאית הערבית

(המשך מעמוד 1)

אחוזת הרברט סמואל על הר הכרמל.

הקצין עבוד מעיד: היה מפקח המשטרה של הכפרים משנת 1927 עד מרס 1932. זוכר את ההתנקשויות ביהודים. ההתנקשות הראשונה היתה על הגשר המוליך לכפר חסידים. השניה בדרך חיפה—ג'ידה על יד משק יגור. אח"כ מקרה על יד אחוזת הרברט סמואל, ורצח בכפר חסידים ואח"כ בנויי חרדוף. במקרה יגור נהרגו 3 אנשים ונפצעו 3. השופט מודיע, כי מספיקים הפרטים שנשמעו בענין זה. הוא העסיק סוכני הרש. המדן סיפר על קיומה של אגודה חשאית ומסר שמות אנשים השייכים לאגודה: חסין חמדי, דיב דיואן ואחרים, בס"ה כ־12 איש או יותר. חמדן סיפר, כי הקבוצה נתנה לו כסף לקנות רובה, אך הוא לקח את הכסף ולא נתן להם רובה, ומשום כך הם רוגזים עליו, ועליו להחזיר את הכסף.

ערכנו חיפוש בבית דיב דיואן ומצאנו שם מכתב. אני עצמי לא השתתפתי בחיפוש, אך החיפוש נעשה לפי פקודתי. דיב דיואן נתן לו הודעה על מכתב זה. באותו זמן לא היה עוד דיב דיואן אסור. הוא אמר לי, כי המכתב הובא אליו ע"י איש שנשלח ע"י אל־עבד, בענין 2 עזים שהוא, כאילו, מכר לו ושאחד מהם בעל מום ועליו להחזיר את המחיר. והוא, דיב, לא הבין את תוכן המכתב.

לא חקרתי בענין זה, כי לא רציתי שירגישו כי אנו שומרים את צעדיהם.

השופט שואל מה המכתב הזה, מר בסטה וכדוי אפנדי אומרים ששופט ערבי היה מבין מה חושבים, במלים האלה של עזים ושל עגל. הם משתמשים במלים אלה למען הסתיר משהו.

העד הקצין עבוד ממשיך: חיפשתי בביתו של חסין חמאדי ומצאתי בחדרו תיבה של כדורי אקדח חדשים ובביתו של אל־עבד מצאתי 2—3 מקשרים, מברגים, להקטנת הזרם ועוד פקק גדול, ופקק קטן, מכולם אפשר להרכיב פצצה.

המטרה שלשמה העסקנו את חמדן היתה לגלות אגודה חשאית למעשי־פשע.

לשאלת העו"ד עונה העד, כי ייתכן שדיב דיואן סחר בעזים. אולם אני יודע, כי המכתב הזה לא טיפל בשאלת עזים. זהו כתב סתרים. הבינותי זאת מתוכן המכתב.

לשאלת העו"ד: חשבתי, כי זהו מכתב סתם מאיש לאיש בענין מסחר בעזים. לשאלת העו"ד, אם העד הבטיח לחמדן שכר עבור האינפורמציה שלו — סיוע במשפטים שהביאו נגדו, עונה העד: לא.

(סוף בגליון יום א')

פתיחת חודש ההסתדרות בירושלים

רוח חגיגית שרתה על ישיבתה החגיגית של מ. פ. ים וב"כ תאי ההסתדרות שהתקיימה בליל ד' לפתיחת חודש ההסתדרות וחנוכת ביתה החדש.

בית ההסתדרות קושט מבחוץ בתאורה יפה. האולם היה צר מהכיל את כל המוזמנים ורבים הקשיבו מאחורי החלונות מבחוץ. אל שולחן הנשיאות ישבו חברי הועד הפועל של מ. פ. ים מעל להם התנוסס דגלה של מ. פ. ים והמגנה המראה את גידולה של ההסתדרות מימי עבודת הכבישים בתרפ"א עד העבודה המסועפת בהקלאות, בתעשיה ובמלאכה בתרצ"ד. מן הצד התנוסס מעל פני הקיר חדו"ת הכספי של הקמת הבית. תרומות החברים הכניסו 760 לא"י, הכנסות שונות 50 לא"י, מהועה"פ של ההסתדרות 200 לא"י, ממוסדות ההסתדרות 45 לא"י, מהלואות למעלה מאלף לא"י. הבית עלה עד עתה ב־2400 לא"י (מלבד המגרש השייך לקה"ק) ולכיסוי סכום זה חסרות עוד 257 לא"י.

הישיבה נפתחה בשירת האינטרנציונל. ראשון נאם מזכיר מ. פ. ים הח' רביגוביץ. עמד על תולדות הבית וההרפתקאות שעברו עליו עד כה, הדגיש את ההתנדבות של פועלי ירושלים וקרא להשלים את הבית, למלא את החללים הנמצאים עדיין בקומותיו העליונות, ע"י שיתופם של אלה שמאיזו סיבה לא השתתפו עד עתה במגבית לבנין הבית.

הנואם עמד על מצב ההסתדרות, על החזית שעליה לעמוד בהן להגנת מפעלה והתקדמותו. יש צורך בליכוד רב של הצבור ולעירנות רבה כדי למנוע הסתננות של חברים בקוניונקטורה ובחיפוש אחרי חיים קלים ע"י יציאה מהמחנה, יש צורך להתגיים עד אחד לשם הכנסת העולים החדשים להסתדרות. אין לנו להסתפק ב־70 אחוז מאורגנים. עלינו להגיע ל־100 אחוז, כי רק בזה הערובה למניעת מלחמה בין פועל לפועל ולמניעת החתירות של אויבי ההסתדרות.

נאמו עוד הח"ח קובלנוב, לוי יצחק קרייז ופינקלשטין. בגמר הנאומים נתקבלה החלטה המציינת בסיפוק את ההתנדבות הנאה של פועלי ירושלים להקמת ביתם — בית ההסתדרות ורואת להמשכת התנדבות זו למען השלום את בנין הבית, אשר ישמש משכן תמיד ומבצר למלחמתה של ההסתדרות בירושלים.

לאחר הפסקה קצרה התקיים החלק המוסיקאלי, ה' קארל סלומון שר משירי אנגל וקטע מיציאת מצרים של הנדל. הרביעיה הירושלמית, אמיל האוזר, מירה בן עמי, ו. שוקן ותלמה ילין, נגנה את הרביעיה מינור של ביטהובן. הקהל ליוה את המנגנים בתשואות ממושכות והח' ארסט הודה בשם מ. פ. ים.

נתקבלו ברכות מבנק הפועלים, מקופת חולים, מהפועל המזרחי וממוכ"ש עטרות.

תל אביב

לעזרת חולי הרוח

המעטים העוסקים באמונה זה שנים אחדות בהגשת עזרה לחולי הרוח בת"א וסביבתה יכולים להתברך בהצלחת פעלם.

בליל ג' נערך באוהל שם נשף חנוכה מטעם האגודה לעזרת חולי הרוח. מר דיזנגוף פתח את הנשף בדברים קצרים בהם קרא לקהל לתמוך באנשים המוסרים את מרצם למעשה טוב ומועיל. ציין כי נרכש מזמן מגרש לבית החולים בשטח של 70 דונם בסביבת בני ברק. העיריה תתן את עזרתה להקמת בית החולים. דיזנגוף הרים על נס את פעולתה המסורה של מרת דבורה כהנוביץ.

מר ס. שושני, מחברי ההנהלה של האגודה ועסקניה הפעילים, ראה להעיר, כי מר דיזנגוף שכח להזכיר שהמגרש לביהח"ו נרכש בעזרת הקרן הקיימת. אני מוצא חובה נעימה, אמר שושני, להודות לה על כך. שושני מסר פרטים על ביהח"ו לחולי הרוח הנמצא כיום בכמה צריפים בבני ברק. בביהח"ו כיום 51 חולה הנמצאים בפיקוח רופא מומחה ואחות מטפלת. למעלה מ־50 חולים יצאו את ביהח"ו במשך שנות קיומו לאחר שהבריאו בו. ת"א על 85 אלף נפש שבתוכה והמשמשת מרכז לאוכלוסי המושבות הסמוכות, אי אפשר לה שלא יוקם, ובקרוב ביהח"ו מתוקן לחולי הרוח. ביהח"ו הירושלמי אינו מקבל חולים ממקומות אחרים. ביהח"ו הממשלתי לחולי הרוח שבבית לחם, אין מתקבלים בו כמעט חולים יהודים. ביהח"ו שהאגודה לעזרת חולי הרוח יוזמת לבנות יכיל 175 מיטה. לפי שעה תגש האגודה לבנין בית בשביל מאה מיטה, כדי 12 אלף לא"י. שושני ציין את גידול עזרתה של עירית ת"א הנותנת השנה תמיכה לאגודה בסך 1200 לא"י. תקציב האגודה כיום מגיע ל־3600 לא"י, והוא נאסף בחלקו הגדול מדלת העם. מתרומות של גרשים מועטים לחודש. היחס הטוב שהראה הקהל עד היום לאגודה נותן תקוה, כי הקהל ידע להיענות לצורך בנין ביהח"ו בעין יפה.

בחלק האמנותי השתתפו בהתנדבות הזמר מר הר־מלה, מר יעקבסון ועוד.

בנשף הוצגה תערוכה של מלאכות יד קליעה, סריגה ורקמה מעבודתם של החולים. העבודה משמשת אחד האמצעים בריפוי החולים והיא נותנת תוצאות מעודדות.

לטובת „קרן הילד"

הסתדרות נשים ציוניות (ארגון ארצי של ויצ"ו) עורכת באזאר לטובת „קרן הילד". הבאזאר יפתח ביום א' אחה"צ בקלוב הכהול וייסגר ביום ג' ב־12 בצהרים. בבאזאר — שפע של חפצים מסוגים שונים שיימכרו בזול. בערב — מוסיקה, ריקודים, מישחקים, מזנון. הכניסה חפשית.

לתשומת לב האמהות הצעירות: נתקבלו מהולאנד בגדים סרוגים לתינוקות, עבודת־יד של חברות ויצ"ו. המחירים זולים.

בין עובדי ההשקאה הקליפורנית

באסיפת עובדי ההשקאה הקליפורנית במושבות יהודה והשרון שהתקיימה בת"א דנו על מצב העובדים במקצוע ועל תנאי העבודה הירודים, בשים לב לקשי העבודה. הוחלט ליצור ארגון העובדים במקצוע. נבחר ועד והוכרזו על הרשמה. החברים בת"א נרשמים ביום א' במ. פ. ת"א חדר 16 מ־7 עד 8.30 בערבים אצל הח' אורי.

לקהל הצרכנים

ועד אגודת פועלי האפיה מודיע, כי הלחם ממאפית נדב ראובני נאפה ע"י עבודה זולה.

בארגון הצפון ב'

לפי החלטת מועצת הארגון על כל חברי ארגון הצפון ב' להכנס לבנק הפועלים עד יום ב', 18 לדצמבר, את התשלום הראשון ע"ח הקרקע בסך 12 לא"י. החברים מחוץ לת"א ישלמו לקופות מלוה וחסכון של העובדים במקומותיהם. אלה שלא יכניסו את התשלום עד התאריך הנ"ל, יוצאו מתוך רשימת חברי הארגון.

הערב ב־8.30 „עתון חי" לחנוכה.

בשבת ב־11 ש. ציפקין מטעם הארגון להשלטת העברית על „לשוננו הלאומית".

פגישת אדריכלים ומהנדסים

לשם הוזלת הבנין העממי הזמין המרכז לשכונות עובדים את המהנדסים והאדריכלים לועידה, שתיפתח השבת ב־9 בבוקר, באולם ההרצאות של מ. פ. ת"א רח' הירקון. הועידה תיפתח ע"י ל. קויפמן.

במפלגת פועלי א"י

בשבת ב־10 לפנה"צ בקלוב אסיפת התא באגודת פועלי המתכת: סקירת קרייזמן על המצב באגודה ושאלותיה. הכניסה לחברים ולנוטים.

ב־10 בנוה שאנן באולם גלזמן — י. קניבסקי בחוג עולי סלוניקי ויון על כוס תה. הכניסה חפשית.

במוצ"ש באולם גלזמן בנוה שאנן מסבת חנוכה מטעם סניף המפלגה. בתכנית נאומים, תזמורת „הפועל", הקראות ע"י בדבן מ„אוהל", לב ועוד. הכניסה לחברים ונוטים.

עתון בעל פה מספר 2 יופיע בשבת ב־4 אחה"צ באולם „ישה חפץ", בהשתתפותו של א. שלונסקי.

הבית ע"ש חיים ארלוזורוב

בשבת ב־10 לפנה"צ ביקור בבית (רח' אליעזר בן יהודה). תנתנה הסברות ע"י חברי ועדת הבנין על תכנית הבית ומהלך המגבית. כל חברי המפלגה והתורמים מוזמנים.

הולכת ומסתיימת המגבית בין עובדי מוסדות ההסתדרות.

המבצעים באגודת פועלי האפיה גמרו את ההתרמה בהצלחה ומסרו את החשבונות לועדה.

החלה פעולת ההתרמה בין הבנאים והטייחים בסיועם הפעיל של הח"ח טובין וטיומין.

הערב

— ב־7.30 בקלוב הפועלים אסיפת חברי מקהלת הפועלים לחזרה לקראת הנשף.

— ב־7.30 בגימנסיה בלפור מטעם ישראל הצעיר ד"ר ר. הולצברג: מה יכולה ללמדנו חנוכה.

— ב־7.30 בארגון החברות של הפועל המזרחי נ. גרדי: תקופת החשמונאים.

— בקלוב פועלי ציון שמאל, ניר על לקח המהפכה הספרדית.

— ב־8 בקלוב הפועלים התימנים מטעם „העובד" נשף שאלות ותשובות; במוצ"ש ב־8 שם מסיבת החברים לקראת מפקד האירגון.

— ב־8 בקלוב החוגים המרכסיסטיים שיחת חברים: ב. ברוכוב, (16 שנה למותו), הפותח גרשון.

— ב־8 בשכונת הפועלים המאוחדת, בבית הציבורי: א. לוברואני: סוציאליזם ופאשיזם.

— ב־9 בניער העובד: 13 שנה להסתדרות; ב־8 בשכבה הצעירה שיחה בהשתתפות פ. ליפובצקי.

בשבת

— ב־9 בבית הפועלים, חדר 15 אסיפת כל פועלי האטליזים; ב־10 שם אסיפת פועלי בתי החרושת לנקניקים.

— ב־10 בבית הפועלים חדר 18 אסיפת פועלים עובדי בתי המסחר לנקניקים.

— ב־10 בבית העם אסיפה להגנת השכנים והדיירים. ינאמו: ד"ר מ. לוריה, ד"ר י. הניקברג איתמר בן אבי.

— ב־1 בלשכת בני ברית בנוה צדק אסיפת רופאי בהמות.

— ב־4 בהפוהמ"ז י. ל. ברקמן: על חנוכה.

— ב־4 באהל שם בעונג שבת פרופ' י. קלויזנר: „מה נתנו החשמונאים לעם ישראל". שעורי הבוקר לא יתקיימו בשל התפילה.

— ב־4 בקלוב הפועלים רמב"ם 24 מטעם ארכיון העבודה מ. סטרכילביץ: זכרונות מאגודת הפועלים הראשונה בא"י.

בבחרות

בשבת ב־10 בבית „הפועל" אסיפת הלהקה הדרמטית; ב־4 אחה"צ ביקור חברי הסניף בפגישת הפעילים, מתאספים ליד אולם ישה חפץ.

פגישת הפעילים הערב ב־8 בשכונת

במוצ"ש

— ב־7.30 בביה"ס למסחר רח' גאולה נשף חנוכה לעולי קליש.

— ב־8 ב„הפועל המזרחי" המשך שיחת החברים על „המצב בתנועה".

— ב־8 בגימנסיון הערב מסיבה חגיגית ליובל החמשים של פ. לחובר. כל תלמידיו מוזמנים.

— ב־9 באהל שם האורטוריה יהודה המכבי בניצוח פורדהאוז בן ציסי, מספר המשתתפים (סוליסטים, מקהלה ותזמורת) 140.

— ב־8.30 בבית העם הצגת „המטאטא" „במהרה בימינו" בפעם הי"ח.

טיול למודיעין

היום ב־3.30 מטעם ועדת התרבות בהדרכת ע. ברושי טיול לקבר החשמונאים בכפר מודיעין. להירשם היום ב־9—11 בועה"ת, רמב"ם 24.

— מפועלי מ. תייר ביציקת גג לביתו של חסון בת"א — לירה.

נדחתה

מסיבת סקצית הפקידים בנוער העובד נדחתה.

הצגת בכורה ל„הבימה"

במוצ"ש ב־8 באולם מוגרבי הצגת בכורה של „3 גנבים" ע"י „הבימה".

כינוס ארצי למורי ההתעמלות

ייפתח הערב בבית צ. נשרי, רחוב גדרה 15.

תערוכת אלויל

תהיה פתוחה עוד היום מ־10 עד 1 ובמוצ"ש מ־7 עד 10.

תיאטרון לילדים

מטעם הועדה האמנותית של סניף הגננות ביום א' ב־3.30 באולם מוגרבי הצגת „הדהליל", חזיון לילדים. כרטיסים בבימ"ס רפופורט, רחוב הרצל ובבית מרקחת מלכין.

שיעורי האוניברסיטה העברית

הנרשמים מתבקשים לבוא ולקבל את כרטיסיהם לאחר סידור תשלום; מי שלא הראה עוד תעודה, יביאנה אתו. המנהלה מחכה שכל הנרשמים יבואו ביום א' וביום ב' בשעות, ביום א' וביום ב' בשעות 10—2 אחה"צ או 4—8 בערב.

ביום ב' פתיחת השיעורים. מוזמנים כל התלמידים והשומעים, חברי הועד של אגודת שוחרי האוניברסיטה, באי כוח העיריה, העתונות, אגודת הסופרים והסתדרות המורים, מלבד אורחים ובאי כוח מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

הפתיחה ב־8.30 בערב בדיוק באולם התא"י (שדרות רוטשילד). הכניסה עפ"י כרטיסי תלמידים ושומעים או עפ"י יפוי כוח מהמוסדות.

השיעורים מתחילים ביום ג', א' בטבת, ב־6 אחה"צ ב„אוהל שם".

ההרצאה הראשונה היא של פרופ' בר בתולדות היהודים בספרד.

ההרצאה השניה — של פרופ' רות בפילוסופיה יונית.

ברוכוב בסקוצת הבחרות.

ב„הפועל"

בשבת ב־7 בבוקר על המגרש, הופעת כל חברי הסקציה לאופנוע בסדיב: שאלת הטיול למושבות יהודה. בשבת ב־9 שם יום הספורט של נוער „הפועל" ואירגוני א"י העובדת. בתחרויות של אתלטיקה קלה תשתתפנה קבוצות נערים בגיל 15—18 וקבוצות נערות בגיל 15—17.

במוצ"ש ב־5.30 אחה"צ שם — אחרי התחרויות בכדור רגל פגישת חברי הנהגת פלוגת הסדרן של סניף „הפועל" בתל אביב.

במוצ"ש ב־7.30 בקלוב מתאספים חברי תזמורת כלי הנגינה, לרגל ההופעה בנוה־שאנן.

השבת ב־3 על מגרש „הפועל" התחרות בכדור רגל על משחקי הבכורה בין „הפועל" ת"א ו„הפועל" ירושלים. מ־12 משחקי בכורה במחלקה ב' לכדור רגל.

בשבת מטעם הסקציה לאתלטיקה קלה של „הפועל" תחרויות נוער של ארגוני א"י העובדת. משתתפים נערים בגיל 15—18 ונערות בגיל 15—17. לפנות למזכירות „הפועל".

ליום הסרט לקה"ק

כל המשתתפים ביום הסרט לטובת לסוף הערב ב־4—7 אחה"צ ללשכה הקה"ק במוצ"ש וביום א' מתבקשים המקומית של הקה"ק (ברח' אחד העם) לקבל את התומר.

הודעות

— בליל ג' נגנבו אופניים מספר 3586 מחצר ברחוב עין הקורא, בנוה שאנן, כמעט חדשים, שם הפירמה בולטת, צבע שחור. כל מי שיציעו לו

— היודע את מענם של מיז מירטא רייך מהולאנד, רוברט נוישוע מגרמניה ויעקב מאיר פישגרונד מצ'כיה, מתבקש להודיע מיד לועד הפועל של ההסתדרות, ת"א, ת"ד 303.

— הוחלף מעיל גשם גברדין בקפה „אביב" ת"א רח' הרצל. המחליף מתבקש להחזיר את המעיל לקפה בשביל זוננשין.

— אבד פנקס חבר של ההסתדרות ע"ש נ. ברזנבוים.

— נמצא ארנק ברחוב בר כוכבא, יוחזר עפ"י סימנים אצל החלבן זיגון שכונת טרומפלדור מספר 35.

— ברחוב אליעזר בן יהודה נמצא מעיל עור וסודר. בתוך המעיל — תעודה. לקבל בסימנים בחנות ירקות של רימון ברחוב אליעזר בן יהודה 55.

— אבד ספר חשבון דומי של זויצ'גין עם מחברות. להשיב ל„דבר".

הבאים לשאול בענין המדור הזה נדרשים להביא אתם גליון „דבר" עם ההודעה. אחרת לא ייענו. תשובות — בשעות הערב.

כינוס המורים למען הקה"ק

ביום ד' ב־8 אחה"צ נפתח באולם תיאטרון המעלות של האוניברסיטה בירושלים כינוס המורים למען הקה"ק. נוכחו כמאה מורים. פתח מ. קיסר, שעמד על תעודות הכינוס המתכנס לאחר הפסקה של 5 שנים והזכיר את המורים שנפטרו — אהלי וצפרוני — ואת ארלוזורוב ומוצקין. הנאספים כיבדו את זכרם בקימה.

מ. אוסישקין הרצה 3 שעות על פעולות הקה"ק והישגיה במשך 5 השנים האחרונות ועל מצבה כיום. ב. צ. דינבורג הרצה על א"י והגולה וה. לוין על לימוד הציונות בבית הספר.

בערב נערכו ארוחה ומסיבה חגיגית לכבוד יובל אוסישקין. ד"ר ב. צ. מורסינזון הרצה על אוסישקין. דגנית, קראה פרק א' מ„צריף העץ" של עבר הדני ושירו עם אחרים של ביאליק, הרביעיה הירושלמית ניגנה.

אתמול הרצה י. בן יהודה על הפעולה המעשית למען הקה"ק ואחרי זה התחילו הויכוחים על כל ההרצאות. השתתף בהם גם אוסישקין שמתח בקורת חריפה על העדר היסוד הדתי בחיי הפועלים. המרצים ענו למתווכחים.

ישיבת הערב שבה ננעל הכינוס הוקדשה לקבלת ההחלטות.

למען „דבר"

פתח תקוה

היום מתחילה הפעולה בפתח־תקוה ובסביבה. אחרי אסיפת העם הגדולה לכבוד „חודש ההסתדרות", יתארגנו חברי־פעילים להגברת ההחתמה על „דבר".

מגדיאל

ביום ד' נתקיימה ישיבה בעניני „דבר". חברים אלה הודיעו על נכונותם לפעולה: פינקלשטיין, רובינשטיין, בראקר, סאמי־אברהמוביץ, מקידלסקי, גוטה חסקל ושרה בת־מאיר. המרכז — בראקר.

תל־אביב

נתנה לפי שעה 55 מינויים נוספים.

באשמת „אגד"

באשמת חברת „אגד" לא קבלה המערכת מירושלים את החומר לגליון יום ד' שנמסר לזה ביום ג' ב־6 בערב ולא הגיע לידי המערכת אלא למחרת ב־12. משום כך נעדרו מן העתון כמה ידיעות חשובות שהופיעו בעתוני ירושלים וכל הכרוניקה של ירושלים לאותו יום.

ש. שוארץ לא ישתתף ב„חזית העם"

מודיעים לנו, כי מר ש. שוארץ ביטל את הסכמתו להשתתף ב„חזית העם" מכיון שהמערכת לא קיימה את התנאים שהתנה עמה.

מועצה לעניני הברית העברית העולמית

ביום א' ב־9.30 בערב באוהל שם מועצה בעניני הברית העברית העולמית והקונגרס העברי בהשתתפותם של חברי הועד המרכזי העולמי, הועד הארצי ועסקני התרבות.

מועידת ה„ג'וירקשאפטן"

לוט"א מודיעים מניו־יורק ב־6 בדצמבר:

ננעלה ועידת העשור של האגודות המקצועיות היהודיות („ג'ווירקשאפטן"), באמריקה למען א"י העובדת. הועידה ארכה שלושה ימים. מצב הרוח היה מרומם. באו 800 צירים, שליחי 250 אלף חברים. הועידה החליטה על מגבית 250 אלף דולאר לחיזוק מוסדות הסתדרות העובדים בא"י ולמפעל ארלוזורוב. נשלחה טלגרמת ברכה להסתדרות, בה מובעת הבטחת תמיכה במאמציה. הועידה פירסמה כרוז לצבוריות היהודית הרחבה בארצות הברית בקריאה שתגביר את עזרתה לצבור העובדים בארץ.

מחאה נמרצה נגד הגבלות העליה נתקבלה בתשואות ממושכות. ועידת הפועלים היהודים באמריקה דורשת מהממשלה הבריטית לסלק את המוקשים מדרכה של העליה, ההתישבות והעבודה בא"י. הועידה פנתה במברק למפלגת העבודה הבריטית שתתמוך בדרישותיה אלו של פועלי א"י.

הגישו ברכות לועידה: י. שפרינצק (בשם ההסתדרות), נורמאן תומס מנהיג המפלגה הסוציאליסטית באמריקה, אב. כהן, העורך הראשי של „פארווערטס", יוסף שלוסברג, מזכיר „אמאלגאמייטער", מורים פיינסטאון, המזכיר הראשי של ה„ג'ווירקשאפטן", ד. דובינסקי, יו"ר ה„אינטרנעשונל", ועוד.

יין לאמריקה מיקבי ראל"צ

ימ"א מודיעה:

עם ביטול היובש באמריקה נחתם חוזה בדבר הכנסת מיליון בקבוקי יין מיקבי ראשון לציון לאמריקה. החוזה נחתם בין הארי מוסטמן, בא כוח קונצרן גדול באמריקה לבין גוסטאב וילדר, ב"כ יצרני היין בא"י, בתיווכם של ישראל ברודי ורוברט סולד.

פרס לתפיסת אבו ג'ילדה

המשטרה פירסמה שוב הודעה על מתן פרס של 350 לא"י בעד תפיסת אבו ג'ילדה וחברו אל ערמיט.

„פלשתין", שיחד עם כל העתונים הערבים לועגים למשטרה על אי יכלתה, קבע מצדו פרס נוסף של 50 לא"י בעד תפיסת השודדים, בתנאי שיודיעו על כך לכתב „פלשתין" הקרוב ויאפשרו לו שיחה עם השודדים לפני הסגרתם למשטרה...

באה לבקש אוצר

לשכם הגיעה אשת קצין גרמני וביקשה רשות מהשלטונות לחפש תיבות חתומות בלבה אדומה ובהן 20 אלף לירות תורכיות, שבעלה גנז בשעת נסיגת הצבא התורכי והגרמני מארץ־ישראל.

תפלות על הגשם

מכל קצוי סוריה מודיעים על תפלות נגד עצירת הגשמים. המצוקה בחורן נוראה. לבירות הגיעה ידיעה, כי תושבי חורן צמו שלשה ימים והתפללו לגשמים.

בלבנון ירדו עד כה גשמים מספיקים.

חיפה

הערב

— ב־8, באולם הפועל המזרחי אסיפת חברים לקראת הבחירות. הפותח ימני. ביום א' בחירות למועצת הפועל המזרחי.

— ב־8.30 באולם ביה"ס לנגינה, רח' הרצל הרצאת לווינשטין: רשמים מראשית הישוב.

בשבת

— ב־4 בתכניון מטעם „אוהל שם" ד"ר ש. ה. גוטיין: „באחרית הימים", שירה פרידמן־לכוב, הדלקת הנרות.

— ב־8.45 מתחדשות פעולות „דלפין" במקום החדש.

במוצ"ש

— ב־8 בקרית חיים בבית העם נשף חברים לקראת חודש ההסתדרות. ינאם א. חושי. חברי האירגונים מוזמנים.

— ב־8.30 באגודה להשתלמות במדע ד"ר א. ה. מליק מהודו: הודו ארץ הקסמים, בלוית פנס קסם.

בקרית חיים

מועצת השכונה אישרה 150 חברים חדשים לארגון ד' על יד החברים להכניס 5,5 לא"י לקופת מלוה וחסכון על חשבון ועד השכונה. נמשכת ההרשמה לארגון ה'.

בארגון הצפון ב'

על כל החברים להכניס תשלום א' של שתי לירות לבנק הפועלים עד 20 בדצמבר ועוד 250 מא"י לח' ברקה, רח' החלוץ צריפי יצחק לוי.

קשר הרכבת והאבטומוביל

הנהלת הרכבת התקשרה עם האחים ברנוצקי מחיפה בדבר שירות מכוניות בין לוד וירושלים וחזרה באופן שכל נוסע יוכל לקנות כרטיס נסיעה מחיפה לירושלים ועבור בלוד למכונית. השירות יתחיל מ־21 לחודש זה.

טבריה

הערב ב־8 בדירת מועצת פועלי טבריה מסיבת נוער חגיגית של „הפועל", הנוער העובד והבחרות. בתכנית: נאום הפתיחה, עתון חי, דיקלומים, הקראות ועוד. כל חברי אירגוני הנוער של א"י העובדת וחברי ההסתדרות במקום מוזמנים.

הערב ב־730 על המרפסת ליד מ. פ. ט. מפקד חגיגי של „הפועל". על כל החברים לבוא במדיהם.

ועידת עוה"ד היהודים

הועידה השישית השנתית של הסתדרות עוה"ד הא"י תתכנס בתל אביב ביום א', ב־10 בבוקר בר' יונה הנביא 46.

הזמנות מיוחדות לא תשלחנה, חברי ההסתדרות מוזמנים להשתתף.

לנוסעי „אגד"

האוטו האחרון יצא היום מירושלים לת"א ב־2.45 ומת"א לירושלים ב־2.30.

„תכנית השבוע"

הופיע גליון א' של השבועון העממי המצויר „תכנית השבוע".

מצבו של מר אליוט

לא הוטב עדיין. עד עכשיו לא שבה אליו הכרתו ומצבו קשה.

טיול לים המלח

„קליה" מסדרת בימים 15—16 בדצמבר טיול חנוכה לארנון ולזרקה באניה.

בכפר

קונצרטים בעמק

המזמרת ס. קוזיאטינה תזמר הערב במשמר העמק, ובמוצ"ש בנהלל. על יד הפסנתר ש. גולנד.

פתח תקוה

הערב ב־8.30 בחצר בית הפועלים אסיפה פומבית: הנואמים אלכסנדר, רובדבני, טבנקין וריפטין.

בשבת ב־10 מטעם ארגון אמהות עובדות באולם „הפועל" שחרית לילדים. הכניסה רק לילדים.

— בשבת ב־10 באגודת הבנין אסיפת הבנאים.

בעניני שכונת העובדים עונים בימים א' ג' וה' בקופת מלוה של העובדים מ־5 עד 7 בערב.

— אגודת פועלי הבנין מודיעה, כי אסור לבעלי מקצוע לעשית מרצפות להיכנס במו"מ עם בעלי בתי חרושת בפ"ת — בלי ידיעת האגודה.

הרצליה

הערב ב־8 בצריף „הפועל": עתון חי מוקדש בחלקו לחודש ההסתדרות.

במוצ"ש באולם השרון: „אופירה־בגרוש" ע"י „אוהל".

בדבר זכות דעה על המגרשים הציבוריים לא בא עדיין שום הסכם. בטעות באה ב„דבר" ידיעה על ההסכם, והענין נמסר לבוררות.

בית חנן

היום ב־1.30 בבית חנן חגיגת בגודי ההדר והעליה על הקרקע האוטו יוצא מת"א ממרכז מסחרי ב־12.

חדרה

הערב ב־8 באולם הקריאה בבית־הפועלים אסיפה כללית של פועלי הבנין: החוזה עם הקבלנים, הפותח שפריר.

במוצ"ש בקולנוע בית הפועלים 2 הצגות של הסרט „קול ישראל". ביום א' ב־3.15 הצגה מיוחדת לילדי השומרון; ב־8 הצגה לגדולים.

ביום א' ישיבת מועצת המושבה: הודעות הועד; בית המרחץ; בחירת ועדות; חוקת בנין; הוספת בנין לבית החולים; שונות.

שכונת ברוכוב

הערב ב־8 בבית אלדמע אהרן פוריאק: תמונות מחוי הא"י הקדום לאור התנ"ך. הכניסה 5 מא"י לכיסוי ההוצאות.

נס ציונה

ביום א' בהדר המזכירות ב־7.30 בערב המשך אסיפת פועלי הבנין: בחירת ועד.

רחובות

הערב ב־8 בבית הפועלים מסיבת חברי „הפועל". הכניסה לפי כרטיסים.

בשבת ב־5.30 בבוקר טיול למודיעין. מתאספים על מגרש „הפועל".

בארגון רעננה

בשבת ב־3 אסיפה כללית לחברי ארגון „רעננה".

לקרן חוסר עבודה

קבוצת בנין „יצירה", דמי כיבוד ביציקת גג לבית וכסנהוז בת"א, 1.500 לא"י.

— פועלי הקבלן צצקס בחיפה, דמי כיבוד, לירה.

מוגרבי למנופקטורה
בית מסחר
שלמה אברהם ויעקב
רח' הרצל 72 מרכז מסחרי
(כלי שום סניף אחר בתל-אביב)

מכירה כללית גדולה

מוגרבי למנופקטורה
בית מסחר
שלמה אברהם ויעקב
רח' הרצל 72 מרכז מסחרי
(כלי שום סניף אחר בתל-אביב)

קולנוע „עדן", תל-אביב

ממוצ"ש 16 לדצמבר ובמשך השבוע
א. יומן פרמונט מהמתרחש בעולם
ב. הטנור מרטינלי — אורחת צוענים
ג. גאון משחקי אמריקה **היהודי פול מוני** בטרגדיה העוה ביותר

אני בורח

מאזיקי הסוהר

I AM FUGITIVE From a Chain Gang

מקורות חייו של הסופר המפורסם
רוברט א. בורנס, אסיר בורח, הנרדף עוד כיום ע"י המשטרה. התוכן מביע את הזעקה חמרה של האנוש הנענש על לא עוון בתוך כתלי גיהנום הכלא, ומתאר בצבעים מחרידים את חייהם המרים של בני אדם מאחורי שבכות ברזל.
הסרט הנשגב לתוצרת האחים ורנר
1933/34

מזמר ומדבר

במוצ"ש 3 הצגות: ב-5.15, 7.30, 9.30
ביומות השבוע 2 הצגות: 7.30—9.30
וכויות בעלי כרטיסים לבניסה תפשית
בטלות לכל הצגות הסרט הזה.
בהצגות יומיות בשעה 3.30 אחה"צ
הסרט המדבר ערבית
כשהאשה אוהבת
כרטיסים: 20, 30 מיל, יציע 40 מיל.

קולנוע „אופרה מונרבי"

ממוצאי שבת 16.12.33

שבוע שני

הסרט האמריקאי של „אוניברסל" אשר זכה לפירסם ענקי בין תושבי ת"א

מדד

הוקומטות האכרים הטירוליים נגד המיליטריזם הנפוליאוני.

שתי הצגות בכל ערב 7.15, 9.30

שימו לב, בבקשה, לכל הסרטים הבאים שאנו מפרסמים

קולנוע „אופיר" ת"א

ממוצ"ש 16.12.33 ובמשך כל השבוע
א) יומן קולנוע פוקס
ב) קומדיה נפלאה בהשתתפות
לורל והרדי
ג) הסרט המצוין

יד הגורל

CHANCES

עם **דוגלס פירבנקס בן ורות הוברט**

שני אחים שאהבו אשה אחת — הגורל שופט ביניהם, דרמה עזה שתחלתה בבית ההורים וסופה בחפירת התגנה.

אנגלית

במוצ"ש 3 הצגות 5.30 7.30 9.30
ביתי החול 2 הצגות 7.15 — 9.15

תיאטרון אדיסון

במוצ"ש, 16 דצמבר ובמשך השבוע פעמים לערב: ב-7.15 — 9.15 בערב:
תכנית לכבוד חג החנוכה
1) יומן קולני פוקס
2) המשחק היהודי הגדול **בן-לון** בסרט המסתורין חבלתי הגיל

העתונאי

(פולמן בו).

הפתעות, המרתקות את הנשימה, מלוות את דרך החתחתים של העתונאי בשדרתו את הצבור.
חתשה נרצחים בדרך מסתורית ברכבת הדואר, לסן פרנציסקו, נרפורטר-עתונאי, ולא הבלשת, מגלה את הלוט —

בהצגות חיומיות: 3.15 אחה"צ:
הסרט הנאצל **בן-חור**
עם **רמון נובארו**

תיאטרון וקולנוע „עין-דור", חיפה

ממוצ"ש 16 בדצמבר ובמשך כל השבוע
א. שבועון „פרמונט", עם הופעה מיוחדת של „היום העברי" בתערוכת שיקגו
ב. אמן הדיוקנאות בחסד עלון בוריס קרלוף (בבוד מסרט פרנקנשטין) ביצירה הנצחית

מומיה

(קללת תות-אנך-אמון) בהשתתפות: זיטה יוהן, דוד מנרס, וו'סלאוו וארטור „מומיה" המאובנת 3700 שנה, שבה לתחיה ואהה כל תקופת פרעה, איזים ורעמסס.

כל ערב 2 הצגות: משעה 7 — 9.15

הצגות יומיות:
בכל יום משעה 2.30 אחה"צ:
1. הגלים במלון דולר
2. שש שעות לחיות
ביום ששי מ-2.30 אחה"צ: „מומיה"

הצגות ה„אהל"

במוצ"ש 16.12.33
באולם חשרון הרצליה
אופרה בגרוש

הצגות „הבימה"

במוצ"ש 16/12 באולם ניגרבי ת"א
3 גנבים — הצגת כבורה
ביום ב' 18/12 3 גנבים
ביום ג' 19/12 **היהודי זם**
ביום ה' 21/12 בראשון לציון
3 גנבים
התחלה בשעה 8

אולם „עדן" ירושלים

ממוצאש 16 לדצמבר ובמשך השבוע לכבוד חג החנוכה!
הדרמה המשפחתית

נתיב החיים

עם **דויטם דיון וסללי** איולים
שיר מחוד לשהרת המשפחה
— **אנגלית** —
פעמים לערב בשעות: 7.10 — 9.15

בהצגות יום:
6 האנשים המסתוריים

אולם „עדן" ירושלים

במוצ"ש 16 לדצמבר ובמשך השבוע
הטרגדיה המחרידה והאנושית

האחות הלבנה

בהשתתפות: **הלנה היים**, **קלארק גאבל**
התנגשות החובה והזוחמה,
קרבו האהבה יותר עז מהאהבה עצמה,
נערה מתגברת על הרגש המפעם בקרבה
ונטגרת בבית המתנ!
מדוע ולמה?
כל זה יסופר לך על הבד!
בהצגות יום: **הצפור מגן עדן**

החברה הירושלמית לבנינה

עונת 1933-34

במוצאי שבת 16 בדצמבר בשעה 8.30 באולם ביה"ס של אויליגה דה רוטשילד

תכנית:

1 רביעיה אופ. 18 מס' 4 — ביטהובן
2 רביעיה „אום מיין לעבען"—סמיטנה
3 רביעיה „אֶ" מי'ור — דיטרסדורף

הרביעיה הירושלמית

כנור ראשון — אמיל הויזר
כנור שני — מירה בן עמי
ויולו — ס. שוקן
צ'לו — חלמה ילין

כרטיסים ללא הגבלים—49, 80, 150 מא"י

מכתבים למערכת

מכתב גלוי לאגודת פועלי הבנין

הירוע לך, חבר נכבר, שהשבוטה בית וגן ההולכת ונבנית בתל-אביב. בבנינים הולבים ונבנים, בתים להשכיר והבל כלי להזקק לפועל העברי. אני חושב שאתם מהויבים לדעת זאת, וכמו שמר עלי המושבות יודעים לעמוד על יד פרדס רפפורט, ברז, דבורין, שטר וכו' כך אתם צריכים לעמוד על יד בני ניהם של בעלי חבתים בבית וגן, כי בנפשכם הדבר.

ברר דוד

אי-הבנה

לכ' המזכירות של ויצ"ו בראשון לציון.

עקב ההתרגשות השוררת, כפי ששמעתי, בין חלק חברות ויצ"ו על אילו הדברים שהשמעתי באספה הפומבית שנערכה על ידכם ב-5.12 אני מביע בזה את צערי הרב שדברי לא הובנו כראוי.

בדברי על התעודה החנוכית של האשה הבאתי את האפיזודה של הילד בשעור התנ"ך בביה"ס, בכדי להראות עד היכן הדברים יכולים לחגיע אם האשה העבריה יכולה להצטייר בעיני הילד בדמות זו, ועד כמה נתוצה חשפעתה החנוכית של האשה במערכת החוי הארצישראלי, וכל זה לא יתכן אם לא תהא עבודה עברית במושבה. כל זמן שהעיבד במושבה יהיה העבד הערבי, תהיה העבודה בזויה והבטלה מכובדת בעיני בן המושבה.

לא היה בכוונתי לפגוע בכבודו של מישהו.

ב. דובנוב

למען הרזיק

בגליון „דבר" מ' 2592 קראנו הודעה ע"ך קנית פרות משויין. מאד התפלאנו שבכל ההודעה הארוכה הזאת נעדר „פרט קטן אחד": השם של אותו המוסר העופק במפעל הזה. הקורא עלול להתרשם כאילו המחלקה לחתישבות שע"י הנהלת הסוכנות היא היא העושה זאת ואין בלתה. אך בכל הכבוד שאנו רוחשים למוסד זה עלינו לספר לקורא, כי זה קרוב לשנתים ש„התאחדות מגדלי הבקר" עוסקת בשאלת הכנסת בקר גזעי לארץ. ושכמו נמוקים לה במעשה זה:

א) הבקר ההולנדי והסורי לא סיפק את תביעותינו הגדולות.

ב) המחסור בבקר משובח בארץ בשביל משקינו הגדלים.

במשך כל הזמן נפגשנו בהתנגדות מצד המוסדות המישבים. תשנה לרגלי הלחץ מצד המשקים והמחסור המוזלט בבקר מתאים נאלצה מחלקת החתישבות להטות אוזן לתביעת המשקים ולהכנס לעובי הקורה של הענין. מר שטרן נגש במרץ, עפ"י בקשת התאחדותנו, לברר את כל הפרטים הדרושים לחגשמת חדבר הזה. בדרכו לקונגרס סר לשוויין ע"מ להתחקות על אפשרו-

על שכר הטילפונים

לכב' המנהל הכללי של הדואר,
ירושלים.
אדון מאד נכבד,
למערכות „דבר", „הארץ", „דואר-היום" ו„פלסטין פוסט" נודע על שיטת תשלומים חדשה עבור השמוש בשרות הטלפון, והיינו רוצים בזה להעירו, כי שיטה זו עלולה להעמיד את עבודתנו לפני קשיים עצומים ולהזיק לנו מאד.

חשיטה החדשה קובעת תשלום מיוחד בשביל כל שיחה בטלפון חוץ כ-2500 השיחות הראשונות, שותשלום בשביל כלול במחיר החתימה. אם נחשוב 300 ימי עבודה בשנה, נמצא כי רק 8 שיחות ליום תחיינה פטורות מתשלום מיוחד, אולם אדוני יודע, כי תעתונות מתקיימת על מסירת ידיעות ובל מערכת מנהלת מדי יום ביום עשרות שיחות טלפוניות, מהן שהיא מטלפנת לאחרים ומהן שאנשים מן חוץ מטלפנים אליה, למשל לה ודי-עות או לשאול דבר-מה. חתשלום עבור כל שיחה עלול, ראשית, להיות מעמסה בברה על תוצאות העבודה שלנו, שהעתונות הארצישראלית, אשר מספר קוראיה מעטים ואפשרויותיה מוגבלות, לא תוכל לשאתן. אולם נוסף לבך יאלץ תשלום זה את המערכות לצמצם את מספר שיחותיהן וגם ימנע אנשים פרטים ומוסדות רבים מלהודיע לעתונים על התורה ומתרחש, והדבר עלול להזיק לצבור, הזקוק לאינפורמציה מקיפה ונכונה.

משום כך הננו מבקשים מאת כבודו לשי בלב למצבם המיוחד של העתונים, — ראשית, להשאיר את תשלומיהם עבור השרות בטלפון לפי השיטה הנהוגה עכשיו, ושנית, לשחרר מתשלום את כל הרשיטות הטלפוניות של אנשים או מוסדות המטלפנים לטערכות העתונים.

ברצוננו להוסיף שגם מוסדות ממד שלתיים אחרים קבעו הנחות מיוחדות לעתונות.

הננו מקוים, כי כבודו ימצא לאפשרי למלא את בקשתנו.

מנהל „דבר", מנהל „הארץ", מנהל „דאר-היום", מנהל „פלסטין פוסט".

תשובה

בתשובה למכתבכם מיום 4 דצמבר 1933, בנוגע למחירי הטלפון, הננו להודיעכם שהתפתחות שיטת הטלפונים בא"י הניעה לדרגה בזו שקשה להמשיך את שיטת „המחיר הקבוע" של תשלומים עבור שמוש הטלפון.

שיטת מחיר „רשום קריאות" שתוצא בקרוב לפועל, ביפו ובחיפה, היא השיטה שמשתמשים בה, באופן כללי, בארצות אירופה ואמריקה, והיא השיטה היחידה המועטת שימוש בלתי חכרחי בטלפון, וגם מבטיחה השלום על בסיס שוה לכל המנויים.

המחירים החדשים נערכו על יסוד בסיס מתאים, ובה בשעה, שבלי ספק, במקרים אהדים הם גדרו מחיל גבוה מזה ששולם עד עכשיו, הרי במקרים אחרים הם איפשרו למנויים להסתוך. המחירים החדשים משתוים באופן רצוי עם המחירים הקיימים בארצות אחרות, ומצערני להודיעכם שבנוגע לשיחות מקומיות אין באפשרותי להוציא את העתונות מהכלל.

הנני להוסיף שמסיבות טבניות, המחירים החדשים לא יוצאו לפועל בירושלם אלא עד אחרי בנית משרד הדואר הראשי.

בכבוד רב,

ו. הודסון
המנהל הכללי של הדואר

על שיעורי הערב של האוניברסיטה

החודעה על שיעורי הערב של האוניברסיטה העברית עוררה התעניינות מרובה ובמשך השבוע הראשון נרשמו למעלה ממאה וארבעים איש למקצועות השונים.

למעלה מששים הם בעלי השכלה גבוהה, שבאו מהאוניברסיטה העברית וגם גומרים וסטודנטים מהאוניברסיטאות של לונדון, פאריס, ברלין, רומא, ניויורק, שיקאגו, פטרוגראד, וינא, פראג, אמסטרדאם, ברוסל, ליג', טולוזה, בורדו, פלורנץ, קראקא, דטרויט, טורונטו, וילנא וטומסק. המשתתפים בשיעורי ערב חדשים אלה יוצרים כעין „קבוץ גלויות" בזעיר אנפין.

ארבעים מהנרשמים הם בעלי השכלה תיכונית בא"י או בחו"ל.

בשם כל החברים והתושבים אנו מברכים את הבת הראשונה של המושב **נעמי** להכנסה בברית הנשואין עם **מתתיהו** יחד עם איחולי אושר אנו מברכים אותם שחם ישמשו דוגמה להמשכת חיי העבודה במושב לכל הדור הצעיר הבא אחריהם

ועד מושב עטרות

בפקום יקירנו פרטית
מיכאל שרגא הריס מיעיתי — אלחנן שינזון ויעיתי
מתכבדים בזה להזמין את כל הציב להשתתף בשמחת כלולת בניהם
חיה את אשר
שתחיה ביום ג' כ' דריח שבט, ל' הנוכח הרצ"ד, בשעה 3 אחה"צ.
מלון תל-אביב, ירושלים.
חסען למלנרטות: הרפור, ירושלים.

אברהם יוחימוביץ ואסתר צימבלר
ליום נשואהם תקבלו את ברכתנו הלבבית
הזכו לאושר ולהצלחה
משפחת צוקרמן

דרושים מובנים
בעלי מרץ ובעלי כשרונות
למכירת סחורות אנגליות
וציה ידיעת השפה האנגלית.
הודעות מצוינה בשביל האדם המתאים
לפנות עם פרטים ע"ך נסיון,
עם המלצות וכו'
ת. ד. 904, תל אביב

למכירה
חמרים וכלי מתכת שונים של בית חרשת:
מכבשים, מגזרים, מבלטים
(Stanzen)
מכונות אחזות ומכשיריהן
במחירים נוחים מאד.
יקותיאל יהודה **איש שלום**
(אלכסנדר פרידמן)
תל אביב, רח' יבנה 28
מחסן של מכונות:
דרך יפו, רח' מוסתקים אצל הגינו

בהזדמנות למכירה
בתואים נוחים.
מכונת לבנים משוכללת
עם כל התבניות המתאימות בשביל שלשת אלפים לבנים.
לפנות: פתח תקוה, רחוב ראש העין „נצח"

דרוש—ה
ספר או ספרה
מומחה ממדרגה ראשונה
בשביל תספורת ושים
לפנות: חיפה, ת. ד. 223.

קונדיטוריה הונגרית
תל אביב, נחלת בנימין 46.
היות ונודע לנו שבהרבה חנויות מוכרים כל מיני מעשה מאפה בשם תוצרתנו, הננו להודיע שחתוצרת שלנו על משקל נמכרת אך ורק בחנות ברחוב נחלת בנימין 46 ובחנות מאפית „היגיינה" ברח' נחלת בנימין מס' 1.

קולנוע בית הפועלים—חדרה
במוצאי שבת בשתי הצגות וביום א' בהצגה אחת הסרט „קול ישראל" סרט המבליט את חיי המשפחה היהודית בניויורק. שירה יהודית, ביניהם „בל נדרי" ועוד.
ביום א' ב-3.15 אחה"צ הצגה מיוחדת לילדים ממחוז השומרון.

למתתיהו ונעמי
לנשואיכם ברכת מזל-טוב
משה שטמלר
יעקב לוין
עפרות

ברכת כול-טוב
ל. פריבוזניק
לנשואיו את בתו
ש. ולוצקי
מ. פריבוזניק — ה. פריבוזניק
ש. זלמנסון — מהנדס א. שייקון
נינה

לחנה ומיכאל
מול טוב להולדת הבן הבכור
חיה, אפרים וחיים
תיא

במקום הזמנה פרטית
בית מנוחה לזקנים גלמודים
נחלת בנימין 69
מבקשים אנו את כל החברות והחברים לבוא ביום א' כ"ט כסלו 17.12.33 בשעה 7 בערב למוסדנו ובו יחזד אלבו ושתרמו תרומה מיוחדת לזכות חדר זמיטה **להשתתף בסידור התוכות.**
ההנהלה

לחברנו א. י. בירנבוים
להולדת בתך רות יודית
ברכות לבביות
מרכז העובדים בשרות
בבתי"הס, גנה"י והמוסדות באי"י

לחברנו שרה וא. י. בירנבוים
להולדת בתכם **תהילה** שמע ברכות
תזכו לגדלה בת באמנה לעמה ולמולדתה
ועד אגי העובדים
בשרות בת"א

לשרה וא. י. בירנבוים
להולדת בתכם רות יודית
תהיי בת נאמנת לאי העובדת

מרקובסקי, קולקה, דדוק, יפה, מלכין, קריסטל, סליה, ש. נגר, ד. נגר, שלוסברג, דנוך, רומית, יוסף יצחק, נ. מזרחי, זילברשטין, אקשטיין, בוכמן, עוזרי, שיינברג, קפלן.

מכון למוסיקה, חיפה
קונצרטים-מנויים לקאמר-מוסיקה
עונת 1933—34
בהשתתפות:
ג'יג: טורקנובסקי, יעקבי, זדר, נתנסון, סגל, קסלרין. א'יא: פרופ' זדר, דיר זייבה, פרידמן-לבוב, צליוב.
המרצה: מנשה רבינוביץ
קונצרט ראשון ביום א' 17.12.33 בשעה 8.30 בערב.
באולם התכניון

בית קרשמן
רמת-גן · פנסיון מיוחס
בשול דיאטטי
תחת פקוח רפואי
כל הנוחיות מודרניות
אויר מבריא
בקרוב יפתח

ד"ר קרשמן
רופא מברלין
מומחה לרדיולוגיה
רפוי באור חשמל ומסג'
עבר לרמת-גן

לבני מלט עם בדיקה
להשיג אצל **א. למברג**
דרך תל אביב 46, טל—527.

ת. ש. מוגרבי

רחוב גרוזנברג מספר 24 מול קולנוע זאפיר

מכירה כללית

על פי דרישת הקהל שטרם נהנה מהמכירה הכללית הבני מנריז שוב

מכירה למשך 20 יום

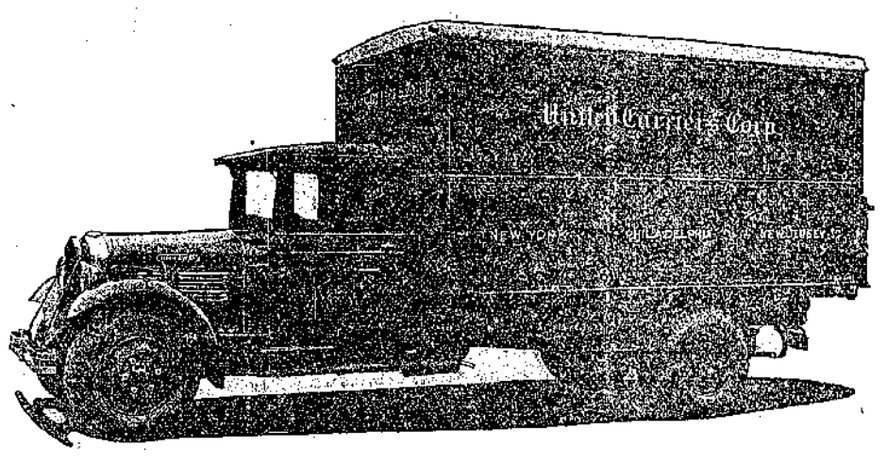
10 ■ XII ■ 1933

החל מחודש זה, בכדי לתת להם את האפשרות ליהנות מהמחירים הזולים שטרם זכתה העיר תל-אביב למחירים כאלה

מקוה שאף אחד לא יעדר

מלבקרנו

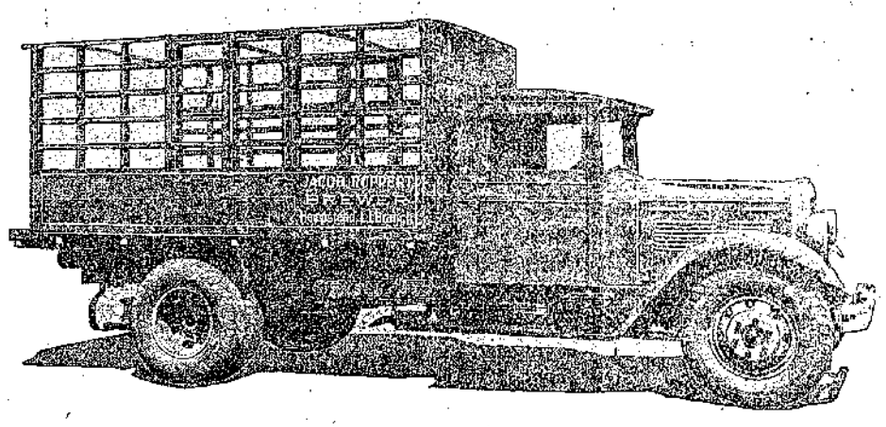
מכוניות למשא ומסע

BROCKWAY

הכי מתאימות לתנאי הארץ

מצטיינות בטיב, בחוזק — ובחסכון של הבנזין.

הסוכנים הכלליים למזרח הקרוב:

חברה אמריקאית א"י לאוטומוביל "AMPA"

תל-אביב, דרך תל-אביב 78 — ת. ד. 636

YARDLEY LAVENDER

מהולל בפי כל נשי חן בעולם כולו. ריחו מזכיר רענן, פשוט ונכסף ושום בשם לא ידמה לו. אלה הם צרכי לוקסוס קטנים בעלי קסם רב המוסיפים הוד של חן ורעננות מרהיבה לטואליט.

YARDELY, 33 OLD BOND STREET, LONDON.

הפתעה לגבירות!!

מעילי גבירות

הכי מודרניים

גזירה יפה

מבחר ענקי

נתקבל עכשיו:

מבחר גדול של
אריגים אנגלים
משובחים
לגברים ולגברות

מחירים נוחים

בי"ס א. גולדנברג

רחוב דרך יפו—תל-אביב ת. ד. 28

הודעה לקהל

בזה הנני מודיע, שאני מנהל את שכונת „רמת יצחק" — שעל יד שכונת ברוכוב ורמת גן — בעוד מספר בתים וכירשים, בתשלומים נוחים ולזמנים ארוכים.

בדבר כל חפרטים, על המעונינים לפנות בכל יום למשרדי העבודה במקום, או' ריינין מ־7 עד 2 אחה"צ, כ„רמת יצחק" וכ־2 עד 6 בערב אלי, בביתי, בשכונת ברוכוב.

שלמה גולדשטיין

ש. חביבי

בי"מ לכלי נגינה, מיתרים ותווים

תל-אביב, רחוב מונטיפיורי 10

נבר נתקבלו

הרמוניות-פה והרמוניות-יד

ברומטיות

Piano-Accordeons

וכלי-רוח

מ ו ד ע ה
מאת עיריית ירושלים

הזות תקף הרשיונות למכירת משקאות חריפים לשנת 1933 קרוב להגמר לכן מודיעה העיריה לכל בתי המסחר למכירת משקאות חריפים הנמצאים בתוך אזור העיריה, שעליהם לבנות לעיריה במשך עשרה ימים מיום 21.12.33 עד יום 30.12.33 בבדי להדש את הרשיונות למכירת משקאות הריפים לשנת 1934.

כל מי שיפיר מלחדש את הרשיון במשך חזמן הקבוע יעשב לפי החק והעיריה התשוב את הרשיון לבטל.

בשם ראש העיריה,
מנהל החשבונות הראשי

משרד הדואר לפועל חיפה

הודעה בדבר מכירת נכסי דלא ניידי מעוקלים.

תיק מספר 33-668

הנשפט לוכות: חביב וגליב אל-בטתיש ע"י ב"כ עו"ד פנחס כהן גולין חיפה.

החייב: רמנות אסק נצר קבב.

סכום החוב: 551,376 לא"י מלבד הרבית. המחיר הנערך 2585 לא"י.

עומד למכירה פומבית במשך שלושם יום מתאריך פרסום הודעה זו חמשים חלק מארבע מאות חלקים בחלקה אדמת מירי הרשומה במשרד ספרי האחזה לפי שטר מיום 31.1.28, ספר מספר 2 דף מספר 74 באדמית טירה, במקום כפר אלסמיר על הר הכרמל בתיקה בשטח לפי רשום המכר ולפי אישור המומחים 344 הגוש 784 מטר. בחלק קטן נמצאים בערך חמש מאות עצי רמונים, תאנים, חרובים וצנובר ואין לעצים מאלה ערך מפני שנמצאים רחוקים ומפני גודל שטח האדמה, כמו כן נמצאים על חלק מהאדמה הנזכרת שני חדרים, אולם ושתי אורות מאבן ושלושה הדרים הרוסים. בשני ההדרים והאולם והאורות גר כלל אברהים אסמעיל בפי תשלום שכירות וזה תמורת שמירת האדמה. נמצא חלק קטן מחלקה הנזכרת טוב בשביל זריעה ושאר האדמה היא אדמת סלעים.

החלקה הנ"ל מוגבלת: צפון, חלק מואדי כפר אלסמיר, ואמריקן פלשתין ריאל אסתת אנ'נסי והיום חברת המנחיל. דרום: ואדי, מזרח: דרך עכו פיה והיום דרך אחוזה יעסליה וחברת הכשרת חישוב, מערב: ואדי העובר באדמת המטשלה והידוע בשם חכט פרש אפקנדר. המעבד את החלקה הנ"ל הוא החייב הנ"ל בשותפות עם שאר הבעלים.

על כל המעונין בקנות החלקה הנ"ל ז"א 50 חלק מ־400 חלקים, בפי שכר תואר לעיל — עליו לפנות למשרד חזה, לשלם את הדפוזים החוקי עשר למאה מסכום ההערכה הרשום לעיל ובמו"ב לפנות למבריו העירים, לחתום על הצעתו במשך חזמן הנ"ל.

בסי ההעברה והוצאות המבריו חלים על הקונה.

הפקיד המוציא לפועל
(החתום) אהרן צורי

18.12.33.

נפתח זה עתה!

בית מסחר למכונות

בספיק מכונות חדשות ומשומשות מכל הסינים בשביל בעלי מלאכה ותעשיה בתנאים נוחים ומחירים זולים. התיעצות מקצועית על סמך נסיון של שנים רבות.

יקותיאל יהודה איש שלום
(אלכסנדר פרידמן)

המשרד ברחוב יבנה, 23, תל-אביב המהנן בדרך יפו. הח' מתחקים אצל רוזין (תנות של ניר ומכשירי ביתה)

ד"ר משענימן

טומחה למחלות עור ומין, מפול ברנשטין

מנרסלו עבר לחיפה

הדר־הכרמל רחי נורדו 30 מ.
טול קפה דינה קבלת הולים מ 10—12
לפנחיצ 3—6 אחחיצ

ד"ר ש. אפנשטיז

מנרלין עבר לתל-אביב

רחוב אחד העם 49
פינת סוזא עיי מנדל חמים

אל תפקיד את עינך

נידי כל מי שאינו בעל מקצוע בעיון משקפים פנת ישר ◄ לאופטיק הכוזמה ◄

י. ל. גרוזובסקי

תל-אביב, נחלת בנימין 27

נ' אז אחת בפות בראיה בת רה זכה ג ה מ נה הבדי קופ"ח מקבלים הנחה הגונה

ד"ר יעקב פינקוזון

רופא למחלות פרטיות

עבר

לרחוב הרצל (נחלה), בית נגרי החדש ומקבל חולים מ־8 - 10 לפנה"צ ומ־2 — 4 אחה"צ

בשורה טובה

לתושבי חיפה וסביבתה

זמנליב ממחלות שבר

הנני להודיע, כי אשתה בחיפה ברחוב יפו, על יד בנק אפ"ק בחנות „חשחר" ביום שני 18.12, שלישי 19.12 וחצי יום רביעי 20.12.

כל הסובלים מהמחלה הנ"ל יפנו אלי וישבעו רצון.

בשביל הפועלים הנחה.

חמומחה חידוע למחלות שבר

ש. פרידה

אבד פספורט פולני

שהוצא בורשא בשנת 1932 על שם אברהם גרינבוים. המוצא מתבקש להחזירו למניף „דבר", חיפה.

בביהמ"ש המחוזי ביפו

14.12.33

בענין הצואה של המנוח יצחק פרשט (הנקרא גם יוסף פרשט) בתוקף צו ביהמ"ש הנ"ל. הנושא עליו תאריך היום הזה, הנני מזמין בזה את כל האנשים שכל פוג שהוא להודיע בבית המשפט הזה בתוך 10 ימים מהיום ולהת סיבות, אם יש לחם באלה, מדוע לא תוכח, האושר והרשם צואתו של המנוח יוסף פרשט (הנקרא יוסף פירשט) ומדוע אישורה לא יגתן לח"ה פנחס רוזנפלד ויצחק גריזפלט, הנזכרים בצואה הנ"ל, בי באין טעם כזה, יגש בית המשפט למתן תאישור הנ"ל.

(החתום) מהמד בלאמה (פקיד ראשי

להערכת הספר „אני בורח מאויקי הסוהר"

שיוצג בשבוע הבא בתל אביב.

זהו עוד דוקומנט אחד מהריב בעל העוז הדיפה לגלוי דברים נסתרים ואיומים נגד אטימות הלב והאכזריות המעוררת שהכו שרשים באחת המדינות הנאורות ביותר בעולם — ארצות הברית של אמריקה.

להעריך את הספר, הוי אומר להעריך את הספר אשר לפיו צולם שורת בשורה. כאן לא יצירה ספרותית של איש־העט מתוכן בשרונות ופופר מובחם, לא יצירה אמנותית לשם אמנות. אלא כפר חויו של אמריקאי צעיר הספר מעשה שחית, מעשת שלא צריך להיות עוד תחת השמש בל עוד בני אדם כוענים שבצלם אלהים נבראו.

הספר נתרגם לכל השפות האירופיות ועורר בכל העולם מהאה גדולה והתרמרות דבה נגד המשטרה האמריקאית המתאכזרת באסירים בברבריות שאפילו האינקוויזיטורים לא חלמו עליה.

מעשה באמריקאי, הסופר עצמו, שנפל קרבן למעות משפטית ונדון על לא עוון לעשר שנות עבודת פרך. ואחרי כבל ועמויים ללא נשא הוא שם נפשו בכפו ומנסה לברוח.

המשטרה הפשה אחריו ולא הרפתה מלחפשו. הוא, בינתים, בעלום שם, עשה חיים והצליח בכל דרכיו וזכה לעמוד בראש מפעלים עצומים באמריקה ולכבד את עצמו על לב אנשים רבי המעלה והיחס.

אך בדרך פרובוקציה נמבות ושנטז' שפל נמסרו דברי מלשינות על האיש הזה והמשטרה שמת אותו שוב מאחורי השבכה, למרות השתדלות אנשים גדולים ולמרות מחאת המונים ועתונים על מעשה העול שנעשה לאיש שהוביח לאחר בריחתו את גידל רוחו ורכש לעצמו אהדה ואמון.

בעד השתתפות העתונות בעניני האסיר הזה התקפח בו כעה המשטרה באכזריות בפולח. הוא מצליח לברוח שניה מן הבלא בל עוד נפשו בקרבו ומוציא לאור את הספר „אני בורח מאויקי הסהר" שתולל רעש גדול באה־צות אמריקה ואירופה.

הספר שנעשה בעקבות הספר החרי את סערת המחאה האנושית על נב המונים בכל ארצות התבל, אך המש־טרת האמריקאית התעקשה, ועוד יותר דלפת אחרי הבורח, החרימה את הספר, אך לא הצליחה להחרים את הסרט.

לא. מזמן הודיעו העתונים שאותן האמריקאי, מר בורנס נתפש והוחזר שוב לעבודת פרך. הזעקה שהרימה העתונות האמריקאית והאירופית נגד התעללות כזאת ברגשותיו האנושיים של כל העולם הנאור הגיעה לרום פסגת חסבלנות.

הכרט הזה מכייע לא רק לאינטרסים של האסיר האומלל הזונה בבקשת עזרה מבל אחד מאתנו, אלא גם תובע בטול בתי חסהר בצורה הקיימת ויחס יותר אנושי ומוסרי בלפי אסירים הנדונים לעבודת פרך.

פול מוני, המשחק היהודי, הטביע בסרט את הטבוס של „המרטיר". שום סרט לא ירע עור משחק נאוני במו זה. בל הסצינות, שהן לקוחות בלן מן המציאות ומגזונות בצבעי אמת, מש־אירות רשם עז ובלתי נמחה לעולמים. זהו סרט המוסיף בבוד לקונע בי מסייע הוא ומעלה את ערך הספר ולא מקלקלן, בי הוא דן בנושא אנושי ומוסרי ופונה להמונים לא באמצעות אפקטים זולים ומזויפים, אלא בקול האמת ומעורר רגשות מוסריים והיוביים.

(מ.—) מ. י.

חברת „דביר" בע"מ, תל-אביב

יצא לאור ספר חדש:

דברי ימי עולם כרך ה'

מאת פרופ' שמעון דובנוב.

כרך ה'

הכרך הזה הוא השמיני לספרי דובנוב שהופיעו עד היום

(א'—ח' ו„דורות אחרונים", ח'—י').

הספר נמכר לבריכה ובקרוב יתולק להותמים.

מחיר הספר במכירה בודדת 400 מיל (מעוטה).

ה ע ר ה: לרגל העתק מקום מגורי של צאתו של הכרך הזה. שאל שכי בני עכוב בל שהוא.

החותמים על עשרת הכרכים ומשלמים במוזמנים, מקבלים את בל הספרים, עשרה כרכים מכורכים הדר, במחיר 3.— לא"י, ופרס בסך לירה א"י אחת מספרי „דביר" לפי בחירתם מקטלוג מספר 2.

החתימה נמשכת

הפרופ' דובנוב מברלין לריגה נתאחר הברכים יופיעו בזה אחר זה.

מתנות לחנוכה

הוצאת „קופת הספר"

הוציאה למבירה

10 כרכים ספורים לילדים

ממיטב הספרות לילדים

מחיר בל ברך בבריכת בד מהודרת מ־50 מיל עד 100 מיל.

המבירה תראשות:

בית הספר. „סוכנות ספרים „יבנה"

תל אביב, נחלת בנימין 63.

להשיג בבל בימ"ם בארץ.

בנק אשראי

חברה הדדית בע"מ

ביום ראשון, ו' טבה, 24.12 ש. ז.

ב־7 בערב בדיוק

תתקיים במשרד הבנק (שד' רוטשילד, בית דיזנגוף)

חלוקת הדהלואות

של התבוצות לקסבון שע"י הבנק החברים מתבקשים להבנים את תשלו־מיקם ההדשיים בדי שיובלו להשתתף בהלוקת ההלואות.

דרוש קצב

לכפר ויתקיז בואדי חוארת

לפנות לפי הכתובת:
תל-אביב ת. ד. 505

מ ו ד ע ה

אני מודיע בזה שאני עומד להעביר את בית המלאבה שלי, „בית חרשת דלי", תעשית דלים ותנורים לצמבמיה, לרחי אחיל ליאופולד מטטל.

על מי שיש לו טענות נגד העברה זאת — עליו לפנות תוך 10 ימים מהיום עפ"י הכתבת — תל אביב, ת. ד. 816.

אברהם סמולינסקי

דרוש מורה

לטבע, בתיה וגיאוגרפיה בשביל בית ספר תיכוני בארץ. לפנות רק בכתב, לפי הכתבת: אליהו שטיינברג, בשביל מורה תל אביב, נחלת בנימין 25.

משמר הבריאות

דלקת הפה והחניכים

המחלה ידועה בשם „פיליריאה" (זיבה). אבל לא לכולם ידוע, כי השם הזה אינו כולל דלקות שונות בפה, שבמבט ראשון גם הרופא יתקשה להבחינן. בכולן חשובה ביחוד הקיבתן הראשונה.

אנסה לעיין פה את סימני המחלות השונות (דלקות ביחור) בפה, ואיך למנוע הסתבכות חברוה בעקבותיהן. הטפול בהן הוא ענין לרופא. אולם שום רפוי בפה לא יועיל אם החולה לא יעזור לרופא בשמירת החיגיינה של הפה.

הפה שורץ חידקים. בפה גגוע, מספרם מגיע למיליונים. אולם גם בכל פה מספרם מגיע לרבבות. חלל הפה והאף פתוחים לאויר, באף יש שער הכשמש מעין, מפגנת ומונע כניסת חידקים ונופים זרים אל הריאות, בפה אין כל מחיצה לכניסתם, הם באים וזיוצאים חפשים. מזונו אף הוא אינו נפי תמיד מזוהמת מיקרוסקופית. מהוץ לזה האוכל הנלעס בפה נשאר תמיד בין השנים ויוצר גזים המצויים שונים. הרקע מוכן ועם כל פגע הוא מתלקח.

חידקים לאלפים ולרבבות יש גם במקומות אחרים של הגוף, כגון במעיים ועל העור. תמיד הם יושבים בני ועלינו, אבל אינם עושים לנו כל רעה. במה דברים אמורים, כשיש שווי משקל בין גופנו ובין הבריות האלו. משנהרס משווי המשקל הן הזדרות לתוכנו ומכלות אותנו. נקח לדוגמא דבר היגיל ושכיח — פצע על היד. למי מאתנו לא היה פצע על היד, עבר זמן קצר והפצע נתרפא, מבלי שנשים אליו לב בכלל. אולם יש שהפצע הולך וממאיר ותוצאותיו רציניות. מהו ההבדל במיני הפצעים האלה?

עורנו מכוסה חידקים לאלפים, הם שכונים עליו ולא בתוכנו. החותך ידי פיתת פתח לחידק האורב להתפרץ אל הגוף. אולם לא תמיד הוא מתפרץ, ואם הוא מתפרץ בכמות קטנה, הכדוריים הלבנים שבדמינו החשים תיכף למקום הנגע — יכלום, הם גם מבעירים כל רשע שנדבק בנגע ואחרי ימים מספר נרפא הפצע. אולם אם חדרו החידקים לרקמות בכמות גהולה, המלחמה ביניהם ובין הבדורים הלבנים, אשר בדם נטושה והשאלה היא מי יגבר. אם יגברו הבדורים הלבנים — הפצע יתרפא, ואם החידקים — תיוצר מוגלה. ומוגלה היא שרה קטל, בה נופלים חללים לאלפים משני הצדדים, חידקים וכדוריים לבנים, וכרגיל בשדה קטל — סיבלת גם חסביבה. חדקמית מסביב נהרסות, השטח הפתוח לאויר גדל והמחלה גוברת.

נמצא שדלקת פירושה — הטעת אלפי כדורים לבנים ע"י הרס אל המערכה, ומלחמתם עם החידקים, שהדרי לרקמות שמתחת לשכבת העור. מזה אנו למדים — כל זמן שהעור שלם אין סכנה להדירת החידק (חוץ מכשקרים) משנכנס החידק — מצב הענייגים תלוי: א. בטפסר החידקים שנכנסו, ב. בטיבם. ג. בכמות ההרעלה שהם מפרישים מחסנם. ד. במדת חסינו של הגוף להלחם בהם.

הפה תפקידו ללעום מאכלים קשים ופצעית הקרום הערין שבפה הוא דבר רגיל. לאשרנו יש לו סגולה מיוחדת, שהפצע נקרם מהר, כי לולא כן היו האנשים נפגעים ונגועים יום־יום. עקרת הלידות, מכריזים ואומרים, כי העובר שבמעי האם נוטל את פרנסתו ללא חומלת, על חשבון האם, כדרכה של תפיחה שהיא ניזונית ממילא מן הגוף. אמנם עבודות המחקר של המלומדים טולר וטלקי, המסתמכים על הומר עשיר מוכיחים, כי יש הבדל ניכר מאד בין התפתחותו של עובר שאמו ניזוד גית תזונה טובה ובין התפתחותו של עובר שאמו אינה נהנית אלא ממזוגות עלובים. אך המדע הרשמי, משענת המשטר, אינו נותן דעתו על מחקרים כאלה, הוא טוען וחוזר וטוען, כי אין העובר יכול לרעוב. החוקר החשוב פפלוריגדלר מוכיח ב„ספר העזר לחכמת ריפוי הילדים", כי התפתחות העובר אינה אלא „מלחמה" בין האם והעובר שסוף נצחונה בידי העובר. אך רופא־נשים במינכן, יונג, הרעיב שפנים והתוצאה היתה, שכל העוברים שבמעיהן בלי ואברו, עוד קודש שהנקבה איבדה את הדיורדה, הנחוצה להמשכת קיומה. נמצא שהאם היתה „המנצחת" במלחמה הזו. מה עושה פפלוריגדלר? הוא טוען כי לא הרי האדם כהרי שבן. על הפלסוי הזה משיב יונג בבקורת חריפה ומוכיחה, ואילו החוקר דלדרליין מראה על ילדים שנולדו בימי המלחמה שאינם נופלים מן הילדים שנולדו לפניה. יונג מותח את הדין על כל הטענות בנגדו ומסתמך על דברי חוקרים אחרים, המוכיחים בפירוש, את ליקויי התהפתחות של הילדים שנולדו בימי המלחמה. מי יודע כמה הפלות, לידות מוקדמות וכדומה באו בגלל הרעב של האמהות, אך ודאי שאילו אפשר היה להתקין סטטיסטיקה כזו, היתה מעדערת את הם סטיסטיקות האידיליות של „הסטרי־טים" המהגנים. אין ספק, כי עוברים רבים רעבים במעי אמותיהם שאין פרנסתן מצויה והמאשימים האלמים האלה של המשטר הקאפיטליסטי גם הם שמגלים כזבו של משק „המדע" הרפואי,הכפות לאינטרסים של המשטר הקאפיטליסטי.

ד"ר י. ק. פרידונג

פיתוח הקול

על יסוד פיזיולוגי

זמרה אמנותית ועממית,
טכניקה של נשימה ודיבור
עפ"י שיטת ד"ר נאדולובישפ, ברלין
אחות־הקול Stimmen-Diagnose חנס

בתיה לנדוי־קרופניק
שדרות רוטשילד 93
משעה 11—1 לפנה"צ

אבד פספורט סורי
משנת 1925
על שם **סער מקל**
מוצאו מתבקש להחזירו לסניף „דבר" ירושלים.

צו לצו

עבודה עברית

מגדל ורק מגדל הסיגריה שלך היא

ברגים

על השבון המתים...

איש שיחי הוא ערבי מן „המשפיל־לים", כלומר, מן המסיחים. היחס חשורר ביגינו מצטיין בלגלג לב עילאי. אין אנו מעליטים את דעותינו ואת רגשותינו זה מזה. ואף על פי כן אנו חזורים ונפגשים, חזרים ונדברים. פגי שתנו זו האחרונה היתה בשלהי ימי השביתה, כשהדם עדיין רתח, כש„המחאות" עדיין הודפקו על שערי הקונסולים. שמחה, שמחה, שמחה — זאת היתה המסבת הנסובה על פני איש שיחי. „מה אתה אומר לנצחוגנו?" לא יבול להתאפק וקדא אלי בבר מרחוק.

— „ניצחנו בכל החזית. הוכחנו, כי לא עם פרוע אנחנו. רבשנו אהדה בפרלמנט. לב הנציב כולו שלנו".

— נו, והמתים?... נפלטה מלה מפי, אכבר בושתי עליה.

— „המתים?" השיב לי בעל דבבי בצחוק של פלוח ראש, „המתים? בלום באמת שוטה הנך עד כדי כך להאמין, שהמשים מתים, שאיזה מוסא בתובם ואיזה מוחמד, ועוד איזה עשרות אנאלפאביתים, שאפילו בין ימינם ושמאלם לא יבחינו, יש בהם ברי בחוזת משהו בהשבוגו חסופי של העם הערבי הגדול?"

לא המריתי את פיו יותר. הלבתי אל ביתי ודפרפתי בספרי ההיסטוריה והעליתי נר לזכרם של כל המתים כולם...

שמא גרים

אותה תגועת מחאה נמרצת שנתי עוררה נגד חלאת האדם שבתובנו אשר קמו על אחים אוברים להלשין עליהם לפבי הרשות ולקפד חייהם ותקותם — יש בה בוזאי מן הברכה. אלא מהי שמיגן זה שמכניסים בשעת ההצבעה על העבריינים, וחלוקה זו לערות שמתחילים נוהגים מתוך שיגרה, שיש אפילו ספק אם היא מוצדקת מטעם העבדות — אין בה מן הברכה כלל וכלל. ומי יודע אם לא מגבוה ירדו עלינו, מאותו גבוה נסתר חמעוגין תמיד להטיל מדנים בין אחים ולמצוא מקומות תורף חדשים לבקרים, כדי לקוים מה שנאמר: הפרד ומשול. „נגרים ספרדים שמוסרים תיידים בער 50 מיל"; „שוטרים ספרדים שמסיימים" וכו', לשם מה ובאיזו רשות הדבר נעשה זה בצד הפשע הגדול מכל הפשעים? האם מפני שחגויים בארצות־שלטונם נוהגים להציג ליד כל שם פגשע ועוול מבני עמנו את סימן המתחל „יהודי"?

לא ספרדים הם אלה מרשיעי הכרית העומדים על דם אנשים, לא „בגי־עדות המזרח", לא נוצרים, לא יהודים. מנוולים הם אלה, מוזרמים מעם, מל־שינים, ולמלשינים אל תחי תקוה.

במול חטוף ואכול...

שונאים עברים מתפטרים. אפילו סרג'נט עברי מהפטר. הימוקים צורי־קים. התנאים קשים ללא נשוא. האנ־שים האחראים שלנו אינם עושים בלגם, או אינם עושים די צרבם להקל את התנאים האלה, ומתפטרים. פה עלים חקלאים עוכים את מקום עבו־דתם. התנאים המובים שבעיר קור־צים להם, עמרות בבירות, עמרות שנכבשו ברם וביסורים הולכות ונש־מטות בלאחר יד, במבלי משים, ואין דיבר דבר. ואין מרים יד. כאילו לעולם חוסן. כאילו נמהג פתאום בלילי כל חנסיונות והחורות. חטוף ואכול, אחא, חטוף ישתה. היהגדי הנצחי הגיע לארץ אבות.

ש. שלום

הר־טוב

לא טוב בהר־טוב. בין מספרים, כי יש שבר בארץ, אולם בסקום גופא אין לו זבר, פאילו היו הרי יהודה חוסר־מים את הדרך בפני המצב הטוב. יעדה התושבים הקטנה, 14—15 משפחות, מתנוונת ותולכת.

לפני הדשים אחרים, עם התחלת קדימת הבאר, חשבו כבר, הנה יימשעו — ונואש. לאחר שסכונת הקידוח הממשלתית חפרה בחדשיים והגיעה לעומק של 300 מטר ומים לא נמצאו — נלקחה הסכונה מהסקום, ומי יודע מתי יחודש הקידוח. הבאר הדלת התרוקנה בפעם לגמרי בחדשי הקיץ האחרונים ונותנת פיום כ־30 פח מים פעם ליר־מיים. קונים מים בכפר הערבי השכן ומשלמים 10—12 מא"י בעד ארבעה פחים. צמאים אדם ובהמה.

הרפת, שחיתה הענף המשקי העיקרי — יורדת. חלק הפרות נמכר ואהדות היום הכפר 50—60. גם את הגביגה מתו, במקום באלף ליטר חלב מוכר הבגלגרית, שאנשי המקום מוסחים לתעשייתה והכנסתה יפה, ממעיטים בגבן. בהדשים האהרונים עזבן שתי משפחות את המקום. הלכה אחת לפ"ת והשניה לת"א. את הקרקע מסרו בחכירה לשכנים והבתים עוגבים וריקים. צעירי המושבה נמשו את בתי־מסיבת החוסר במים ואי האפשרות אבותיהם ועובדים באבן יהודה ובפ"ת לפתה ענפי משק אחרים אוחזים בפלח־חה. השנה מעבדים שבתי קרקע שהניבו קוהם עוגבים. שטח הגזן הוכשר לת־בואת קיץ, חיטה, שעורה ודגרה.

בהוח מד י. ל. גולדברג נעשה ברל בבניני המשק. אומרים שבעל החוה עומד ליישב בה מספר עולים חדשים מיוצאי גרמניה. לזכר בנו בנימין שנהרג במאורעות אב תרע"ט עומה מר ג. לנטוע הזדשה על אחת מגבעות החוה. החורשה שניטעה בשנה שעברה ע"י משק הפועלות בירושלים נקראה יפה.

כל הקשר בין המקום ובין „העולם הגדול" הוא באמצעות טופס אחד של „דבר".

י. צ.

האפשר כי העובר ידעב במעי אמו?

קיימת לא לבד שיחה בגסתית, אלא גם מדע מגסתי. דוב התוקרים מוצאם בורגני והם מחייבים את המדע המג־מתי הזה, פעמים בהברה ופעמים בתו־אנה, שהמדע הוא לא־פוליטי. אותו „מדע" יודע להעמיד עצמו לשירותם של יחסי הרכוש והשלטון. לא בכל חשטחים מצליח הדבר בידו, וכן למ־של, במתימטיקה, אך אתה מוצא הת־אמה זו למשפר בתחומים אחרים, כמו חכמת משפטים, תורת הכלכלה ובדומה. ואין להוציא מבאן גם את חכמת הר־פואה. ודוקא משום כך חייב הרופא החוציאליסט להעמיד את עבודתו לשי־רותה של המהבלה ואפשר שיעשה כך, מבלי לפגום באמת. כי הקפיטליזם הוא, מבלי שירצה בכך, הקברן שלו עצמו, כי הבריאות, הצמיחה והאושר של בני האדם נחשבים לו בערכים חשובים רק בשעה שאינם עומדים כשטן לצבירת־הרווחים. מנקודת הדאות של הרווחים מעריך העולם הקפיטאליסטי גם את שאלת הרבי ה של בני האדם. אין הוא רוצה שהאשה של בת המעמד פני יראת שמים נשבגה, מהיללים על הדצה התיעובו. אך חובה היא לנו לג־לות, כי לא עניני מוסר באן, אלא פחד מפני איבור דווחים.

אך באן אני מכגים עצמי בהרי הדים של פולמוסאות־המלומדים. הללו מבקשים ללמדנו, כי העובר שבמעי האם אינו רעב, אינו יכול לרעוב ובימי המלחמה היו אותם המלומדים, שחששו שמא הרעב יקמין את מספר האוכלים, ובן ההגיך עצמו — נפוחים. עקב התכוך והתפיחה חלקי עור נוש־רים מהחגיך ומן הלחי, ואם אין טפול מספיק תוצדנה מבות טריות. הדוק סמיך מאד ולפעמים מעורב במוגלה. ריח רע גודף מן הפה ועצירות באה. אצל תינוקות טוב לשטוף את הפה או לנקותו בבד שרוי ב־4% בוראקס.

אצל המבוגר באה המחלה עקב א) עישון מופרז, ב) אכילה יתירה של מאכלים מפולפלים ומלוחים; ג) אהרי שפעת וכד'.

הטפול תלוי בגורם: הפסקת העי־שון, שגוי הרוקאת, תרופות למחלות הקבה והמעים וישמירת החיגיינה של הפה. אצל המבוגר לא תתבן מחלה זו אם הפה הוא „בסדר".

ב) דלקת הטלאים

מהלה זו — כשמה כן היא. התגי־כיים, רצפת הפה ופגים הלחי, כלומר כל חלל הפה, נעשה טלאי על גבי טלאי. ראשית הופעת המחלה חזו היא בצורת נקודות לבגות־צהובות המכ־סות את התגיכיים וקיפולי הלחי. לפע־מים גם בפות הידים והרגלים. הנקודות מתאהדות והופכות לטלאים. בפיות „בלתי נקיים" הטלאים יהפכו למכות טריות. מהלה זו מצויה ביחוד אצל ילדים חלשים. ועפ"ר בסובלם מרכבת; היא מופיעה אז עם הבעמת השגים. אצל המבוגר תקרה המחלה בין נשים חלשות הסובלות מעיכובים בוסת. היא מצויה, גם בין בעלי חיים — פרות — ואז היא יהועה בשם „מהלת הפה והטלפים" בצורתה זו היא מדבקת. התהדבקות יכלה להיות בין בעה"ח לבין עצמם, בין בה"ח לבין האדם, ולהיפך.

הטפול במחלה זו גתון כולו לר־שות הרופא. אולם אם היא בצורת מני־גית יש לגבור שירה בגסתית, אלא גם מדע מגסתי. דוב התוקרים מוצאם בורגני והם מחייבים את המדע המג־מתי הזה, פעמים בהברה ופעמים בתו־אנה, שהמדע הוא לא־פוליטי. אותו „מדע" יודע להעמיד עצמו לשירותם של יחסי הרכוש והשלטון. לא בכל חשטחים מצליח הדבר בידו, וכן למ־של, במתימטיקה, אך אתה מוצא הת־אמה זו למשפר בתחומים אחרים, כמו חכמת משפטים, תורת הכלכלה ובדומה. ואין להוציא מבאן גם את חכמת הר־פואה. ודוקא משום כך חייב הרופא החוציאליסט להעמיד את עבודתו לשי־רותה של המהבלה ואפשר שיעשה כך, מבלי לפגום באמת. כי הקפיטליזם הוא, מבלי שירצה בכך, הקברן שלו עצמו, כי הבריאות, הצמיחה והאושר של בני האדם נחשבים לו בערכים חשובים רק בשעה שאינם עומדים כשטן לצבירת־הרווחים. מנקודת הדאות של הרווחים מעריך העולם הקפיטאליסטי גם את שאלת הרבי ה של בני האדם. אין הוא רוצה שהאשה של בת המעמד פני יראת שמים נשבגה, מהיללים על הדצה התיעובו. אך חובה היא לנו לג־לות, כי לא עניני מוסר באן, אלא פחד מפני איבור דווחים.

אך באן אני מכגים עצמי בהרי הדים של פולמוסאות־המלומדים. הללו מבקשים ללמדנו, כי העובר שבמעי האם אינו רעב, אינו יכול לרעוב ובימי המלחמה היו אותם המלומדים, שחששו שמא הרעב יקמין את מספר האוכלים, ובן ההגיך עצמו — נפוחים. עקב התכוך והתפיחה חלקי עור נוש־רים מהחגיך ומן הלחי, ואם אין טפול מספיק תוצדנה מבות טריות. הדוק סמיך מאד ולפעמים מעורב במוגלה. ריח רע גודף מן הפה ועצירות באה. אצל תינוקות טוב לשטוף את הפה או לנקותו בבד שרוי ב־4% בוראקס.

אצל המבוגר באה המחלה עקב א) עישון מופרז, ב) אכילה יתירה של מאכלים מפולפלים ומלוחים; ג) אהרי שפעת וכד'.

הטפול תלוי בגורם: הפסקת העי־שון, שגוי הרוקאת, תרופות למחלות הקבה והמעים וישמירת החיגיינה של הפה. אצל המבוגר לא תתבן מחלה זו אם הפה הוא „בסדר".

ב) דלקת הטלאים

מהלה זו — כשמה כן היא. התגי־כיים, רצפת הפה ופגים הלחי, כלומר כל חלל הפה, נעשה טלאי על גבי טלאי. ראשית הופעת המחלה חזו היא בצורת נקודות לבגות־צהובות המכ־סות את התגיכיים וקיפולי הלחי. לפע־מים גם בפות הידים והרגלים. הנקודות מתאהדות והופכות לטלאים. בפיות „בלתי נקיים" הטלאים יהפכו למכות טריות. מהלה זו מצויה ביחוד אצל ילדים חלשים. ועפ"ר בסובלם מרכבת; היא מופיעה אז עם הבעמת השגים. אצל המבוגר תקרה המחלה בין נשים חלשות הסובלות מעיכובים בוסת. היא מצויה, גם בין בעלי חיים — פרות — ואז היא יהועה בשם „מהלת הפה והטלפים" בצורתה זו היא מדבקת. התהדבקות יכלה להיות בין בעה"ח לבין עצמם, בין בה"ח לבין האדם, ולהיפך.

הטפול במחלה זו גתון כולו לר־שות הרופא. אולם אם היא בצורת מני־

האין אנו אשמים בהיטלריזם

בלונדון יצא עתה קונטרס אודי הראוי לתשומת לב. הוא נכתב בידי המופר והמבקר ליאו קניג, ועוסק במשבר שבגרמניה ובעולם כולו. עקבו של החיבור הזה אינו ביסודיות הבירור של הנושא. אדרבא, הוא רחוק ממדה נבונה זו ועיקרו של הספר — צרור־דעיונות בראשי שרטוטים. העוריכים עיבוד והתקנה ולפעמים הם חסרים את קשר־הענייגים הפשוט. וכדרך הטבע, אין המחבר נקי מטעויות וזדעות מוק־דמות. גיבר שבקיאותו האישית במצבם של יהודי גרמניה גם היא מועטה.

ואף על פי כן נודע לספר הזה ערך גדול ומיוחד, וביחוד משום האמיצות של מחברו בגישה למשבר היהודי עתה מתוך נקודת־הסתכלות חדשה וחשובה, נקודת הסתכלות מ ב פ נ י ם ולא מב־הוץ. אין הכותב מסתפק בביאורים השביחים, הניתנים אצלנו לאנטישמיות ההיטלראית, שהיא ביטוי לרישעות נאצית ולשנאת ישראל חסרת שחר ויסוד.

המחבר שואל שאלה המשוגה פאד אצלנו — כלום אין אנו בעצמנו חיי־בים במקצת בפרזענות שירדה עלינו? האמנם אין בטענותיהם של שונאינו אפילו קורטוב בן־קורטוב של צידוק וצל צידוק? כי אם היתה בגדר האפשר התפרצות פרועה־מטורפה בזו של שנ־את־ישראל ורדיפת־ישראל — שמא גם אנו מצווים לבחוק ציוויותינו? וגם תשובה לשאלה זו ערוכה בפי המחבר. לאחר סקירה קצרה על חיי־היהודים, וביחוד על האופי היהודי, הוא מגיע לכלל סברה, כי יש משהו מגוגה ומקול־קל בביתנו אנו.

זהו עיקר המוטיב בספר הזה והוא גם עיקר־ערכו, המאפיל על כל ליקוויו הקטנים יותר שהוא לקח בהם במדה לא מעטה. רגילים אצלנו שלא לחוקק לבקורת עצמית, חוששים אצלנו בשוי עוד מרובה מדי מפני ההסתגנות שלנו וגילויים. במקצת יש כאן מדרך הטבע. כל חוישראל הם מלחמה מטושטת אחת בשונאים החוקים המבקשים לבלותנו. ואנו נתונים ועומדים תמיד במצב של משבר לאומי ובבימי מלחמה אנו מצווים בגיום כל כוחותינו להדפת האויב מבחוץ ולא כלפי עצמנו. ובאמת קשה למצוא שעת כושר לבקורת עצמית אצלנו.

ויתר על כן, אנו תמיד המוכים, הגדרפים ולא יאה להכות את המוכה. אם חבורת־בריונים מתנפלים על אדם ומכים אותו מכות־רצח והוא מוטל מוכה ופצוע בשלולית־דמו, לא יאה שיעידיו יבואו להשמיע לו דברי מוסר ולהזכיר חטרונותיו. ובאמת, דוב סופרי ישראל אין בהם לב למתוח את דין הבקורת על היחזדים ובשאנו קוראים את העתונות שלנו, אפשר שנהא סבור־דים, כי בולנו תום וטהר ווזך שאין בו רבב ואין אנו יכולים להרשיע אלא הגו־יים בלבד. וכי יבוא זר להראות חסרו־נות־הינו — מיד אנו עומדים על רג־לינו ומבריזים עלינו, שאיננו אלא שונא ישראל. ואם אחד יהודי יראה על הסס־דונות שלנו בבליטות גדולה — הרי גם אז אנו מודדים ומבריזים עלינו, שהוא בזתת פה לשטן ומחזק את מער־כות המקטרגים עלינו. לפנים היתה הבקורת העצמית בספרותנו מקצוע חשוב וגדול — אך עתה נתעלמה הב־קורת והליקוי הזה מורגש, אפילו בסל־קות הלידות, מכריזים ואומרים, כי העובר שבמעי האם נוטל את פרנסתו ללא חומלת, על חשבון האם, כדרכה של תפיחה שהיא ניזונית ממילא מן הגוף. אמנם עבודות המחקר של המלומדים טולר וטלקי, המסתמכים על הומר עשיר מוכיחים, כי יש הבדל ניכר מאד בין התפתחותו של עובר שאמו ניזוד גית תזונה טובה ובין התפתחותו של עובר שאמו אינה נהנית אלא ממזוגות עלובים. אך המדע הרשמי, משענת המשטר, אינו נותן דעתו על מחקרים כאלה, הוא טוען וחוזר וטוען, כי אין העובר יכול לרעוב. החוקר החשוב פפלוריגדלר מוכיח ב„ספר העזר לחכמת ריפוי הילדים", כי התפתחות העובר אינה אלא „מלחמה" בין האם והעובר שסוף נצחונה בידי העובר. אך רופא־נשים במינכן, יונג, הרעיב שפנים והתוצאה היתה, שכל העוברים שבמעיהן בלי ואברו, עוד קודש שהנקבה איבדה את הדיורדה, הנחוצה להמשכת קיומה. נמצא שהאם היתה „המנצחת" במלחמה הזו. מה עושה פפלוריגדלר? הוא טוען כי לא הרי האדם כהרי שבן. על הפלסוי הזה משיב יונג בבקורת חריפה ומוכיחה, ואילו החוקר דלדרליין מראה על ילדים שנולדו בימי המלחמה שאינם נופלים מן הילדים שנולדו לפניה. יונג מותח את הדין על כל הטענות בנגדו ומסתמך על דברי חוקרים אחרים, המוכיחים בפירוש, את ליקויי התהפתחות של הילדים שנולדו בימי המלחמה. מי יודע כמה הפלות, לידות מוקדמות וכדומה באו בגלל הרעב של האמהות, אך ודאי שאילו אפשר היה להתקין סטטיסטיקה כזו, היתה מעדערת את הם סטיסטיקות האידיליות של „הסטרי־טים" המהגנים. אין ספק, כי עוברים רבים רעבים במעי אמותיהם שאין פרנסתן מצויה והמאשימים האלמים האלה של המשטר הקאפיטליסטי גם הם שמגלים כזבו של משק „המדע" הר־פואי,הכפות לאינטרסים של המשטר הקאפיטליסטי.

ד"ר י. ק. פרידונג

בנק פי קי אוי
BANK P. K. O.

הוא המקשר הכי טוב ונוח בין א"י ופולניה
עוסק בכל עסקי בנק
תל אביב, אלנבי 88. ת. ד. 267

פנסיון מרים גרין, חיפה

נפתח פנסיון חדש מודרני ממדרגה ראשונה
עם כל הנוחיות
בהנהלת מרים גרין
אחות מדומלמת מ"הדסה"

נקיון מופתי, שרות טובה, ממבה טעים ונכשר

הכתבת: פנסיון מרים גרין חיפה, הדר־הכרמל ר' שפירא

טכסטיל הלבשה מ. ירקוני ושות'

ת"א, נחלת בנימין 9 • פתח תקוה, בית שפירא

מיום ששי 14 דצמבר
מכירה זולה
שלכל מעילי הגשם וסחורות החורף בהנחות שליש המחירי.

מתנת חנוכה! — ספר עברי! — לבית עברי!

חברת "מסדרת" תל־אביב מכריזה על
חודש הספר העברי
(החל מחנוכה ועד כ"ה טבת), במשך החודש הזה יימכרו הספרים:
1) בהנחה עד 50% ויותר
2) על כל קניה של 200 מא"י יקבל הקונה — דמי חנוכה
ספר נוסף חנם.
בין הספרים הניתנים חנם יש: כתבי ביאליק (ספר היובל), המלון העברי השלם של גרונובסקי (מהדורה אחרונה), ב. שפינוזה — מאת נ. סוקולוב זעוד.
חפרס — ספר חנכה — ינתן רק בשבוע החנוכה!
המחירים הזולים — כחם יפה רק במשך החודש הנ"ל.

דרשו פרוספקטים מפורטים אצל: בימ"ס "מסדרת" תל־אביב, רחוב הרצל 2
ואצל כל המוכרים והסוכנים אשר בא"י.

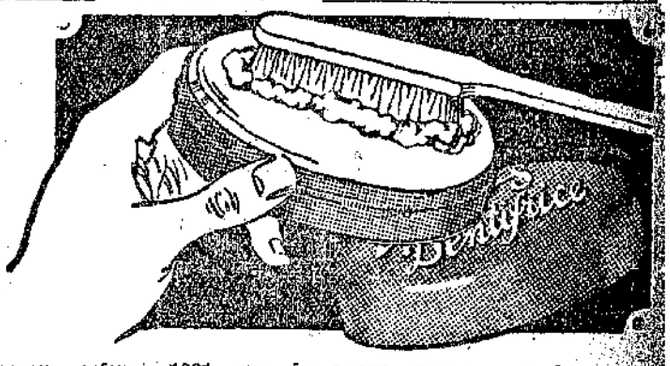
"משרד הבנים"

ס. שרתוק — רח' הרצל מס. 13, קומה ב', לשעבר דירה בנק קפת־עם, טלפון 662
ל. הייקפרין — לשעבר פקיד אל יצחק הוז ושות'

עוסקים אנו בסעיפים אלו:
אקספורט־אימפורט
שחרור סחורות מבית־המכס והמצאתן ללקוחות באוטומובילים שלנו.
קומיסיון
קבלת סחורות שונות בקומיסיון
כרטיסי־אניות
מכירת כרטיסים לכל הקוי דהתבל
העברת כספים לרוסיה הכספים ימסרו בזמנם ובדיוק נמרץ לשביעת רצונו הגמורה של כל שולח.
מורגנשטרן ❖ ס. שרתוק • ל. הייקפרין
המשרד פתוח 8—1; 3—7

שנים בריאות — תרים בפני המחלות

השתמשו בסבון לשנים „ג'יבון" יום יום!

השביחו על צורת הקופסה החדשה של ניבס 1931. שוליה הנמוכים והמעוגלים מונעים בער סלקול המברשת. שכלול זה, שגרם לבית־החרושת תוצאה מרובה — לא גרר אחריו שום הוספה למחיר.

בית מסחרי אוקסהורן, ארץ־ישראל

הזדמנות! מגרשים למכירה!

בנחלת גנים (בקרבת רמת־גן ותל בנימין) במקום גבוה, מראה נהדר, ויפה נוף, אדמת קורקר ופצירה לבנין, מים בשפע.
נשאר עוד מספר מצומצם של מגרשים למכירה במחיר זול ובתנאי תשלום נוחים. על המעוניינים לפנות בהקדם לה' אריה גלייברמן, רחוב מיכאל מס' 4 בקומה השניה, תל אביב, או לבית־מסחר ה' ראובן חצרוני, רחוב המשביר מס' 4, תל אביב.

התחרות גדולה על פרס של 30 לא"י
אצל הצלם סאוויד

מטרת ההתחרות היא לתת פוזה אמנותית והבעה טבעית באופן שהא' או הגב' אשר ישיג את שתי אלו בצורה המשוכללת ביותר יקבלו:
פרס ראשון לגברת 10 לא"י — לגבר 10 לא"י — לילד 10 לא"י
הזוכים בפרס שני יזכו בתמונה אמנותית מצבע שמן מעשה ידי אמן גודל מטר אחד
הזוכים בפרס שלישי יזכו בתמונת שמן בגודל 50×60
בהתחרות ישתתפו 500 גברות — 500 גברים — ו־500 ילדים.
השופטים יהיו האמנים: ח' ז. רבן (בצלאל), ח' מפסון (מוסכה אמריקאית) וה' תופיק, ג'והריה שישפשו ויחליטו על הפרס.
התוצאה תפורסם בעתונות. אפשר להצטלם עד שעה 6 בערב
המצטלמים—ות יכולים להסתפר לפני הצלום תנם צלל האמן מאכדיקאי החדש
מ. סאוויד ובנו, ירושלים
דרושה צעירה השולטת בשפות עברית, אנגלית וערבית בשביל הסטודיה הנ"ל

בנק שלמה המלך בע"מ

ירושלים, רח' יפו, בנין סלונים, בתל־אביב, רח' הרצל 17 פנת יהודה הלוי

ביום שני, 18 דצמבר בשעה 7 בערב תתקיים במשרד הבנק בירושלים
חלוקת הדלואות

בעלי תעודות החוב, הכניסו את תשלומיכם עד 18 דצמבר 1933

המפגרים לא יהנו מהדלואות אשר תפולנה בחלקם.

קלוינטור
KELVINATOR

נודע לתהלה בעולם כולו

שומר על בריאותך
ומר על מזונך
ומר על כספך

זול מקרח

הברה לכל בית מלון, מסעדה, מוסדי בשר, מחלבה וכמשק בית. לפנות:
לחברה לקרור חשמלי ומכשירים בע"מ
ת"ד 684 תל אביב פנת רחובות עליית־הנוער
במקום שאפשר לראות ולקבל חנם באורים מלאים בשאלת הקרור החשמלי והדרי קרור באנשים בעלי מקצוע מסדרגה ראשונה.

S'outhall's Original סאוטהל אוריגינל
S'outhall's Celtex סאוטהל סלטקס
S'outhall's Popular סאוטהל פופולר

אלו הם שמות התחבושות ההיגייניות הנמצאות בשוק
להשיג בכל בית־מרקחת ובית־מסחר לצרכי היגיינה

זכויות לבנינים!

בית מסחר לכל מיני זכוכיות מכתי חרושת הכי מפורסמים בעולם. המחורה מתקבלת ממקור ראשון. המבחר גדול. המחירים נוחים.
המכירה בסיטונית וליחידים. — כמו כן ממלאים הזמנות לבנין באופן קבלני
ש. גלימידי את מ. אשכנזי
תל־אביב רחוב עלית 24

חברת טקסטיל א"י בע"מ
המכירה הכללית החורפית

מתחילה במוצאי שבת 16.12 למשך 20 יום

הנחות גדולות על כל המחורות

הצגנו למכירה מבחר גדול של כל מיני שמיכות, סרינים, ממות ומגבות, ארג למעילים ולשמלות, לבנים חמים, מעילי גשם ממינים הכי טובים, בעילי עור מובנים ובהומבה, כובעים, גרבים וגעלים במחירים זולים שפרם היו דוגמתם
בקרו במחסנינו והוכחו
המכירה רק במזומן
תל־אביב, נחלת בנימין 7 • ירושלים, רחוב יפו 431
פתח תקוה, רחוב חובבי ציון

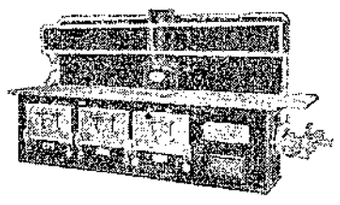
אדכיטקטים! קבלנים! נגרי־דהיטים!

טרם לבחכם לקנורת או להזמין
מראורת או זכוכית מלוטשת
סורו נא אל בית־החרושת החדש והמודרני של
פ. א. אלבינגר ושות'
תל־אביב, רחוב פרדינגד לסל 46.
מבחר גדול! מחירים ותנאים נוחים!

RAY BURNER

התנור הידוע של חברת
רי־בורנר

עובד בשמן מזוט, נוח ואיקונומי
מתאים ביחוד לקבוצות ולמטעדות

בא כח לא"י
המהנדס לחמוס, קרור ואוורור
ב. פטיגרו ת"ד 872 ת"א
משרד ומחסן, רח' הרצל 80
טוכן לחיפה: המהנדס י. אשקס רח' יפו

ספריה של 2000 ספרים

בעברית, אידיש, גרמנית, אנגלית
צרפתית, דוסית, ספרדית

נמכרת מסיבת מחלה

אפשר לבקר במשך כל היום ב"קוסמוס" זכרון משה, בכתב ת. ד. 460 ירושלים

דרושים סוכנים

למכירת אובליגציות, נירות ערך של ממשלת בלגיה עם פרמיות גדלות, הבטחון הכי טוב לחסכון כסף.
לפנות: „המאדגן", רחוב הרצל 17, תל אביב, ת. ד. 182.

„דהב" — חשוב לפועלים

לעונת הגשמים דרשו מלבושי עור וספורט ומעילי גשם של בית החרושת
„דהב", דוד הבר,
רחוב השומר 6, פינת נחלת בנימין.
התוצרת מצטיינת במיב איכותה, בעבודה היפה ועולה על הוצרת חוץ.
רק מלבושי עור וספורט ומעילי גשם
„דהב" הם מתאימים לפועל.
דרשו בכל התנויות.

סוכנות כתי מסחר בחו"ל
ארי בראודה

תל־אביב, רחוב יהודה הלוי 36 (בבית מ"ד עד 3)

חדש!
לוחות עץ לרצוף חדרים
יפים וחזקים
מתבקשים מומחים לריצוף עצים, עץ ארנים.
חדש!
שטיחים ומנקי רגלים
מחוטי אגוזי הודו (קוקוס אמתי).
פקקים לבקבוקים
מספרד, בשביל בתי מרקחת, יצבים, תעשית יינות וכו'
תכשיטים מנפליוץ (צ'יכוסלובקיה)
בשביל כובעים וחיימים לבגדי נשים.
צבעים וכל מיני חמרי עזר
בשביל דפוס, ליטוגרפיה, ואופסט
סביני גלוח שבדיים מפורסים, מין חדש, עולה על כל מה שניצר עד עכשיו.
גרבים, מין מובחר, משי מלאכותי מצ'כוסלובקיה
ממדים מעץ, בשביל נעלים, שלטביה עם סמל הנשר.
המצאה וגבינה.

„העיר" אופטיקאים מוסמכים
נחלת בנימין 34 תל־אביב
לחברי קופת חולים הנחה

«פעמון»

ביחד למכונות וליציקה
רל־אביב

מכונה למיון התפוחי זהב

ע"ש מארכס־אנגלם

מתקבלת החתימה:
כתבי ב. בורוכוב
כרך ראשון — ממחיר 15 גא"י

בתוכן:
א) הקדמה למהדורה העברית
ב) מלחמת המעמדות והשאלה הלאומית
1) תלוקה דו־צדדית של האנושות. — האנושות מולקה הברות־הברות. — תנאי הייצור.
2) המלחמה הלאומית. — עמים ואומות לאומיות. — לאומיות ומריטוריה.
3) לידתה של הלאומיות.
4) לאומיות והברה מעמדית. — הלאומיות של בלי האחזה הגדולים. — הלאומיות של הבורגנות הגדולה. — הלאומיות של תכורגנות הבינונית והזעירה.
5) הלאומיות של הפרוליטאריאט.
6) סיכום.
ג) יסודות הציונות הפרוליטארית (הפלאטפורמה שלנו)
1) מהותה של הלאומיות היהודית.
2) הלאומיות של הבורגנות היהודי הגדולה
3) הלאומיות של הבורגנות היהודית הבינונית
4) הלאומיות של הבורגנות הזעירה והחסונים המתפרלטרים
5) הלאומיות של הפרוליטאריאט היהודי
6) אידיאולוגיה לאומית וציר־בורגנית
7) אידיאלוגיה לאומית של החסונים המתפרלטרים
8) אידיאולוגיה לאומית של „כלל ישראל"
9) אידיאולוגיה לאומית מרוליטארית
10) הפרוליטאריאט והשקויו בהשמת הבריכו הפרוזוריאלי היהודי בא"י.
ד) הערות

המנויים יקבלו את הספרים 25-30 בדצמבר. בהזמנות לפנות לפי הכתובת:
י. קושניר עו"ד בנין מנסור רח' בן־יהודה ירושלים
כל פועל רוכש את ההוצאה העברית של כתבי ב. בורוכוב

בנק זרובבל

אגודה חדדית
מוסד מרכזי של התאופרציה הא"י
רחוב הרצל 16, פנת' פנסק
ת. ד. 75 טלפון 85
ביום ראשון, 17 לדצמבר ב־7 בערב תתקיים במשרד הבנק
חלוקת הדלואות החדשית
תחלוקת:
לא"י
25 הלואות כ"א 15 לא"י, בס"ת 375
1 הלואה בסך 500
500
בס"ת 875
לא"י
התשלום הראשון המקנה זכות השתתפות בחלוקת הדלואות הוא 300 מא"י

חטא לא ינופף

לקנות נעלים מתוצרת חוץ
בזמן שיש מבחר גדול של נעלים עדינות בסלון לנעלים מודרניות
„ורשא" 21 אחד־תעם 21

אוהרה.

בקשר עם המודעה שנתפרסמה ב„דאר היום" ממעם ה' ישראל ברדקי, ירושלים, כי „לוחות הדפוס" (פלאטין) של תלמוד בבלי ומשנה, שנדפסו בשנות המלחמה בקנדה עומדים למכירה"
— אנו מודיעים ומצהירים בזה, כי אותה הוצאה של תלמוד בבלי ומשנה נדפסה ע"פ צילום מהוצאת האלמנה והאחים ראם בווילנא, ואין שום רשות למישהו למכור או לקנות „פלאטין" אלה, שהם בבחינת גזל רכושה של הוצאת ראם בווילנא. ומי שיקנה „פלאטין" אלה — יניח את מעותיו על קרן הצבי.
בשם הוצאת
האלמנה והאחים ראם בווילנא
ב. כהן
תל אביב, רחוב בצלאל יפה 9

מודעה חשובה

תנחלת בית החרושת לעורות „כרום" (רח' זרובבל מס' 1 פינת רח' הירקון לצד יפו על שפת הים — תל־אביב) מודיעה לקהל הנכבד, שנפתחה בבית החרושת מחלקה מיוחדת להדש (לצבועה מחדש) מעילי עור מכל הצבעים באחריות מלאה.

דבר
שבוע פוליטי ארץ ישראל

מוסף
לילדים
שנה שלישית ג' (כו)
יום ו, כ"ו בסלו תרצ"ד

בְּמִשְׁפְּנוֹת תֵּימָן

מפנות רבות הנפוצות על פני העולם בגלל שבים עתה אליהן בני עמנו המפוזר והמפורד. דורות רבים חייהן רחוקים אלף מאלף ימים רחוקים חפרידו ביניהן והרכיחים ביניהן, אך זכר-אחדות בעבר, הרגשת-אחבר בהוה ותקות-גאולה לעתיד היו לנו בשלשלת חזקה, שרימשה אותנו באומה אחת, מעבר לזמנים ומעבר למקומות.

בסביבות שונות, בתנאים שונים נלחמו פיוהדי-ישראל את המלחמה על קיומם, כי רבו השונאים שביקשו לכלותם או לנתקם מעמם, תולדותיו ותסותיו, גלפי שהסביבות שונות היו והתנאים שונים היו — רואים אנו עתה, בראשית שיבת ציון, את ישובנו מצעיר והוא באילו עשוי שבטים, שבטים, לא פני גולה אחת כפני גולה אחרת. שונים מנהגי-החיים של אחינו מרוסיה, פולין, רומניה וכרומה ממנהגי החיים של אחינו מבבל ומפרס ומגרמניה וממרוקו ועוד. גדולים והזקים הם הקשרים הממאחדים את בולנו בבני אומה אחת השבה לבנות בעבודה את מולדתה מקדם, אך גדולים וחזקים גם ההבדלים, שבין עדה לעדה, שבם לשבט. שאיפתנו היא למחות את עקבות ההבדלים והפילוגים והפירודים, שהם נחלת-חנולה ופרי חנכר, ולאחד את כל שבטי האומה ועל בן טוב הדבר, כי נגיר בל חלק והלק, קורותיו, והתפתחותו ומכתניו. מהברת חנו תעזור לנו בשאיפת האיחוד הנמור.

בעמודים אלה תמצאו אילו דברים, מבאים לספר משהו על חלק חשוב אחד של הישוב העברי, חלא הם אחינו התימנים. הם נקראים תימנים, על שום שהיו גולים בגלות הימן, בדרום-ערב של חצי אי ערב. אין בידנו ידיעה ברורה, אימתי גלו אבותינו לראשונה אל הארץ הזאת, אך לפי האגדה זוהי גולה קדומה מאד, אולי הגולה הקדומה ביותר. רבות עברו על אחינו בארץ חזאת בהמשך-הדורות, לא בנקל שמרו על יהדותם, תולדותיהם הן שורה עצובה ומעציבה של סבל, צער, יסורים, רדיפות וגירושים, כי שלוטים ושבבים אכזרים וישונאים קמו עליהם לרבאם ולענותם, ובלבד שיעובו את עמם. אך הם עמדו בגבורה ובאמונה להפליא בפני הרדיפות והעינויים וישמרו על האהבה לעמם המפוזר בעולם ונר-התקוה של גאולת-העם וישיבתו למולדת.

לפני חמשים שנה ההחילו שבים במספר גדול יותר לארצנו והם מצטיינים בבמה ובמה מעלות טובות, ביחוד בזריזות, בחריצות ואהבת העבודה, הם אותזים במלאכות והתעסקויות שונות, המפרנסות אותם בושר ובכבוד ואם העיפו עיניכם על פני מפת ארצנו תראו כמה מישוביהם, שבבנו בעמל, ביגיעה ובמסירות רבה. מלבד השבונות השונות בערים, כמו שערי פתה או נחלת אחים בירושלים, בית התימנים ומחנה יוסף בתל אביב ועוד, שיושבותם עוסקים בעבודות-עיר, שונות, המצאו שבונותיהם במושבות — שערים ליד רחובות, שיבת ציון ליד ראשון לציון, נחליאל ליד חדרה, מחנה יהודה ליד פתח תקוה ותימנים בודדים ביבנאל ועוד — ואת נקודת-ההתישבות טרדת שלום אשר בין רחובות וגם ציונה.

מדושפאיל ועד הושפאיל

בשנות תרע"א — תרע"ב ביקר החי ש. יבנאלי בארצות תימן, כשליח מטעם המשרד הארץ־ישראלי, שבראשו עמד אז הדייר א. רופין, כדי למסור ליהודי תימן על המצב בארץ ועל האפשרויות לעלות לארץ ולעבוד כאן כפועלים במושבות. רשימות וזכרונות מנסיעה זו נדפסו פעמים אחדות. קטע זה הוא המשך הרשימות „בתימן." שנדפסו ב„הפועל־הצעיר", תרע"ב.

בערב התאספו אלי אנשים אחדים. הישוב בכפר הזה הוא קטן מאד. היהודים מפוזרים בכפרים רבים בסביבה. הם רובלים קטנים, בעלי מלאכה עניים. הם כהאונגים: פרנסתם אינה בשפע; הגויים רעים. למחרתו יצאנו אני ומארי יחיא (זבריה) לדרך, לשוק אלרזמה. ספרתי למארי יחיא, שכספי הולך ונגמר, וכי אני מבקש הלוואה של 20 ריאלים*), עד בואי לעיר סרה, מקום מושב הסוחר, אשר לי המתאה אליו. הוא אמר, שאם נמצא בשוק אל רזמה את הבן אבן חסן, נבקש ממנו את ההלואה, ואם לא נמצאנו שם, אצטרך ללכת למקומו. בינתים המשכנו את דרכנו. גם פה מים רבים, ועצים ממינים שונים. מארי יחיא סביר את רוב העצים, תבונתם, שמותיהם, פירותיהם ואת הרפואות שבני המקום מכינים מחלקיהם השונים. הא לך חוקר חטבע. פגשנו חרבת־פרות ופרדים יפים מאד. לפי דברי מארי יחיא חבקר באן בזול מאד. וגם שוורים ב־30 ריאל או ב־40; פרה ב־15 ריאל. במקומות אחדים הלכנו בין עצים רבים, ממש כמו ביער. פה יש התמדחינדי, והוא עץ יפה ער להפליא, ממין האקציה והחרוב: עבה, כתרתו רעננה, עשירה. בלכתנו בכה שניכי ובדברנו על העצים והאבנים ועל ארץ ישראל, והנה פתאום מוציא מארי יחיא את הכשף שנתתי לו אתמול, בכואי אליו, לקנות מזונות עבורי ושעורים להמורי, ומציע לפני לקבל אותו הזרה. השתוממתי למראה עיני, אבל הוא מצייר בי, מגיש אותו בכתפי ואימר: „אני עפר רגלך!" וסתכנן לפני, שאקבל ממנו בחזרה מעות אלה. לא קבלתי, ובקושי עלה בידי להרגיעו.

רוב הדרך עוברת בבקעה בין צדי הרים, לבסוף נפתחו ההרים לפנינו, ונצא למישור, שבפצהו חי בורך, וצורתו בעין דאיש סוכר, וקוף ותר. אחרי מהלך של 4 שעות, שחלק גדול ממנו עברנו בדרך, הגענו לשוק אל רזמה. השוק תוה והוא גדול מאד. התקבצו בו אנשים לאלפים, אפשר 5000 ואפשר יותר. הוא משתרע על פני המישור ותופס שטח רב. האנשים דוחקים בו זה את זה ועוברים ושבים. גלים חיים. פה יש רחובה מיוחדים: רחוב חבהמות, רחוב חרקות, רחוב התבואות, רחוב הקרמים, רחוב הכלים וכו'. החנויות מרווחות, וחעם — יהודים וגויים — טרודים כל אחד במסחרו. מראש גבעה אחת, אשר ישבתי עליה לנוח בצל עץ אחד, וכולתי לחקוף במבטי את כל המוני האנשים האלה. מארי יחיא ירד השוקה ויעלם בין ההמון. מחיהודים הרבים, המסתובבים בשוק, הרגישו בי אחדים, ויעלו אלי אל הגבעה לקבל את פני, ואחריהם התחילו לעלות ולעלות אצלי. הנני יושב ליד החמור, בשכנות ערבים רבים וערביות, שעלו גם הם, כמוני, לנוח ליד בהמתם במקום חזה. היהודים העולים לנגדי נגשים אלי מתוך חשתחוויות ומנשקים את ידי ומברכים אותי. הערבים והערביות מביטים על המחזה ומתחילים להתבונן בי בתשומת לב יתרה ולשאול עלי. אח"כ ירדתי, ונבואנו אל חנות אחת, ואשב שם לנוח. החנות מתמלאת יהודים וערבים עד אין הכיל את ההמון הרב. חלק מהם נדחק מחוץ לפתח, ועשרות עינים של יהודים וערבים, אנשים, נשים וילדים מביטות עלי. מביאים קשר (לאמור, קפה, אלא שהוא מוכן מקלימתו של חפפה), מציעים לפני פת. אולם, ביצד אפשר לאכול בפני המון בזה? והעיקר — לנמול ולברך? הריני סועד סעודה קלה, ביצים ובננות, אשר הביא מארי יחיא. הוא הודיע לי, כי חבר חסן נמצא אותו יום בשוק. הוא נכנס אלי אחר כך. זהו אדם בן 50, בעל פנים מלאים, אדומים, זקן לבן קצר. פנים בלתי רגילים בתוך המון היהודים הרלים וחצנומים המקיפים אותי. הוא לביש טוב ל מ ע ל ה לבושתנו, סימן של השיבות מיוחדת. הוא סוחר עשיר, מסחרו בזן (קפה), אשר הוא שולח לערן, והולך בעצמו לפעמים אתו שם. היהודים הרבים אשר אתי, רובם טמואזן. הם חיינים. טיפוס גלותי בולט: עניים, צנומים, מדולדלים. פה נזדמנו המארי משלוש עיירות: מואחן, בני זהר ועוד. מארי יחיא הסביר לסבר להם ע"ד השאלות, שאני מבקש חשובה עליהן בכל מקום ומקום; ויתחילו לבקשני להוציא להם את הסבר עם השאלות. כרבתי למלאות את בקשתם, באמרי, כי עיני תורה אין מקומם בשוק, אך הם לא הסתפקו בתשובתי זאת ויוסיפו חפצר בי ויבטיחו, כי לא יאונה לסבר חשאלות כל רע. בינתים סודר ענין ההלואה ע"י וחב אבן חסן, שהוא חכשיא של החבל הזה, לאחר שנובח, כי באמת ישנם בידי שטרות מבית בנין בעדן. נעניתי גם לבקשות המארי הרבים, אשר גם מארי יחיא הצטרף אליהם, ואוציא מבין חבלים את סבר השאלות ואתן להם. וילבו בולם אל מקום נסתר מחחמון וישהו שם כשתי שעות. בינתים נכנס אלי שוב הנשיא, ונשותת על עניני ארץ ישראל, ועל השולטן החדש וחישן ועל חמרד ועוד. טיפוס כפרי, בטוחן, אבל חכם. לא הסכמתי, לצערי, לחכיר אותו, בראותי, הוא יצא שוב אל השוק. אח"כ שבו הרבנים (חמארי) עם תשובות ערוכות בחלבה, ואגיעה השעה ללכת לאן? בולם מבקשים אותי ללכת עמהם. כל אחר — לעיירתו. ביחוד תפסו עלי חחפצרות מאנשי מואחן. אחד מהם, שחחזיקת בנו צדיקה להיות בשבוע זח, רצה מאד שאלך עמו על החתונה. „חבם" מארץ ישראל — על החתונה! היש עוד שמחה נדולה מזו? אולם בראותי את אנשי המקום, והנה הם מטיפוס גלותי, עורוני בולט ואינני אלומנם מתאים לי בשביל תארץ, החלטתי ללכת לבעדן, שהיא חדרך חמוליכה לשרעב (מטרת נסיעותי במקומות חאלה), וגם מפני שאנשי בעדן עשו עלי רושם טוב יותר בבריאותם ובחיצוניותם, שאינה בה מרולדלת ומרוכאת. לפני צאתנו שקל חנשיא על יד אחד מבני לויתי 20 ריאל למעני, ויהי ברצותי לחת לו שכר על ההלואה שקבלתי ממנו, מאן ויאמר, כי הוא מאמין לי בלי שטר. שמחתי על היחס הנאה, נפרדנו מתוך בירכות נשיקות ונשן כל אחד לדרכו.

באנו לכפר דועאם. הוא נמצא בחר, בו יהודים אחדים. נכנסנו אל בית זקן אחד, נפח. בית גדול בעל חדרים רבים ושלש קומיות. חזקן בריא ויפה. בניו חלכו למעה. חנשים בבית יפות. אשת צעירה אחת חולה ברצליח; היא יושבת ותתיתם. שאלו אותי, אם אני יודע לרפאותה. עניתי, כי איני רופא, ואת עפ"כ יעצתי להם לעשות לה אמבטאות מלוחות לרגליח. שלחו לקרוא למארי הוא יושב בכפר הקרוב. לא רצה לבוא. שלחנו פעמיים ושלוש, עד שבא. שמו מארי חיים, גבוה. פנים אינטליגנטיים. על ראשו טובע ענול שחור, ישר ומהוקצע. בבן 35. אוהב ערקי, חכם, אבל, כמובן, ללא שמץ מושגים מהעולם התרבותי. כלי יפה, בעל תובן דל. מכובד. כבודו גדול בסביבה. חזל (אהובי המקום) מנחו לדיין, אפילו בין הגויים. דברנו. הערקי לפנינו. ספרתי על ארץ ישראל ועל התקוות החדשות. הוא התפעל מאד, כי נפשו נפש אידיי אלות מחפעלת טטבעה. אמר עלי: „יש בך ניצוץ, ואחת חולך. לתקן אותו". הוא אמר: „אבי, אבי! רכב ישראל ופרשיו": אב"י הראשון הוא אביח בן ירבעם—חתחלת הרע; אב"י האחד רון הוא אליעזר בן יוסף (זה שמו שם) —צמר הרע. לבן טוב, לב הגש. הוא היה מחאנשים היחידים, שהשתתפו בצערי בלבי ממש, ושאני הרגשתי זאת. למחרתו לוח אותי למחוז אודן, לבפר מגרה, מהלך 6 — 7 שעות. בבלתי מאד בדרך. הרגשתי קדחת קלה, ועוריין דרך אהובה לפנו. והדרך היתה רעת עד מאר: חרים ועמקים. רגלי, רגלי (כלומר: אי אפשר לרכוב על החמור). מארי חיים אמר: „מה גדולה ההא השמחה, כשתשוב לפיתך ולאשך"! הדברים יצאו מלבו, ובנפשו ללבי. ואף עפ"י שהוא אוהב חרבה ערקי ההנהו רוב זמנו מבוסם, בבל זאת הלך אתי מרחק רב ללא הפצרות מרובות ובשמחה. בדרך הראה לי מרחוק את המקום, שבו נהרגו התיגרים באוברט ובנזוני לפני שנה אחת. הם הלבו בכלית ששה שוטרים. פתאום ירו עליהם מן חצד ויפגעו בשניהם (מתוך הששה) ויהרגום. והחברים מצאים הידות ומעוררים חשד, שרצח" זה היה לא לנמרי פתאומי.

חמורי לא אפה ללכת בחרים, ועלך היה לרחפן, למשכו ולהכותו בבל רגע ורגע. מחום היה גדול. מארי חיים חולך בחליפתו הקלה, ופיו איבו נסגר מרוב דברים. ופפר, ושאל. באן קרה לו גם, שיתנפלו עליו וירצו לחת לו שכר את מיבוני, אשר היה אתו, וניצול... חוא דוצה ללכת לארץ ישראל, לחיות שם דיין. בדרך פוגשים אנו סטעי בן; יש עצים רבים על גבי טים, בלתי ידועים לי. באנו למוקדה. מארי סעיר דוד יצא לקראתנו. צעיר, בבן 30 או פחות מזה. יפה. פנים בריאים, עגוליים. בינוני. זקן קטן. רצה לעלות לארץ ישראל, אבל משום שמשפחתו מרובה — הוא ואחיו ונשותיהם וטפם — אינו יבול. הוא אורג. בשעת הרעב מתו עליו רבים מבני משפחתו.

עקבות הרעב נפגשים בסדה מרובה. בחובש ובבניין־עוד תראו לי בפרים רבים, שנחתרבו בזמן הרעב. רבים מתו בזעב, רבים ממחלות, רבים גלו, חזרבו. פגשתי שם טיפים אחד, ש„ראה בבר את העולם", שחלך למצרים ולמסאצה. טיפוס מקולקל. הוא יודע שבארץ ישראל העניים מתים ברעב, מחסת שאין נותנים צדקה, ועוד ביוצא בזה. אפשר, שהוא הוא שמנע את מארי מעיר דוד מעלות לארץ. מארי חיים לא רצה, במובן, לקבל ממני שום שבר בער לוחו אותי מרחק רב כל בך. אולם תנאי חתנה אתי בדרך, שאכברחו בערקי. הבטחתי לו זאת, ואשמח על ההזדמנות לתנות את האיש הטוב והחמים הזה עלחיוטים את לבו.

ש. יבנאלי

*) ריאל — דולר אחד.

עולי תימן

בְּצֵאתִי מִתֵּימָן

באותו לילה יצאתי לשבת על מפתן חבית שלנו לאור הירח כשאני עצוב מאד. עזרא, חברי היקר, האחרון מחברי שנדלתי אתם, נסע לארץ ישראל. ואני נשארתי לבדי. תבלית חשבי היה אך לילכת אחרי החברים שלי, אולם בבית לא מרשים. אבא ואמא מוענים — ובצדק — שאינם יבולים לחיות מבלעדי. אך לא מצאתי מנוחה והלכתי אל הרחוב. והנה עד מהרה התלקטו מסביבי מבני השכנים והתחילו לספר איש את קורותיו במשך חיום. חג' סאלם ספר, כי בהוביל את ארוחת הצהרים לאביו אל השוק חסמה קבוצת ילדי ערב לפניו את הדרך והתחילו לירות בו אבנים עד שהפילו מעל ראשו את הסל עם האוכל. ובשעצע, חברי עליו גם ערבים מבוגרים שרגזו מאד ורצו לעשות בו שפטים על אשר הרים קולו על מוסלמי. ורק אחרי בכי ותחנונים ואחרי שספג במה חירופים וקללות עזבוהו לנפשו. בשהגיע אל אביו התחיל הלה להרביץ בו תוכחות על „עזות מצח" שבו, שהיא היא הגורמת לכך. והחבר סאלם — הוסיף והתאונן: כלום לא דיי בתעלולים אשר התעללו בי ילדי הגויים, אלא שאבי בא לחטיף לי מוסר תוכחה? כלום סבור אבי שאקבל במצחי אבן אחת אחרי השניה ואהרוש?

אך יחיא „הליצן שלנו", בשמעו את טענות סאלים „נתן" לו שתי מלים שהשתיקוהו לחלוטין:

— הרי זיקו בך אבניט. תדפו אותך ואת בני עמך. סבותה תוכחה קשה ושהקת. ועכשיו — „ויפתח חשם את פיך"? כדי לחראות לנו „חכמה" לאחר כעשה?

החבר אדיב שהוא הגדול בשנים מבולנו, התחיל לתנות את צדות הזמן. ובה אמר לנו: „אתם דואגים לסבטות באלה שאין ומנן ואין מסומן בימינו. הנביא כבר אמר לאומה הישראלית „חבי כמעט רגע עד יעבור זעם" ובשיגיע הקץ „אזי השם יחם ואתם תחרישון". אולם לחיי יום יום אוכם דר אנים כלל וכלל, אתם עדיין בטחים בהוריכם הבורגים תחת צל משא החיים חבבד — שיפרנסוכם. צאו וראו. הרי אי אפשר להשיג בכל העיר צנעא בריאל חטה ואי אפשר להשיג אב פולים לשבת בכסף משנה. בית משפחת טיבו, המשבירים חבואות בשוק ברחו אל אחד הבפרים הסמוכים ברי להחבא מפני חמת האכשים הצובאים על פתח ביתם ודורשים מהם להמציא בהפגיע חבואה לאכול הם ובניהם. ואיך תתארו לכם את המצב הכשה הזה?

ובמתק שפתיו חרז שכו חרוזים שמצאו חן בעיני בולנו:

שבת בלי חטים — בבלה בלי קישוטים,
שבת בלי פולים — כמלך בלי מרכסים.

אז ישא החבר עמראן את מדברותיו. הוא אינו נגרר אחרי הבלי העולם הזה. אחרי חטים ופולים וכיוצא בזה. הוא מטוף השכם והערב דברים קשים בגידון על הנוחך לימוד התורה ודרך ארץ, שרק בזכות זה יכול העולם להתקיים, הרי מבסים אמרו „אם לימדת תורת הרבה נותנים לך שבר הרבה". יחיא „הליצן שלנו" מצא לו מקום להתגדר בו: אם בן, רבי עמראן! בלוש הלבות ונבשל פרקים — או שהרוחות יממרו לנו כברות?

„אני במשך כל שיחתם חזאת יושב ודומם, אף חגת לא הוצאתי מפי החברים הבלתי יכולים לשבת על מפתן חבית שלנו לאור הירח כשאני עצוב מאד. עזרא, חברי היקר, האחרון מחברי שנדלתי אתם, נסע לארץ ישראל. ואני נשארתי לבדי. תבלית חשבי היה אך לילכת אחרי החברים שלי, אולם בבית לא מרשים. אבא ואמא מוענים — ובצדק — שאינם יבולים לחיות מבלעדי. אך לא מצאתי מנוחה והלכתי אל הרחוב. והנה עד מהרה התלקטו מסביבי מבני השכנים והתחילו לספר איש את קורותיו במשך חיום. חג' סאלם ספר, כי בהוביל את ארוחת הצהרים לאביו אל השוק חסמה קבוצת ילדי ערב לפניו את הדרך והתחילו לירות בו אבנים עד שהפילו מעל ראשו את הסל עם האוכל. ובשעצע, חברי עליו גם ערבים מבוגרים שרגזו מאד ורצו לעשות בו שפטים על אשר הרים קולו על מוסלמי. ורק אחרי בכי ותחנונים ואחרי שספג במה חירופים וקללות עזבוהו לנפשו. בשהגיע אל אביו התחיל הלה להרביץ בו תוכחות על „עזות מצח" שבו, שהיא היא הגורמת לכך. והחבר סאלם — הוסיף והתאונן: כלום לא דיי בתעלולים אשר התעללו בי ילדי הגויים, אלא שאבי בא לחטיף לי מוסר תוכחה? כלום סבור אבי שאקבל במצחי אבן אחת אחרי השניה ואהרוש?

אך יחיא „הליצן שלנו", בשמעו את טענות סאלים „נתן" לו שתי מלים שהשתיקוהו לחלוטין:

— הרי זיקו בך אבניט. תדפו אותך ואת בני עמך. סבותה תוכחה קשה ושהקת. ועכשיו — „ויפתח חשם את פיך"? כדי לחראות לנו „חכמה" לאחר כעשה?

החבר אדיב שהוא הגדול בשנים מבולנו, התחיל לתנות את צדות הזמן. ובה אמר לנו: „אתם דואגים לסבטות באלה שאין ומנן ואין מסומן בימינו. הנביא כבר אמר לאומה הישראלית „חבי כמעט רגע עד יעבור זעם" ובשיגיע הקץ „אזי השם יחם ואתם תחרישון". אולם לחיי יום יום אוכם דר אנים כלל וכלל, אתם עדיין בטחים בהוריכם הבורגים תחת צל משא החיים חבבד — שיפרנסוכם. צאו וראו. הרי אי אפשר להשיג בכל העיר צנעא בריאל חטה ואי אפשר להשיג אב פולים לשבת בכסף משנה. בית משפחת טיבו, המשבירים חבואות בשוק ברחו אל אחד הבפרים הסמוכים ברי להחבא מפני חמת האכשים הצובאים על פתח ביתם ודורשים מהם להמציא בהפגיע חבואה לאכול הם ובניהם. ואיך תתארו לכם את המצב הכשה הזה?

ובמתק שפתיו חרז שכו חרוזים שמצאו חן בעיני בולנו:

שבת בלי חטים — בבלה בלי קישוטים,
שבת בלי פולים — כמלך בלי מרכסים.

אז ישא החבר עמראן את מדברותיו. הוא אינו נגרר אחרי הבלי העולם הזה. אחרי חטים ופולים וכיוצא בזה. הוא מטוף השכם והערב דברים קשים בגידון על הנוחך לימוד התורה ודרך ארץ, שרק בזכות זה יכול העולם להתקיים, הרי מבסים אמרו „אם לימדת תורת הרבה נותנים לך שבר הרבה". יחיא „הליצן שלנו" מצא לו מקום להתגדר בו: אם בן, רבי עמראן! בלוש הלבות ונבשל פרקים — או שהרוחות יממרו לנו כברות?

„אני במשך כל שיחתם חזאת יושב ודומם, אף חגת לא הוצאתי מפי

החרחורים חבלו את רוחי ועצרו את נוב שפתותי, לנגד עיני חלפו בלי מלי מחזות ודמויות שהנביאים חזו בם ונפשם ערגה לראותם:

עוד ישבו זקנים תקנות ברחובות ירושלים,
עוד ימלאו רחובות ירושלם ילדים וילדות.

עיני נשואות השמימה. ובקנאה חסתכלתי בבובבים הרמים והנאים החם המתנשאים ברגע אחד גם מעל ראשי וגם מעל ראש ירושלים ואומר: „מי יתן לי אבר ביונה". ועד שחם משוחחים ואני מהחרר, חלפה על ידינו קבוצת חברים שהלבו ברגש ולפי עלומת פח של יחיא „הליצן שלנו" נספלו אלה אלינו ועמדו להסתבל בחבורה זו.

אחד החברים, מתנית, חקע בי מבט וחרגיש שאני שקוע בהחהורים:

— במדומה לי שאתה נמצא עכשיו בעולם המקוה ההוא — אמר לי.

— קלעת למטרה, ידידי.

— חשמעת מה עושים בא"י עכשיו ומה מתרחש בה?

— אין בידי ידיעות, אבל שמעתי שהתקבל מכתב מלא ענין להחבר יוסף, חבה נשלח ונקחהו ונראה מה יספר.

כעבור רגעים אחדים הובאו חמכת-בים וחבר עמראן החל קוראם בנגון:

...ובכדי שיכנין את כל הענין הקוראו ראשית את המכתב שנשלח מתים לא"י ואחר כך את המכתב שהתקבל משם.

זה נוסח המכתבים:

צנעא, מרחשון, תרפ"ט.

לקראת מעלת אהובי ומחמד עיני,
ורביד על גרוני,
אוכדהו ותחי נפשי,
חבחור הטוב,
בנן לטוב,
גם חשם יתן לו הטוב,
ואוהו יחטוב
הלא הוא חשם הטוב
מ ב ב י, חשם ישמרהו.

אחרי דרוש שלומכם וטובתכם שיורגל ויאריך הגנו להודיעכם שאנחנו נמצאים בקו הבריאות תחלה לחשם יתברך.

במחנה קדשנו
משתוקקים לעלות לארצנו,
במהרה בימינו.
אין עוד קץ למבלנו
הגויים משפילים כבודנו
לוקחים את יתומינו
ומבריחים אותם לחיות מוסלמים לעיניהם.

זהם — היתומים, זועקים אל אלחינו,
וכושאים עינם לעזרתנו ולעזרתנו,
להצילם מהחת שעבוד ידים טמאות
המאבלתם בבלות וטריפות,
ואנוסתם להזכיר את מחמד בחפילות.

ואם יסרבו מוסגים גדופים וחרפות וגם מכות נמרצות ומאסר בחשבות ורבניכו מאריכים בתפלות

מצפים לישועות ונחמות.

זגרולי הדור עומרים ומסתבלים.

ואנחנו פה הן לא ידענו מעורנו את פלאות היצירה לא ספיכות ים ולא מרכבות אויר. לא ענלות ולא בסאות. כי אין בארצנו אלא

ערבים שחורים בשעירים,
בין ימין לשמאל לא מביעים,
שונאי ישראל, בלי סבות ומעמים,
הנה כי בן קמה במהלתנו דות,
לעזוב נכסים,
לחלק ממלטלים,
לילכת דגלי בדרכים
בין הרים וסלעים
ישימו לילות בימים
עדי הניעם להר הזהיתים
מרכז ציון וירושלים
ועתה אבקשך ידידי
עוץ עצה למעני
האעזוב משכני —

ואעלה לארץ עם כל בני עמי?

האם אמצא במחניכם למור תורה — ומעט מלאכה? ואם תהיה לי הבדותה? ואיך יביטו עלי ילדי ישראל? ומי הוא השלים על הארץ, האם יוסף או פרעה? תספר לי במה ימי שנות חייך ומה מעשיך? אני עתה בן חמש עשרה שנה לומר בבית מדרשו של ר' יחיא קאפח אנא הודיעני על כל הדברים חללו תשובה במהרה.

דורש שלומך **יוסף** בן דוד.

באן תל-אביב, אדר תרפ"ט.

לבן דודי היקר,
שלום!

הנני מאשר את קבלת מכתבך מחודש חשון ש. ז. רצוני לציין אותך בתור תרון מופלא. הגד לי, ידידי, הנם ברחוב מרבים אצלכם — בחרווים?.. אני בעת בן 14 שנה, לומד בביח"ס „נאולה". אחת אניר לך, עליך לנסוע אלינו בחקדם האפשרי. תשתדל שנם הנרוץ ואחיך ומבריך יסעו. אבי יקבל חלואה מחבנק עבורך ועבור משפחתך. לבשתניעו אלינו, הנרולים יעבדי בבנין ארצנו וישתברו בדי מחיתם וחקטנים יכנסו לללמוד בביח"ב. אתה הכנס אתי בביח"ב „נאולה". פה יש לי חברים טובים מאד. הם שפחו בשטיפותי להם אודותיך וביחוד בשקראתי לפניהם את מבתבך. הם אמרו שאתה בעל בשרונות נפלאים וצריך להביא אותך מהיטן שהחיה בן מחלקתם. — — —

הארץ שלנו היא יפה מארמאר. בחים, שבונות, והבובות צצים חרישם לבקרים. כאילו ברוך נם. צרכי האובל מצויים לכל דורש. הארץ נותנת את תנובתה. המצאות המדע — רבדים נפלאים מאד שלא אובל לחאר לך אותם לפי השפתך. ויום יום מביאות אניות הים ורבבות המדבר מאות-מאות עולים מבל כנפות תבל, צעירים יהודים, הסונים וחזקים, מלאי מרץ והתלהבות. על בל אלה ובייחא בהם אומר לך בוא וראה בעיניך ותחנה למראה ארצנו הממה לתחיה.

חברי בצתח חצטערו מאד לטשמע אזניהם על ענויי היתומים בתימן, אולי תבתוב יותר פרטים על זאת. בבל אופן אני וחברי וכל ילדי ישראל בא"י משתתפים בצערם ובמבלם, כי הם חלק לא נפרך, מנוף העם הישראלי, וחעם לא ישכחם ולא יניחם ובוא יבוא לעזרתם בין היום, בין למחר.

להתראות בארצנו. **מכבי**

ובשנמר הבר עמראן לקרוא את המכתבים ולנו עינינו המעות מרוב התרגשות. ושוב פנה אלי החבר מתניה:

בן! מתוך המכתב הזה אנחנו למדים שבשורת הנאולה בבר מתאמתת (השפיע עליו שם ביה"ס „נאולה") ורק עדיין חוסף על ראשנו מלאך לא טוב שישמו תימניאל הנלותיאלי.

— ומה אתה חושב לעשות?

— אני? חייך. לולא הורי מרשים לי חייתי בבד מזמן...

— ולמה אינם מרשים לך?

— אינך מבין למה אינם מרשים לי? הרי אינם יבולים לסבול את פרידתי ואינם יבולים לעזבני לנפשי בזמן שאני עדיין דך בשנים ואיני מנוסה בחיים וביסורי החיים. וביחוד יסורי הדדבים וחרפתקאותיהן.

ישבנו בולנו עצובים ומתנצחים על ארץ ישראל. פתאום מתנער יחיא „הליצן שלנו" ממקומו (חפעם ברציונה) ושואל מה קרה? מה קרה? בערים שבמותכם! בלום הפרידה בלבד חיא דאנת הוריכם? הרי הם מתאדים לעצמם שהדרך רחוקה היא מאד. וחרשות מונעת בער יהודים לבלתי יעלון אדצה.

בענה החבר עמראן ואמר: תיו! מקצני אמנה! מוני לכב! הלא תנביא אמר „וקבצתים אתר מעיר ושנים ממשפחה" ואם רק על יהם חרשות אתם עומדים ותוחים, חרי חדבה שלוחים למקום ובבל הוא עושה שליחותו.

בין החבורה חנטפלת עומר לו דומם בל חזמן איש קצר, שחרחר, בעל פאות ארובות ומסולפלות. בבן 60 שנה חאיש ולו ארבעה בנים קטנים ושבי יתומים נחבאים אל כיתו מפני „חמת המציק".

אתם יודעים, ידידי — אתה את מדברותיו ברוממות רוח — אני מצרי בבר התלטוד היום לנסוע לארצנו ויהי מה. אם שיסבלו עוללי. גם רעיתי זהדה תבורך מנשים הסבימה לבך, כי טוב שיסבלו עוללי יחיום אחדים בדרך מאשר יבואו נרים אחרי מנהי ולקחום למען יהללום בדת מחמד.

השתוממנו בולנו. נשאנו קל וחומר בעצמנו. ומה זה שמטפל בבנים ובנות וגם צרת יתומים יש לו הנה החלים על אף הבל לנסוע על קרושת חשם? אבחנו שבעירים עדיין וצרות חחיים ויסוריהם טרם ראינו, על אחת כמה וכמה.

ואמנם חחלטנו החלטנו גם אנו להתבבר על בל המבשולים ולעלות ארצה ואת מועד הנסיעה קבענו ליום ראשון בבוקר.

ולמען סיים את השיחה בבי טוב חנעים החבר מתניה בסולו תעלב שיר מעניני השעה.

החברים חלבו איש איש לביתו ואני חוזרתי לשקוע בהההורי. אני... אהיה בארץ ישראל? אני אזבה לחזון את עפרה? הביצד? ובתוך המון מחשבות והדהורים נדדה שינה מעיני בל חלילה עד שהאיר היום. והתרבזל השמוע קולו ברבת בוקר קי...קו...צא... וכאילו אמר „קומו ונעלה ציון".

ישראל ישעיהו

ר' שלום שבזי

* * *

אַהֲבַת הַדַּסָּה — לוֹ יֵשׁ רְשׁוּת לִי
עַל לְבָבִי נִקְשָׁרָה — אֶעֱלֶה אֶתְחַבְּרָה
וַאֲנִי בְּתוֹךְ גּוֹלָה — תֵּיךְ שַׁעֲרֵי צִיּוֹן
פְּעָמַי צוֹלְלִים — אֲשֶׁר הֵם נִכְלָלִים

ביאור: הַדַּסָּה — כינוי לבנסת־ישראל, וכללים — מוקפים כלול תיאורת (אך יש נוסח „נהללים", לאמור מהוללים, פשוטהים).

בֵּ"חֶדֶר"בִּתְימַן

אם ברצונכם לדעת ביצד לעזרתי תורה — חכמי ואספרה. בשהגעתי לגיל חמש שנים הכניסוני לחדר המלמד. חדר זה איננו כחדרים שאתם רגילים וחיים בהם, עם חלונות לאור ולשמש. חדר זה אין בו מן המעלות האלה ולא כלום, ואפשר לכנות את החדר הזה בשם מרתף, שאין בו אלא פתח אחד לאור ולאויר, לכניסה וליציאה. על קרקע המרתף פרושות קרעי מחצלאות, שמחליפים אותן אולי פעם בשנה.

זאלה הם רהיטי החדר:

א) שוט מעור, בעל שלש רצועות, שמזמן לזמן מושחים אותן בשמן, כדי שלא יתייבשו.

ב) מקל לח, ודוקא מעץ הרמון.

ג) שני פלפלים אדומים.

ד) חבל.

שוט על שום מה? על שום שהוא משמש להצלפה.

מקל על שום מה? על שום שבזמן שהמארי (המורה) מצליף לאחד התלמידים ויש שהילד תופס ברצועות ואינו מניח לחבירתו אז בא המקל למלא מקום השוט.

פלפל על שום מה? על שום שאם באים ומלשינים על איזה ילד, שבטא מה שאתם מבנים "מלים נסות", חדי העין נותן שישיבו את פיו של אותו הילד בפלפל.

וחבל על שום מה? לפעמים יש צורך לקשור את העבריינים.

למרתף זה מכנסים ארבעים, חמשים ילדים, מגילים שונים, החל מבני ארבע שנים ובלה בבני שלש עשרה.

למלמד מקום מיוחד ליד תקיד ועל יד ימינו אבן גדולה המשמשת לחסכת. ובולם יושבים על הקרקע מסביב למלמד, הגדולים מימינו ומשמאלו והבינונים לפניו, והקטנים בשורה האחרונה. וכך הוא סדר הזמן: מאז הכוכר באים הילדים מלובשים בתונת ארוכה. על צוארם חישוק ברזל, ועל כתפיהם טלית עבה, תארוגה מצמר רחלים. ובי השאלה: וחשוק הברזל למה? גם אני לא אובל לענות ולהגיד לכם למה. יש אומרים שזה בגולה מפני עין הרע, ויש אומרים לשמירה מפני המזיקין ויש אומרים לקיים מה שנאמר: טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו. בכל אופן אין ילד אשר לא ישא את חישוק הברזל על צוארו, ואם יסצא בזה, הרי הוא דומה לעיר בלי רמן. ובשמתאספים כל הילדים — מתפללים שחרית. אחר יושבים מעגלים, מעגלים. ולכל מעגל יש ספפל קטן שמניחים עליו את הספר ושטה או שבעה ילדים קוראים בספר אחד, מהם רואים את האותיות ישרות, ומהם רואים אותן הפוכות, מהם רואים אותן מהצד. ולאו כל אחד זוכה בספר משלו. המארי (המורה) מתחיל:

תורה צוה לנו משה.

זהו הפסוק שבו מהחילים תסיר לפני קריאת התורה ובולם מתנענעים, מי לפנים ולאחור ומי פימין לשמאל. המארי קורא את הפסוק: בראשית ברא אלהים. ובצעקות מחרישות אזנים עונים כל הילדים אחריו: בראשית ברא אלהים. המארי: את השמים ואת הארץ. הילדים עונים: את השמים ואת הארץ. גמר את הפסוק, קורא את התרגום אונקלוס: "בקדמין ברא אלהא" — ובולם עונים אחריו. אחר בא התרגום הערבי של רבינו סעדיה גאון: „אוול מא בלק אללה". ובולם עונים אחריו „אוול מת כלק אללה". וכך גמשכת הקריאה עד הצחרים, ובולם נשארים יושבים על מקומותיהם עד שהמארי מפטר אותם אחד אחד, לכל אחד קורא בשמו: קום חיים, קום שמעון, קום ראובן. ואת העבריגים איננו מפטר, והם נשארים עד הערב. זהו העונש הקשה ביותר. יש ילדים שנצלפו בשוטו של המארי ובכל זאת כאילו לא אכפת להם, אבל בזילת החופש אוכפת ואיכפת. ילד שנזלזל הופשתו, הרי הוא מוחה כל הזמן, בוכה ומתחנן לפני המארי שמעתה יטיב את דרכו ולא יזיק לשום בריה. יש מקרים שילד בורח מן החדר ונעלם לכמה ימים עד אשר יבופר לו.

בשהילדים יוצאים מן החדר מראים זה לזה את סימני הרצועות. זה אומר חכט! לא כשאר מחסימן אלא התיבה קטנה. וזה אומר: אף על פי שחסימן הוא גדול, בכל זאת איבני מרגיש שום כאב. לרוב הילדים יש להם סימני הרצועות מי ברגל, מי ביד ומי בגב.

באחד חמים ואני יושב במעגל קבוצות, קבוצות ובל קבוצה לומדת מסביב למפר ועל ידי ישב ילד מן המיוחסים, כלומר, מן העשירים. הוא צבטני ואני צבטתיו. המלמד הרגיש במעשינו והשוט ירד על גבי. אני בעלבתי לא מחמכות, אלא מדוע אותי הכה ואותו לא הכה. אמרתי לו: אתה מכה רק את העניים. וראה זה פלא: התת לחוסיף ולהכותני כתכרכמו פניו ואמר לי בנערה: „רשע"! הזתו גמולי? הה! אני מלעיטך תורה במשך כל היום ואתה מעז פניך בנגדי? הה? זבור, הה! עתיד אתה ליתן את הדין.

אחר הצהרים חוזרים כל הילדים לחדר, ובל אחד מביא אתו בבר לחם. ומוראים לבבר הזה „מצות". את הטלית מפפלים לארבעה קפולים ובין אחד הקפולים מבניחים את ה„מצות". משמניעים לחדר מושיט הילד את ה„מצות" למארי וזהו הלק משברו.

משבאים בל הילדים מסתדרים לעצמת ובקולי קולות. באן אתה שומע את הילדים הגדולים קוראים בנביאים: „נהמו, נהמו עמי" וכאן אתה שומע ילד מן הגדולים המקריא לקטנים (וזהו עזודו של המארי) „ויקח חמאה ולבב" ושם אתה שומע מי שהוא קורא תרגום אונקלוס ועל בל הערבוכה הזאת המארי מנצח. בה הוא מעיר ושם הוא נוער ובאן הוא מצליף בשוטו. בך נמשך הדבר עד הערב שאז נפטרים הילדים בל אחד לביתו. יום ב' ויום ג' במו ביום ראשון.

אך משמניע יום רביעי חיל ורעדה ואחזו את הילדים הגדולים. יום רביעי הוא יום הבחינה. בני המארי קוראים ומועפים. ביום ד' אין המארי מקריא את הפסוק במו בשלישת הימים הקודמים, אלא בל הלמיד ותלמיד קורא את הפסוק בעצמו, ואוי לו, אם יטעה וישבח האתנחתא או הזרקא, הולך אזי המארי, מתקן לו בפיו ובשוטו גם יחד.

עייפים ורצוצים, מוכים ומעונים גומרים את הפרשה עד הצחרים.

ביום החמשי שוכים את הסדרא של השבת שנים מקרא ואחד הרגום. ואחרי הצהרים נעשת קצת יותר שקט. ובולם מאמנים את ידיהם בבתיבה. בל אחד בותב את חב"ב אותיות ומניחן אל המארי והוא מתקן לו את החסרים והנהוגים. לפעמים טופל קצת מכות באצבעותיו ושב למקומו.

באחת חשבתות הניע תורי לתרגם את הפרשה (בתימן נוהגים לתרגם את התורה בבית חבנסת בבל שבת, וילה הוא המתרגם לפי התור). ובהגיעי לתרגום הפסוק „בפתורים היוצאים מבפתור", שתרגומו „קפוטקאי דנפקו מקפוטקיא" התעקשה לשוני ובשום אופן לא יבולתי לבטא את המלה „מקפוטקיא", אלא היתי אומר „מקטוטקיא". המארי מעיר לי „מקפוטקיא" ואני הוזר מ„קטוטקיא". הה! במה מבות ספפתי בגלל המלה חזאת. ועד הערב של יום חמישי לא יבולתי לבטאה בהוגן, ורק ביום ששי במאתי אותה טוב באילו שלא היתה „קטוטקיא" במציאות בלל. וביום השבת בהגיעי אל הפסוק הזה זנק המארי ממקומו ובא ולחש באזני „מקפוטקיא". בשגמרתי לתרגם את הפסוק בחלבה צחלו פניו ובת צחוק רחפה על שפתיו באילו לבבד עיר גדולה. בבה לומדים תורה בהרר בתימן.

אהרן צדוק

מִשִּׁירֵי ר׳ שָׁלוֹם שַׁבָּזִי

הקטעים האלה להזתים הם משירי ר׳ שלום בן יוסף שבזי, גדול משוררי תימן. מתוך הידיעות המעטות, שנשמרו על פרסי חייו, אנו שומעים, כי בימיו נגזרה הגזירה של גירוש היהודים מצנעא, שהיתה בשנת תליב ועל כן סבורים החוקרים, כי ימי פעולתו חלים בשנות הי עד תיס, בלומר, לפני בשלש מאות שנה. הוא התפרסם על חלאכת־האריגה, עסק בתורה ובשירה ומיצירותיו, שבפי המסורה עלו לתמשת אלפים שיר, נשארו בתאחים בלבד. תוכן שיריו — גורל־ישראל ועגותו, חשבת־הגלות ויסורים, אור־התורה, זוהר־התקוה לגאולה. גדולה בשירים אלה האהבה לארץ ישראל ולא לשוא מספרת האגדה, כי בשבתות חיה בקפיצת הדרך בא לשבון בירושלים ובצפת, ערי־חמדתו ועגעועיו. ברוחו חלה פעולתו של שבתי צבי, שעורר תנועה משיחית גדולה.

שָׁלוֹם לְבוֹא שַׁבָּתִי, שָׁלוֹם וְשִׂמְחָתִי
שָׁלוֹם לְךָ, שָׁלוֹם, יוֹם הַמְּנוּחָתִי

שִׂישׂוּ בְנֵי יַעֲקֹב, כִּי בָא שַׁבְּתִי.
גִּילוּ בְלֶקַח טוֹב יוֹם שַׁבָּשׁוּעָתִי.
וּרְאוּ אֱמֶת מַה טּוֹב דּוֹדִי וְרֵעִי.
אֶמְצָא בְיוֹם זֶה טוֹב שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה.

דַּבֵּר בְּהַר סִינַי דְּבוּר רִבְּעִי.
זָכוֹר וְגַם שָׁמוֹר יוֹם הַשְּׁבִיעִי.

נֵס גָּדוֹל הָיָה פֹּה

מאת נ. אלתרמן

זֶה הָיָה בַּחֲנֻכָּה,
הַיְלָדִים שָׁכְבוּ לִישׁוֹן,
הַכִּתָּה הָיְתָה רֵיקָה,
רַק הַבָּהֹב עוֹד נָר רִאשׁוֹן
שָׁקַט, חָשָׁךְ, אֵין אָדָם,
כְּלִי הַפַּיִח לְבַדָּם
רָעֲדוּ בָּלָם בְּיַחַד
קְצַת מִקֹּר וְקְצַת מִפַּחַד...

כָּל אֶחָד חָשַׁב לוֹ: — מָה,
מָה הָרוּחַ נָמָה?
לָמָּה הָרַצְפָּה חֹרֶקֶת?
מִי זוֹחֵל אֲלֵי מֵֽנֶגֶד?
מִי נִפְצָף? זֶה לֹא צָרָצַר!
הַצִּפּוּצוּף כָּל כָּךְ מוּזָר!...
אוֹזֶה, סַשָּׁהוּ אָיוֹם
פֶּה יִקְרֶה עַד אוֹר הַיּוֹם!

הַשֻּׁלְחָן פֶּתַח כְּתָנָן:
הַפְּצָא לָחֵשׁ: "הַצִּילוּנִי"
מַמְאֶטֶא כֻּלָּה מִזְקָן
כְּבָר פֶּתַח לְקַחַת אֲפִילוּ...
וּבֵין אֵלֶּה הַכְּלַבְלָב
עוֹד מְעַט וְהִתְעַלָּף.

עַד אֲשֶׁר הִגִּיעַ קֵץ —
הַשָּׁעוֹן לִבּוֹ אָמַץ
וְקָרָא בְּקוֹל בַּרְוָל:
— מַה זֶּה פֹּה, לַעֲוָאזֵל!?...
זֶה רוֹעֵשׁ וְזֶה מְתוּחַ
וְלָזֶה יֵשׁ מֵצַב רוּחַ...
מִי אַתֶּם? כֵּלִים כְּבוּדִים
אוֹ סַחְבוֹת וּסְמַרְטוּטִים?!

וַיִּתְעוֹרְרוּ כֻּלָּם
וַיָּרִיעוּ בְּקוֹל רָם:
-שְׁתֹק טְפַשׁ, אָמַרְתָּ שֶׁטוּת,
בְּעַצְמְךָ אַתָּה סְמַרְטוּט!
רְאֵה, לֹא עַתָּנִים אֲנַחְנוּ,
וְלִשְׁמֹחַ לֹא שָׁכַחְנוּ,
נִסַּדֵּר מִשְׂחָק עָלֵינוּ,
דַּוְקָא,
דַּוְקָא,
לְ הַרְגִּיז!!

אָז אָמַר הַמַּמְאֶטֶא,
נַעֲרָךְ נָא תַּגִּיָּה
וְנַרְאֶה לוֹ לַשּׁוֹטֶה
אֶת מִשְׂחַק הַחַוָּכָה!

אֲנִכִי וְקַנִי נָאֶה,
מַמְאֶטֶא אֲנִי!... עַל כֵּן
בְּרֵאשׁוֹתְכֶם הָיָה אָהָיָה
מִתְּחִלָּה וְעַד זָקֵן!

וְאַתָּה הַפְּרִימוּס — דַּע,
יְהוֹרָה תִּהְיֶה אַתָּה!
קוּם וְצֵא לַמִּלְחָמָה
כְּשֶׁלְּהָבָה חַמָּה!

וְאַתֶּם הַצְּנָבָרִים,
עֲצִיצֵי הַגְּבוּרִים,
רַק אֶתְכֶם בָּחַר לִבִּי
לְאַחֵי הַמִּכְבִּי!
תְּדֹדוּ אֶת הַקּוֹצִים,
כִּי לַקְּרָב אָנוּ יוֹצְאִים!

גַּם אַתָּה מַשְׁפַּךְ בְּכֵנָן,
תַּפְקִידְךָ הוּא מְצֻיָּן,
שָׁב וְשָׁפֹךְ דְּמָעוֹת כַּמִּים
עַל חָרְבַן יְרוּשָׁלַיִם!

כֵּךְ הוֹסִיף הַמַּמְאֶטֶא
אֶת הַתַּפְקִידִים לָתֵת,
צַךְ סוֹף הִגִּיעַ עַד
הַיְּוָנִים... וּפֹה עָמַד!

אַךְ אֶחָד אֵינוֹ חוֹטֵף,
כָּל אֶחָד רוֹצֶה לְבַכּוֹת...
כִּי כֻּלָּם יוֹדְעִים הֵיטֵב —
הַיְּוָנִים קִבְּלוּ מַכּוֹת!...

עַד שֶׁבֵּין הַמַּכּוֹת
בָּאָה הַחֲלָטָה כָּזֹאת:
אָנוּ גִּבּוֹרִים כֻּלָּנוּ,
לָנוּ יֵשׁ אַרְבַּע רַגְלַיִם,
הַאֻמָּנוּ נִבָּהֵל
מִצְּבָאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?
שְׂמֹאל יָמִין, יָמִין וּשְׂמֹאל,
לְהַרְבִּיץ וְלֹא לְהָמֵל!

אָז בָּאוּ הַקּוֹמְקוֹמִים
אַפִּיהֶם הָעֲשָׁקִים
וְהַמַּכּוֹת הֵרִיעוּ:
הֵי, הַיָּדַיִם! פִּילִים הֵיעִיזוּ!
מֵעֲכָשָׁו אִישׁ לֹא יַכֶּנּוּ,
עַד עוֹלָם יְהִי מֻלָּכֵנוּ!...

מִי הַמֶּלֶךְ
מִי?
דְּמָמָה!
עַל כֻּלָּם נָפְלָה אֵימָה
וְכֻלָּם רֹאשָׁם הֵנִיעוּ:
— אֲנַטְיוֹכוֹס לֹא אֲנִי הוּא!

הַמִּשְׂחָק כְּמַעַט הוּפַר,
כִּי בְּלִי מֶלֶךְ רַע וָמָר!
אַךְ הַפִּיל סְתָאם נִתְקַל
בְּכַלְבְּלַב בְּקָצֵה הַחֲדָר,
חֲרִימוֹ אֶל עָל חִישׁ קַל
וְקָרָא: — הַכֹּל בְּסֵדֶר!

הַכַּלְבְּלַב נָכָה, יָלַל,
הִתְחַפֵּק וְהִתְפַּתֵּל,
גַּם נָסָה לְשָׂרֵט, לְנַשֵּׁךְ,
אַךְ מְאוּמָה לֹא הוֹעִיל,
— שְׂחַק נִבְזֶה, עֲלֵה וּמְלֹךְ!
הִתְרַגֵּז עָלָיו הַפִּיל —
אִם לִבְרֹחַ תְּנַסֶּה
יִקָּשְׁרוּךָ לַכִּסֵּא!...

כַּאֲשֶׁר הוֹכַן הַכֹּל
יְהוֹרָה קָרָא בְּקוֹל:
אַנְטְיוֹכוֹס הַנֶּהְדָּר,
וַעֲמִי כָּאֵשׁ בּוֹעֵר,
אִם תּוֹסִיף עוֹד לְהָצִיק
לְעִירִי לִירוּשָׁלַיִם,
אֶת נִקְלַם גּוּפְךָ אַצִּיג
לַחַיָּה וְלָעוֹף שָׁמַיִם!

אָז בָּכָה הַכַּלְבְּלַב: — אִמָּא,
מָה עָשִׂיתִי לוֹ לַפְּרִימוּס?
הֵן כַּלְבְּלַב קָטֹן אֲנִי
וְלֹא מֶלֶךְ יְוָנִי!

הַכַּלְבְּלַב בָּכָה לַשָּׁוְא,
כִּי פִּתְאֹם הִתְחִיל הַקָּרָב
וּבֵין רַגַע הִתְגַּפֵּף
הַמַּכָּא עַל הַמֶּלֶךְ.

כָּל הַבַּיִת הִתְמַלֵּא
מִן הַיְסוֹד עַד הַפַּסָּחוֹת
קוֹל שְׁמֹתָה וְקוֹל יְלָלִי,
קוֹל רִנָּה וַאֲנָחוֹת!

יְהוֹרָה חֲרְבּוֹ מוֹרִיד
וְגוֹזֵר כְּשֵׁד מְשַׁחֵת
מִתְעוֹפֶפֶת הַבְּלוֹרִית
וְלוֹהֶטֶת וְרוֹתַחַת...

גַּם הַמַּמְאֶטֶא מֵרָעִים:
— בְּנֵי, אַתָּה נִבּוֹר אֲמִיץ!
בֹּאוּ בֹּאוּ בַּחוּרִים
עַל הַמֶּלֶךְ לְהַרְבִּיץ!
בָּכָה, בָּכָה, הִבּוּ רָוֹת
הַפִּילִים פָּרְצוּ לַשָּׁבַת,
עוּרוּ, עוּרוּ, מִי יַפִּיל
מִי יַכְרִיעַ אֶת הַפִּיל?!

נַתָּקוּם, עַרְבּוּבְיָה,
מִין בַּלְבּוּל שֶׁכָּזֶה!
רֹאשׁ בְּרֹאשׁ, יָד בְּיָד,
וְחָזָה מוּל חָזֶה!

נַעֲלֵי הַמּוֹרָה
הִסְתַּבְּכוּ בַּתּוֹגָרֶת
וְיָבוֹז זֹ אֶת זוֹ
עַד אֲשֶׁר גְּדַרְטוּ...

רַק אֶחָד — הַסַּכְיבּוֹן
הִסְתּוֹבֵב כֹּה וָכֹה,
וְגַחַן בְּגַבּוֹן
מֵחֲנָה וְכוֹחוֹ...
כִּי חָשַׁב לוֹ הַפֶּקֶחַ
מִי הַלַּיְלָה יְנַצֵּחַ?
אֲחַכֶּה נָא עַד הַסּוֹף
אָז אֵדַע לְבָחֹר בַּטּוֹב!

אַךְ הִנֵּה
מַחֲנֵה
הַיְּוָנִים נָס לְאָחוֹר...
יְהוֹרָה קָרָא: תִּירָד
חִפְּשׂ לָנוּ, אוֹר יְדֵרוֹר!

אָז עָמַד הַסַּכְיבּוֹן,
הִתְפָּרְקֵד עַל גַּבּוֹ
וְקָרָא: נִצָּחוֹן!
נֵס גָּדוֹל הָיָה פֹּה!

נדרה הקטנה

בלי אמא

נדרה הקטנה גרה עם אביה בחדר צר ואפל, באחת מסמטאות העיר. אמא שלה מתה בעת המלחמה העולמית מטיפוס. גם אחיה ואחיותיה מתו. נדרה ואביה חיו בבדידות ובעוני. האב היה צורף. הוא ידע לעשות טבעות־בסף, שרשרות וצמידים. אך בשנים הראשונות שלאחר המלחמה לא חשבו האנשים על תכשיטים, כי גם את הלחם לא השיגו בנקל, ועל כן לא היתה עבודה לאבי־נדרה. בל היום היה משוטט בחוצות העיר ולעת ערב חזר הביתה ובתרמילו כמה פרוסות לחם, נדרה ידעה, כי הוא מחזר על הפתחים.

יום אחד אמר לה: „לבי גם את לבקש אוכל"!

— „אני מתבוישת" — ענתה.

— „אל תתבוישי, הנה אלבישך שמלה נאה, למען תמצאי חן בעיני הבריות". הוא הוציא מן הארגז הישן שמלה לבנה אשר קבלה נדרה מגברת אשכנזית. בשמלה זו הלכה לבקש אוכל.

אל בתי התימנים לא נבנסה. הלא הם עניים כמוה. מהספרדים פחדה, אלה צועקים בשפה משונה. רק אל האשכנזים הלכה. להם לחם לבן וטוב.

בבתים אחדים הביטו עליה בעין יפה. נתנו לה לחם ואמרו לה בחבה: תימניה קטנה! נדרה בלעה מיד את בל חניתן לה. לפנות ערב חשבה: ומה אביא לאבא? ואז החישה צעדיה ודפקה על דלת בית גדול. אשה שמנה יצאה ושאלה בקול גס: מה לך, ילדה!?

— אני רוצה לחם.

— אין לנו לחם! אי אפשר להפטר מן הקבצנים הללו! לכי מכאן! והדלת נסגרה ברעש גדול. אינו אשה שמנה — וקמצנית נוראה!

נדרה שבה הביתה בלב מר. אביה עוד לא חזר. מיד פשטה שמלתה הלבנה. מוטב ללבוש את השמלה האפורה והקרועה שהיתה פעם שמלת־אמא. לאחר שהחליפה בגדיה ישבה על המחצלת בזוית החדר והכתה לבוא אביה. החדר חצר והטחוב נתמלא אפלה שחורה ומפחידה. מה זה היה לאבא, מדוע הוא מאחר לבוא?

התושך רובץ בחדר כחיה גדולה ואיומה. אפילו כר אין. אך הכה בשמעו צערים בחצר. אלה צעדי אבא הבבדים. הדלת נפתחה והוא שאל בקול צרוד:

— נדרה?!

— אני פה — השיבה הילדה מן האפלה.

נדרה שמעה, כי הניח על המחצלת את הרמילו. קנח את חטמו בקול רב וישב בכבדות. הוא עיף בודאי.

פתאום נשמע רשרוש פרוסות־הלחם היבשות שבתרמיל. האב מחפש דברמה למענה.

— האכלת במשך היום?

— כן, אכלתי מה שנתנו לי.

— האם הרבה נתנו לך?

— לא הרבה.

— הרעבה את? — כן.

והוא הושיט לה פרוסת־לחם יבשה למחצה. שניהם אכלו את ארוחתם הדלה ורבצו על המחצלת באין אונים.

— שמע, בתי — אמר האב לאחר רגעי דומיה — מחר אלך עמך לביתי־התימומת. שמעתי, כי שם נותנים לילדות יתומות אוכל, בגדים גם מקום ללון. אני איש עני ובא־בימים, ואין בכוחי לפרנסך. ואת קטנה ועזובה. כל היום עלי לבקש פרנסה — ואת תהגוללת ברחוב. התלכי עמי מחר?

— אלך — השיבה הילדה בהכנעה. לאבא אין מסרבים.

היש עצה אחרת? בבית היתומים יתנו אולי מרק חם ושמלה נקיה.

בבית היתומות

נדרה נתקבלה לבית היתומות. אביה הבטיח לה, כי באשר יוטב מצבו ישובנה אליו.

בימים הראשונים היה לא רע בלל. מיד רחצו את נדרה במים חמים ובסבון. את תלתלי הפרועים השמידו במספרים. את שמלתה הארוכה והקרועה שרפו וילבשוה שמלה קצרה ונאה. הסורות הטובות אמרו לה:

מעתה עליך לחזור, לבל תתגלגלי בעפר. הנה נתן לך גם ממחמה למען יהא אפך נקי בכל עת.

נדרה השתדלה לשמור דברי מורותיה ולחיות ילדה מקשיבה ומובה. אך כעבור ימים מספר נובחה נדרה, כי גם בבית היתומות אשר לסבול. ואולם לא המורות הן האשמות בסבל אשר סבלה נדרה הקטנה, כי אם הילדות, החברות, שגם הן בנראי יתומות — כי אלמלא כן, מדוע הביאו אותן הנה?

במוסד נמצאו כל מיני ילדות: אשכנזיות, ספרדיות, וכמובן, גם תימניות. כולן גוונות שער, כולן לבושות בגדים נקיים, כולן אוכלות ליד שולחן אחד — וככל זאת יש הבדל רב ביניהן. נדרה הבחינה מיד, כי היא שייכת לסוג ה„תימניות". הספרדיות אחרות הן, והאשכנזיות אחרות לגמרי. נדרה היא שחורה, אך לא יותר משאר התימנים. הספרדיות הן לבנות, והאשכנזיות — לבנות מאד. הללו, האשכנזיות, נאותניות הן. גם להן יש פצעים בראש, ובכל זאת הן מעיזות להטיל אשמה זו דוקא בראש הספרדיות.

ואולם, הספרדיות והאשכנזיות ידעו להשלים ביניהן בשעה שהיה נחוץ להשפיל את התימניות השחורות.

הנאה והיפה שבין האשכנזיות היתה אילה. עיניה כחולות ביום או בשמים. פיה קטן ונאה ושפתיה אדומות. היא מפנצת על חבל בקלות ובחן. ובשהיא נבשלת במשחקים מעליבים עין משניאותיה. כל הילדות מחניפות לה ונשמעות לה בנקל. את הילדות היפות היא מקרבת. עם המכוערות אין לה שום ענין, ולתימניות היא בוז בגלוי.

בעם שהגיעו הילדות ב„תנשמת". נדרה תפשה את אילה, אך זו העמידה פנים מלא־דוגו ואמרה: — לא נכון! לא תפשת אותי!

נדרה נשבעה, כי תפשה את אילה, ואילה נשבעה, כי לא נתפשה. כה התוכחו ביניהן, עד כי החלו לריב. מיד נתפלגו הילדות לשני מחנות. כל התימניות עמדו לצד נדרה, וכל האשכנזיות והספרדיות — לצד אילה.

יש שיר ידוע לסבות:

לולב לנו והדס
וסוכה בשרה ברת,
בואו רעי וחזו,
הראיתם בסובכ זו?

אילה התאימה את השיר לצרוך השעה:

לולב לנו והדס
ונילדה שחודה ברה.
בואו רעי וחזו,
הראיתם בנדרה זו?

את השיר שרה אילה בקול רב ובהעוזות מבעימות, וכל הבדותיה שרו עמה במהלכה. נדרה עמדה חוורת וגרועדת. אולי קללה בלבה את עצמה ואת כל העולם על שנולדה בה שחודה. אך חגה לא הוציאה מפיה. וכי מה תעשה? הן מספר האיבות הלבנות גדול לאין ערוך ממספר רעותיה. ועל כן עמדה ולמעשה עיניה השחורות בעיני אילה התבוללות — והתאמצה בכל כוח לעצור בעד זרם דמעותיה.

אילה פרצה בצחוק אדיר, ואחריה — כל המחנה שלה. וכשראתה, כי התימניות שותקות, אמרה לחברותיה בזקפה ראשה בגאון:

— נלך לשחק בלעדיהן!

נדרה נסתלקה לפנת־החצר ובכתה חרש. היא לא יבלה לחבין, מדוע שונאות הילדות הלבנות את אחיותיהן השחורות. הנה בשרה פורחים הפרחים בצבעים שונים — הנם הם שונאים איש את רעהו? האם הפרח הלבן מדגיז את הפרח האדום ומתפאר עליו?

שרה לוי

בבית־המגיע בכנרת

זה היה בכנרת. לפני עשרים שנה. נבנו הבתים הראשונים לישוב העברי הצעיר ליד ים כנרת. באו פועלים מיהודה ויסדו את שתי הקבוצות הראשונות: הגניה וכנרת.

היו בצות במקום הזה, והקדחת אובלת את האנשים בבל פה. ביחוד היה גדול מוראה של בצה אחה רחבת־ידים, מימיה ירוקים ועשבים גבוהים טרלים בתוכה. וריח חריף היה עולה מן העשבים ומליוני יתושים חיו מזמזמים בין הירק הזה — יתושי הסדחת.

ליד בצה זו ממש גרו בפח משפחות של עובלים מתימן. בבית המגיע גרו. המגיע היה מעלה מים מן הירדן להשקאת גן הירק של קבוצת כנרת ומשמיע את תקהוקו הממושך. מימי הירדן מתחת היו זורמים ומשקשקים, מסביב זמזמם של מליוני יתושים ושל בל מיני תרגולים וחרקים. וגרמה היה, כי המגיע הזה אף הוא נפש חיה בו, והוא עונה למליוני חיצורים שמסביבו — בשבתו הוא.

בתוך הירק הזה היו מפזזים הילדים השחומים, עם עיניהם הגדולות והשחורות, רגליהם הרקות, וגופם משתטפים בדבור. הם מספרים על ארץ מוצאם, ארץ תימן, איך באו לארץ רכובים על גמלים ואיך ראו בפעם הראשונה את ירושלים עיר הקודש, ואמרו להם שילבו לעבודת הקודש. היא עבודת האדמה. והם שמחים בחלקם. העבודה היא טובה באמת, וגם האנשים טובים, והמקום הזה יפה בלי בך, כי ערגת נפשם לשבת על גדות הירדן וחכנרת. אבל שני דברים בעוברם: אין בית לשבת, והקדחת...

והשחפת, על שפתם את המלה: קדחת — רפו הידים, הגוף התכופף והאש בעינים נעלמה, והן נעשות עצובות, עצובות.

אולם רגע אחד יחלוף ושוב נצתה האש הפנימית, אש האמונה הטובה:

— ה' ירחם! אם הביא אותנו לארץ ישראל, ודאי שיעזור לנו להקים בית, והוא גם ישלח לנו מזר ורפואה לילדינו ולנו.

ושוב מהיימם המעדר, הידים מתרוממות בבשעת תפילה:

— יש לעבוד, יש לעבוד, בחור.

נחום

אגרת

"על תראיני שאני שחרחרת"

מַה תַּחְשְׁבוּ נְבִנְדֵי אֶרֶץ אֲשֶׁר
אֲשֶׁר הִמְדִינוּ הַיָּם חָרְחוּקִים
מֵעֵינֵינוּ מֵאוֹת פַּרְסָאוֹת וְקְרוֹבִים
לְלִבֵּנוּ כְּמִשֵּׁם הַפָּנִים לַפָּנִים?

אוּלַי תַּחְשְׁבוּ שֶׁאֵין אֶרֶץ
תֵּימָן נִזְרַעַת חִטִּים אֶלָּא קְטָנִיּוֹת
וּפוֹל וַעֲדָשִׁים? לֹא.

אֶרֶץ תֵּימָן נִזְרַעַת חִטִּים
וְחִטָּיהָ גְּדוֹלוֹת כְּכָלִיּוֹת וְתַבוּאָתָהּ
לָבָנָה וְטוֹבָה מֵחִטֵּי מִצְרַיִם.

אֲלָא שֶׁמַּעֲיְנוֹתֶיהָ לְתַשְׁקוֹתָהּ
אֵין וּמִטַּר הַשָּׁמַיִם שָׁפַע הַטּוֹב
וְהָעֹשֶׁר נָעֲצְרוּ מֵעָלֶיהָ.

אוּלַי תַּחְשְׁבוּ יְקִירֵי תֵּבֵל
שֶׁאֵין אֶרֶץ תֵּימָן נוֹטַעַת נְפָנִים
וּתְאֵנִים וְרִמּוֹנִים וְזֵיתִים? לֹא.

אֶרֶץ תֵּימָן נוֹשַׁעַת כָּל עֵץ
נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְנִפְנָפִים
אֶלָּא שֶׁהַדַּחַק. רְאוּ הַשָּׂר
הַגָּדוֹל שֶׁלָּהּ. עוֹמֵד בְּכֹלַח וּגְבוּרָה
וּבְיָדוֹ גַּרְזֶן הָעֲנִי לְהַשְׁחִית כָּל
עֵץ טוֹב וְכָל נְטִיעָה נֶחְמֶדֶת.

עַל כֵּן לֹא יִתְפָּאֵר הַקָּרְנִי
עַל הַכַּפְרָנִי לֵאמֹר: "לִי עֲשֶׂר
יָדוֹת בְּפַעֲלָה".

כִּי לוּ יִשָּׁלֵן הַכַּפְרָנִי בְּמְדִינָה
קָלָה יִהְיֶה לְאִישׁ מְדִינִי.

וְלוּ יִשָּׁלֵן הַקָּרְנִי בְּכַפָּר תָּלָה
יִהְיֶה אִישׁ כַּפָּרְנִי.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — אֲנִי כַּפְרָתֶם —
נָאִים הֵם בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּפְּזֵם, אֲלָא
שֶׁהָעֲנִיּוּת מְנוֹלָתָן.

חֲנָנִי וְרוֹכֵל הִתְנַכְּחוּ יַחַד:

אָמַר הַחֲנָנִי לָרוֹכֵל: מַדּוּעַ
תְּרִיבֵנִי, אַתָּה הָרוֹכֵל תַּשְׁחוֹר!

אָמַר הָרוֹכֵל לַחֲנָנִי: לָמָּה
תוֹנֶה אוֹתִי, אַתָּה הַחֲנָנִי הַשּׁוֹקֵט
עַל שְׁמָרֶיךָ בְּחוֹךְ חָנוּתְךָ. לֹא
סְפָחָה פָּנֶיךָ הַשֶּׁמֶשׁ וַעֲצָטוֹתֶיךָ לֹא
שָׁלְטוּ בָּהֶן הָרוּחוֹת הַחֲזָקוֹת. אֲבָל
בּוֹא וְנַחֲלִיף מַלְאַכְתֵּנוּ וְתִפְשׁ אַתָּה
אֻמָּנוּתִי וַחֲזֹר בַּעֲיָרוֹת. וְאָז נִרְאֶה
אֵיךְ יִשְׁחֲרוּ פָּנֶיךָ וְיִצְפַּד עוֹרְךָ
עַל עַצְמוֹתֶיךָ. וַאֲנִי אֶחְפֹּשׂ אֻמָּנוּתְךָ
וְאֶשֵּׁב בְּתוֹךְ דָּנוּתְ. וְתִרְאֶה אֵיךְ
יִתְלַבְּנוּ פָּנַי וְיַאֲדִימוּ וּבְשָׂרַי אֵיךְ
יִתְעַוָּתוּן.

כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה.

ר' שלום קרח

מחבר הפרק הזה הוא אחד החכמים המפורסמים ביותר בין יהודי תימן בדורנו. הוא שהה בו ארבעים ושמונה שנה. הי בעצוא בתורה, סופר ומשורר. שיריו ותפלותיו — הם הדים למאורעות החיים של יהודי תימן.

בְּכָרֶם הַתֵּימָנִים"

לפני שנה והיה הדבר. ביום מתיו אחד, בראשית שנת הלמודים בבתי הספר, נזדמנתי ברדך מקרה לפינת השוק הגובל עם "כרם התימנים" בחלק אביב העיר. שעת בוקר לא מוקדמת היתה זו, אותה שעה אשר ילדים וילדות בכל פנות תבל יושבים בה לפני מוריהם ומורותיהם ועוסקים בתורה. המהומאן השוק מרוב אדם: אנשים מכרו ואנשים קנו, תגרים הכריזו על סחורותיהם, קונים נדחקו, נתחככו זה בזה. בקול קולות עלה וערבוב לשונות, פירות וירקות, שרירי רגים ושיירי ארוגים, בלים מכלים שונים וגברים וחוטים. וטטאטאים ועופות וביצים ונשים עומסות סלים מטולאים ודעש ומהומה — יום ששי בשבוע, ערב שבת.

והנה, בתוך כל אלה, תבחינה עיני פתע צמד ילדות קטנות המתאמצות לפלס להן נתיב, על אף ההמון. צנוטות מזו, פרועות שער, שחורות עינים, חומות פנים. לא נעל לרגליהן, לא מעיל לגופן, לא בובע לראשיהן — שתי כנות תימן קטנות ועלובות בשמלותיהן הבלות. האחת, והיא הבכירה, נשאת בידה צרור לא גדול עטוף במגבת מלובלכת ומבוסה בחמים לרוב. ברוך החושה בצוהרי ובחבה. בוהירות ובתשומת לב פינתה תבהלה לפניה את הדרך ופבכה בידיה על הצרור. נראה, כי יקר הוא לשתיהן מאד מאד.

נגשתי אליהן.

— מה בצרורכן, ילדות קטנות?

הן נבוכו. עיניהן מלאו לפתע. הן אמרו להסוג, להמלט על נפשן בשתי ארנבות קטנות בשמען פתע קול צעדים.

— אל-נא, לא אנע בצרור לדעת, רק לדעת הפצתי מה יש בו — אמרתי להרגיען.

הן שתקו רגע, פקפקו, הביטו זו בעיניה של זו ורק כעבור רגעים מספר ענתה הבכירה ואמרה:

— זה שלנו, בחיי, זה של אמא שלי, זה בעד למכור. בחפזון אמרה דבריה, ברעדה, ושוב סככה על הצרור בשתי ידיה, בכל גופה. ושוב אמרה להמלט על נפשה. הילדה השניה, והיא הקטנה, בגבהה, נתנה בי אטון יותר. היא הדהדה רגע ואחר הסבירה לי:

— את מביכה, אטרה, פה יש פתות, פתות שאוכלים, אמא שלח אפתח — והראתה על הברזתה — הלא אמא שלח היא הדודה שלי, האחות של אמא שלי, והיא חולה, מסכנה, החמגה. וגם אבות הוא חולה, השיעים שלו אינן רואות כמעט, הן מגרות כבר מזמן, אז אין להם מה לאכול. וגם יש לה עוד שני אחים יותר גדולים קצה, וילדה אחת תינוקת, או מה נעשות? ותוך כדי דבור חוטיפה: אולי תקני לנו מעט פתות? זהו בזול, בחיי. וכל כך טוב, טרי, את רוצה? שלש פתות בשני גרוש, בערך יהיה ברגוש וחצי, אין דבר, תטעמי בלי כסף, זה לא חשוב"...

בחפזון דברה דברים, בבטחון. ובה בשעה גם פרשה את המגבת והושיטה לי ביד מהירה מספר פתות אפורות.

— כת כמה שנים את? שאלתי.

שוב נבוכה.

— אני יודעת? אולי בת שבע... אולי בת תשע... אמא שלי לא אמרה לי.

— ומדוע איבך תולכת לבית הספר?

— מדוע? תמהה לשאלתי — הלא אין לנו כסף. הלא אמא שלי היא כובסת, אז מי ילך לרשום אותי? ואמא שלה היא הדודה שלי, אז היא חולה ואבא שלה". וכן הלאה, בכל אותו הפסוק כולו באשר שמעתיו לראשונה.

סיימה ושתתה אל חשניה:

— "בואי, צריכים למכור".

רחמתין. אויתי לדעת: ביצד חנות בנות תימן קטנות אלו בתל אביב העיר הסואנת והמפוארת? מה דורתן? מה מטתן? ומה המאכל אשר תאכלנה?

הלכתי בעקבותיהן ממסמטה למסמטה, ממבוא למבוא, ימינה ושמאלה ושוב ימינה. מה עפלולות ומבוכות הדרכים ב"כרם התימנים", מה צרות, כה צרות, הממשאות. מה צפופים ועודרים הבתים. מה מעטים קוי השמש החודרים אליהם ומה רב, אכן מאד רב, הרפש והאשפה הנערמים בממטות אלו בכל ימות השנה, בחורף ובקיץ, בימי גשם ואף בימות חמה. כי, הנה, כאן טרם נסללו בכושים, תעלות מי שופכין טרם הותקנו, השטלו של דוסי-ברג טרם הועבר, מדרכות טרם נבנו. נעומדים הרחובות האלה ברפשם במלפגים, כמו מימים ימימה.

וברפש ובאשפה — ילדים וילדות, נערים ונערות, בנופיות-בנופיות, קבוצות קבוצות, עשרות-עשרות מרובות. בכל שעות היום, בכל ימות השנה, בשבת ובחול, בימות החופש ואף בעונת הלמודים.

עברתי מבנופיה לבנופיה. אמדתי, הבה ואשאל מדוע לא ישבו עתה ילדים וילדות אלה על כסכל בית הספר, כמו כל הילדים האחרים? ותתשובות היו:

— אין לנו כסף.

— אני תולבת לעבוד.

אבל הנה הגענו. סוכות הדרך שלי נעצרו.

— הנה, פה הבית שלנו, אמרו.

בית? צריף נמוך קודר, סט ליפול, היה זה. גגו — פחים מהולדים. בתלי — קרשים רקובים. רצפתו — עפר האדמה. הרחיטים לא חיו בצריף, רק מסכר קרשים לכל אדבו ומצעות ישנים אהדים אשר עליהם שכבה אשה חולנית צהובה עור ודקת פנים והיא עטופה בכלייו מחבות מצטים. באחת הפנות עמדה עריסת-עץ ובה ישן התינוק אשר אנו לא נראו יפה מרוב זבובים שעטו עליהם. עם כניסתנו נחפזו ובאו מן מרחוב שני מאחים. הם הקיפו את הילדות ותבעו:

— יש פתות?

— אני רעב!

התיבוק התעורר וגעה בבכיה ממושכת. מן תחצר נכנס האב בעל העיניים הטרוטות והוא נושא בידיו סיר אשר בו טעם גזיר-אורז. על גבי הכירה אשר בחצר בשל את התבשיל, מעדנים לארוחת הצהרים. עיני כולם הסבו עתה אל הסיר ואל האורז אשר בו. גם האב התולה התרוממה קומעה על יצועה והביטה לעבר האורז.

יצאתי. ושוב אני בממטאות. ושוב בנופיות של ילדים תימנים עזובים, מתשלשים בעפר. ושוב אשפה ורפש, מאחר. החלונות הגיעו אלי פתע קולות תינוקות של בית רבן. ואמרתי: אמורה נא ואראה — מה הם חקולות? ביצד לומדים ילדים קטנים בכרם התימנים? חפעם היה זה לא צריף, אלא בית, חדד ממש. את חלקו הגדול מילא ארון-קודש רחב-ידובת, ללא שולחנות, ללא משענות ועליהם ישבו, בוה אחר זה, ילדים לרוב, קטנים וגדולים, בני ארבע, וחמש, ושש, ובני שמונה וחשע, ועשר. ספרים לא היו בידיהם, רק קרעי "שמות" בלים. אך הם לא קראו גם ב"שמות", הם גם לא הביטו בהן, הם היו מרוררים, מאר מרוררים, כל אחד בשלו: תפותי וחב סלפו, "גולים" מנו, גרעינים מצחו, התקומטו, התלחשו והתנגהו זה בזה. מאר "שמח" היה ב"חדר". והמורה, "חכם" צעיר, בעל מיאות מסולסלות, ישב אותה שעה בפנת החדר על הרצפה, רגליו שלובות תחתיו והוא עסק ב...ארינת מרבד עבה חוטים ורב-צבעים. לידו ישבה קבוצת ילדים נוחנת על מגלת קלף ישנה. מאחד קורא בקול, מטעים בנגינה, מסלסל בגרונו ובולם עונים אחריו במקהלה. התאמצתי להבין את אשר יקראו, אך לא יכולתי. דומה, כי גם הקוראים עצמם לא הבינו. סלים, סלים, בליל סלים ופולות, וכל המניד קולן, חרי זה משובה.

הנה, כבה ילמדו תורה. עשרות על עשרות של ילדים. אך דבים עוד הדבת יותר אלה אשר גם עולו של ה"חדר" לא ידעו. ביחוד — הילדות. רוצה אתה לראותן, את ילדות תימן הקטנות אשר ימי ילדותן הבבו להן לשנות עמל ויסורים? — פנה נא לכל חדרים המובילות מ"כרם התימנים" ואל "כרם התימנים". באשמורת הבוקר או עם דדת החשוך על הארץ, רק אז תראה אותן — מחנות-מחנות, קטנות וגדולות נחפזות הן לעבודת יומן או חוזרות ממנה עיפות ומרולדלות. כל היום כבסו, שפשפו ושטפו ומרקו בבית ה"גברת", מאז הבוקר עד אישון לילה. וכך יום יום, בחול ובשבת, בחורף ובקיץ — ללא מנוחה וללא הפסקה. כך בתל אביב העיר ובך בפתח תקוה המושבה וכך ברחובות ובראשון לציון ובכל מקום בארץ שם חיים תימנים. אם באותן שעות הבוקר או הערב אל הדרך המובילה משכונת התימנים, שערים, אל המושבה רחובות תשוב, או למחנה יהודה אשר לוד פתח תקוה תשוב ואף לשיבת ציון, אשר לוד ראשון לציון — בכל מקום אותם התמונה תיראה לך. ילדות תימניות קטנות וגדולות נחפזות לעבודתן, לשרת את הפרדסנים העשירים ואת בני כיתם. כך היום וכך אתמול וכך לפני שנה ושנתים ושלש ועשר — ויותר, מאז עלות התימנים ארצה. רק מעטות הן מילדות התימנים הלומדות בבית הספר ואף גומרות את חוק למודן. על פי הרוב נאלצות הן להניח את ספסל הלמודים מבתה ד' או ה'. יקרה את גם כ' וא', תרוצות, אוהבות מלאכת, תלמידות משכיבות הן ילדות התימנים בבית הספר. ואף על פי כן רבות בהן המפגרות בלמודים. ולא אתה יקרה אשר תציא ילדה תימנית מבית הספר באשר נשארה שנתים ואף שלש באותה הכתה. כי לא תמיד תבואנה ילדות אלו לבית הספר וזן שבועות, לא תמיד נמצא להן מקום בבית להבין את שעוריהן, לא תמיד יש להן הספרים הדרושים ומבשירי הלמוד האחרים. רעב, עוני, אפיפות בבית, חוסר כמה טובה לשניה, חוסר שפל — תאם בכל אלה אשתר ללמוד יפה, להתקדם בלמודים? לא אתה גם תאכל הקנאה את הילדה התימנית הקטנה: הנה שבנתה לספסל בביה"ס — לזן יש מכל טוב, ספרים ומחברות ולחם מרוה יפה ואף תפוח, לא יחסר, ולה? מדוע הפלת אותה הגורל ככה? באמת, מדוע?

השמתם לבבם פעם לבך, לחשוב על גורלם של שכניכם לספסל? ההתעניתם לדעת את חיי הילדים והילדות התימנים אשר בינוכם?

ברכה

ביומי חנוכה אלה חוגגים פועלי ארץ ישראל את חג „בר-מצוה" של ההסתדרות־העובדים הכללית:

שנים רבות היו הפועלים העברים בארץ מפוזרים ומפולגים עד שחבמו והבינו כי לא טוב חיות הפועל מפורד וטפולו.

או קמו פועלי ארץ ישראל ונתכנסו, בחנוכה תרפ"א, לועידה כללית בחיפה ושם התישבו להתגבר על הפיזורים והניגודים ולהתאחד באיש אחד בהסתדרות אחת.

מאז ועד עתה הולכת ההסתדרות מחיל אל חיל: מחברת ומלכדת את כל העובדים איש אל רעהו, להיות חברים נאמנים, ולעזור זה לזה לבנות, יחד בפרים ושבונות, בתי מלאכה ובתי ספר, לשפר את סדרי החיים, לרפא את החולים לתמוך בידי ההלשים, ולהפיץ השכלה ודעת בין ילדים ומבוגרים, ולעמיד יחד בעת צרה.

כל חלוץ־עולה יודע, כי ההסתדרות לו למשען ולמגן, וכל נער עובד יודע כי ההסתדרות לו לבית ולמחסה.

כל חלוץ חדש העולה ארצה נכנס להסתדרות. נער עובד המתבגר נכנס להסתדרות.

למעלה מ־4000 היה מספר חברי ההסתדרות בשנתה הראשונה, וביום — גדלה ורבתה עד למעלה מארבעים ושבים אלף חבר וחברה.

כן ידכון!

ואכן, עוד עתידה ההסתדרות לגדול ולרבות: כל אנות חדשה המביאה תלוצים לארץ — מגדילה את מספר העובדים ומעבידה את כוח ההסתדרות.

ואתה, הקורא של טוסף לילדים, אומתי תזכה אתה להיות חבר בהסתדרות העובדים?

— „לכשאגדל", תאמר.

— אבל לא די בזה שתגדל, לכשתגדל ותעבוד אוי תהיה ראוי להיות חבר בהסתדרות העובדים.

וזאת הברכה השלוחה לכם, קוראי הטוסף:

לכשתגדלו — אל יהא חלקכם עם הנהנים ואינם עושים, אל תבקשו בטלה ותענוגות בין חריקים ואוהלי בטל המתפרנסים מעמל וילתם. יהי חלקכם עם העמלים, עם החלוצים, עם הבונים הבונים מולדת לעם.

ואוי — תזכו להיות חברים בין חבריה, בונים בין בונים, חלוצים בין חלוצים, חבריה נאמנים להסתדרות העובדים העבריה הכללית בארץ ישראל!

סַעֲדָה וְסָעִיד

בְּעֶרֶב חַג הַפֶּסַח סִפְּרוּ בָּרְחוֹב:
יָבוֹא מָשִׁיחַ. מִי יֹאמַר עֲשָׂתָה סַעֲדָה
מֵרֹב שִׂמְחָתָהּ לְבָהּ? הֵכִינָה צָרְכֵי
חַג. אֵדָה לַדָּרָךְ. הַכֹּל מִלֶּחֶם וְעַד
מֶלַח. וּבְקִבּוּק יַיִן — סִירֵי נְפוּחֵי
שֻׂכָּרֵת חָמוֹר נָאֶה. אֲשֶׁר גַּם
מִרַּעְתּוֹ נָאָה. מִכְרָה חֲפָצֵי הַבַּיִת
וּמוּכָנָה עֲמָדָה לִבּוֹא מָשִׁיחַ. עֵרָה
בַּלַּיְלָה אֶת הַסֵּדֶר. כְּמִנְהָג וְכַהֲלָכָה.
בָּלְעָה אַרְבַּע כּוֹסוֹת. בְּלֹא עֵירוּב
וּבְלֹא מְזִיגַת מַיִם. וְהֵכִין מָה עָשָׂה?
הִיא שָׁלְחָה לְבִטְנָהּ וְהוּא לְרֹאשׁ
עַלְמָה.

וְכָשׁוֹב לָהּ בֵּין־הַפְּסָחִים חֶרְוָה
פּוֹמָן חָמוֹד לָהּ: הָבִי יַיִן הָבוּ
לִי. הַמָּשִׁיחַ הוּא שָׁלִי. בָּאֲרוָה
עוֹמֵד מוּכָן — חֲמוֹר נָהָמָד. חֲמוֹר
קָטָן. וְאוּלַי מָשִׁיחַ יִקָּחֵנִי בְּעָנָן.
יַאֲבִילֵנִי שָׁלָו וּמִן הַמָּשִׁיחַ הָרַחֲמָן.
וְקַח לְקֶלֶם בְּנֵי חֵיכָן.

פְּקֹאם הָדוֹד סָעִיד הוֹפִיעַ.
יָצָא עִם סַעֲדָה לָשׁוּחַ. וְנִתְבַּלַּע
מִיָּד וּמִיַּד. הֵיא דְּבָרָהּ. שָׁנָתָה.
שָׁלְמָה: הַמָּשִׁיחַ הִנֵּה בָּא. וְהוּא
נִרְאָיוֹת בְּרוּרוֹת: הַמָּשִׁיחַ עוֹר לֹא
בָּא. וְכֵן סָבַר בָּהּ דּוֹד סָעִיד:
סַעֲדָה. תְּנִי לָנוּחַ. וְהִיא צוֹעֶקֶת
בְּאָזְנָיו: סָעִיד. קָרַחְ קָרוּחַ. עָלַךְ
סָעִיד וַעֲוָנָה. יָשְׁבָה. סַעֲדָה. וְהִרְהֲרָה:
הִנֵּה יָבוֹא עִם בְּקֶר הַפֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ
וּמִתְנוֹטוֹת מִי יְעִירֶנָּה? הִרְהֲרָה
וְהִרְהֲרָה וְתַחְבּוּלָה מָצְאָה: הִכְנִיסָה
חֲמוֹרָהּ לַחֶדֶר. הֵצִיעָה מִשְׁכָּבָהּ עַל
מַחֲצֶלוֹת קָנִים וְיַד יָמִין וְרֶגֶל
שְׂמֹאל לַחֲמוֹר קָשָׁרָה.

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה כָּל יוֹשְׁבֵי
הָעִיר הֵעִיזוּ וְנָאֶסְפוּ שׁוֹמְרֵיהָ
לְרֹאשׁ מַחֲנֵה־פְּלָאוֹת: קְהַלַּךְ חֲמוֹר
הָרְחוֹבוֹת קָרֵת. וְאַחֲרָיו סַעֲדָה
נִגֶּרֶת. לַשָּׁוְא הִיא כִּי נֶאֱנָקֶת.
הוּא מוֹשֵׁכָה וְהִיא צוֹעֶקֶת.

גַּם הַדּוֹד סָעִיד נֶעוֹר וְלֹא
הִקְשִׁיחַ אֹזֶן לִפּוּ. יָצָא לָשׁוּק
וְרָאָה יָד מִתְנוֹפְפָה וּפֶה יַצְרִיחַ:
לְאַט לְךָ. אֲדוֹנִי הַמָּשִׁיחַ. אָמַר
הַדּוֹד: הֶה. סַעֲדָה סַעֲדָתָהּ. אָמְרִי
—לְאַט לְךָ. חֲמוֹר. כִּי הַמָּשִׁיחַ עוֹד
לֹא בָּא. אַךְ הִיא אָטְמָה אָזְנֶיהָ
וַתּוֹסֶף אֲמָרֶיהָ בְּרֹב וּבְרֹב
שִׁיחַ: לְאַט לְךָ אֲדוֹנִי הַמָּשִׁיחַ.

ישראל

אֶשְׁאֲלָה אֱלֹהִים

שיר תימני, המוסיקה משבדת ע"י מנשה ר. בר־נוב ויקי

אֶשְׁאֲלָה אֱלֹהִים: נַעֲלֶה בְּרִנָּנוֹת
יַגְאֲלָה שְׁבוּיִים. וּבְשִׁיר עַל נְגִינוֹת.
יָאֵתּוּ וְרוּיִים: נַעֲלֶה מְעֻנָּגוֹת.
רַחֲמָן. רַחֵם: רַחֲמָן. רַחֵם!

חֲגִיגוֹת חֲנֻכָּה לְיַלְדִים בְּתֵימָן

חנוכה — הוא חג הילדים בתימן. בחגי הגדולים אינו תופס מקום גבוה. חוץ מברכת „על הנסים" והדלקת שמונה נרות של שמן, אין מכבדים את החג. משוררי תימן חבדו שירים לכל חג ואך לחנוכה אין בל שיר.

אולם הילדים חוגגים את החג הזה בהוד פאר. עם הדלקת נר ראשון של חנוכה מתקבצים הילדים חבורות־חבורות ומהלכים על הבתים שבהם יערכו מסיבות. בל חבורת בבית תרצו לה. בל ילד חולך לשוק לקנות גזר. בערבי חנוכה חומה חשוק מאדם, קונים ומוכרים גזר. המוכרים מבריזים בקולי קולות: גזר בעפרו — ישתבח מוכרו.

אמא מבינה טבעות יום „לסים" (דגדה קלות ומבושלת) ובמקום קמן של יין ובוב קטנה. ביצר עושים את היין? לוקחים מים, שורים בהם מעט סובר וישמים בהם מעט אודם והרי יין.

בל אחד בא למקום המיועד עם „הדברים המובים", שלו: גזר ו„לסים" בתוך מטפחת ובקבוק יין ובום ביד ומתאספים במסדרון — מקום שבדות חנוכה דולפים.

על האדמה שטוחה מחצלת, בולם יושבים לארץ, בשרגליהם מופשלות לאחוריהן. המסב פורש את מטפחתו לפניו, מעמיד את בקבוק ה„יין", מוזג בום ושותה ואובל. הילדים הזריזים מביאים אתם גם בר ומניחים אותו לצדם בשביל המסיבה — במו שנותנים הגדולים במשתה.

הגדול שבחבורה נותן בשיר קולו:

יא חנובה, חנכוני
ירפוק עמים יפתחו לי.

בל המסובים תוזרים אחריו את השיר במקהלה. אחר בך יוצאים במחול ורוקדים וזוגות־זוגות.

לעתים יקרת שבני מסיבה אחת ינאו בהצלחת המסיבה של שבניהם ויתלוטו להתנבל עליה. מאחר בא ויוסף בשער המסדרון והבדיו עומדים במאבר. הוא נבנס במחולות ומבבת את התנובות והבדיו מתפרצים אהריו ו„שודדים" את ה„דברים הטובים" ובוהים.

העורך מאחראי: ב. בצולסון

יָדַיִם וְאֶצְבָּעוֹת

יָד לִי יֵשׁ
וְאֶצְבָּעוֹת חָמֵשׁ,
חֲמִשָּׁה יְלָדִים הֵם,
וּלְכָל אֶחָד שֵׁם.

הָאֶגּוּדָל הַזֶּה
כְּלָל אֵינוֹ רָזֶה.
אֶצְבַּע טוֹבָה מְאֹד
אוֹהֶבֶת לַעֲבֹד.

אֶמָּה הָאֶמְצָעִית
זְקוּפָה תָּמִיד.
אַךְ מָה אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת
בְּקֶמִיצָה הַזֹּאת?

נְחַבֵּר אוֹתָהּ עִם זֶרֶת,
הִנֵּה יִלְדָּה וּגְבֶרֶת.

זֹאת הִיא יָד אַחַת;
אַךְ יֵשׁ לִי עוֹד אַחַת,
שְׁתֵּי הָאֲחָיוֹת
עִם עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת.

דּוֹקְקוֹת, מַכּוֹת בְּלִי סוֹף
בַּפַּפִּישׁ אוֹ גַּם בַּתֹּף.
לַעֲבֹד תָּמִיד רוֹצוֹת
יָדַיִם חֲרוּצוֹת.

שרה

התכן

במשכנות תימן | מדו־שפאיל ועד דו־שפאיל־ש. יבנאל
בצאתי מת'מן — י. ישעיהו | בחדר בתימן — א. צדוק
שירים — ר' שלום שבזי | אגרת — ר' שלום קורח
נס גדול היה פה — נ. אלתרמן | בדרה הקטנה — ש. לוי
בבית־המניע בכנרת — נחום | בכרם החימנים — ברכה
סעדה וסעיד — ישראל | אצבעות וידים — שרה
חגיגות חנוכה לילדים בתימן | י"ג שנה להס'העובדים